

# EVANGÉLIKUS Élet



**Isten, a nagy  
házasságszerző**

**Személyes emlékek  
Ordass püspökről**

**Tennivalók tavasszal  
megújulni vágyó  
lelkünknek**

***Ezerszer is igen!***

**Pálúr János és Kornélia,  
a házasság hetének idei arcai  
a mindennapok igeneiről**

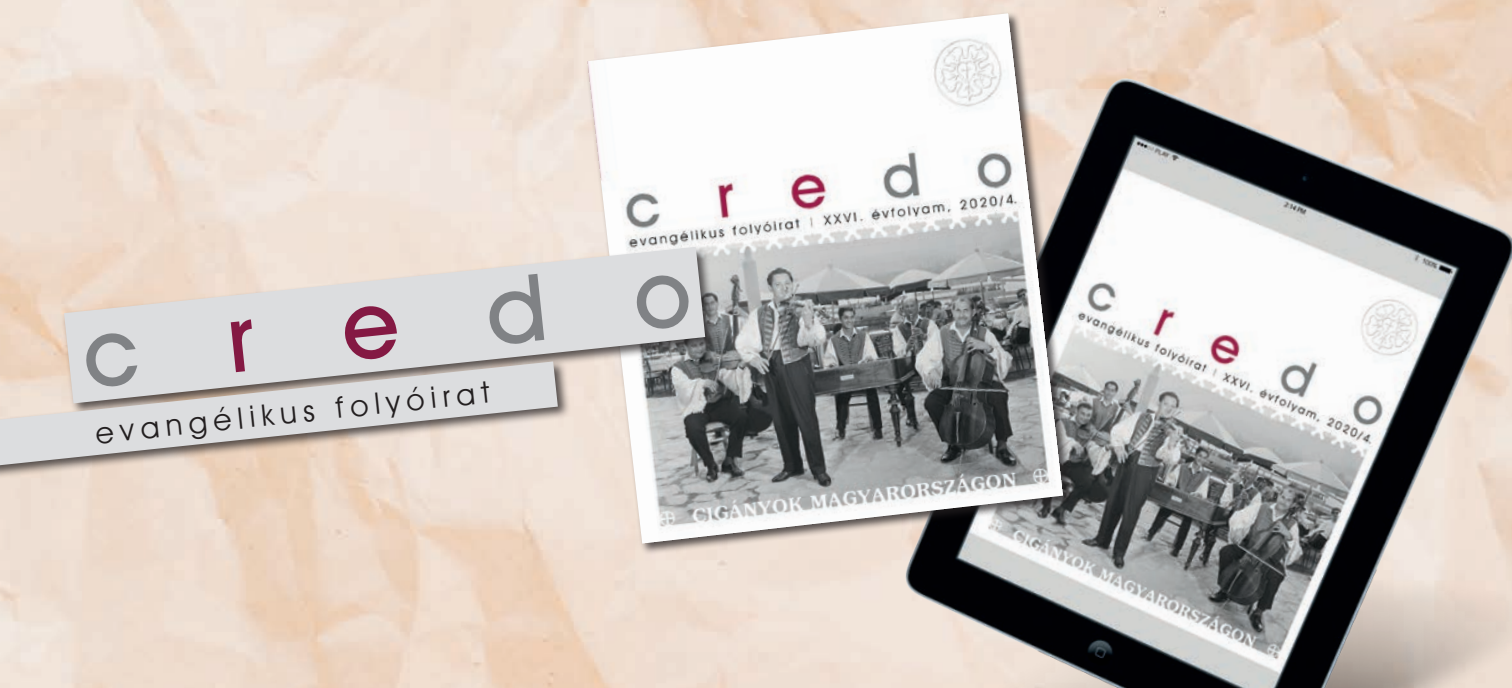




**LELKIPÁSZTOR**

EVANGÉLIKUS TEOLÓGIAI  
SZAKFOLYÓIRAT

**KERESSE FOLYÓIRATAINKAT  
A LUTHER KIADÓ KÖNYVESBOLTJÁBAN,  
VAGY VÁSÁROLJA MEG ONLINE!**



KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.



Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

[bolt.lutherkiado.hu](http://bolt.lutherkiado.hu) • [kiado@lutheran.hu](mailto:kiado@lutheran.hu) • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.



## SZÖVETSÉGEK

Összefonódó életutakról, családalapításról, hétköznapi (válság)helyzetekben való megoldáskeresésről és az egymásnak megszámíthatatlanul sokszor kimondott mindennapi igenekről is szó esik e lapszámunkban, amelynek gerincét a házasság hetének témája adja. Címlapunkon a kezdeményezés idej hazai arcai láthatók, elsőként a velük készült interjúkat ajánlom olvasóink figyelmébe. Fókusz témánkhoz kapcsolódik az a két személyes történet is, amelyet Füller Tímea jegyzett le – jól szemléltetve, hogy a lassan beérő diákszerелеmből éppúgy lehet sikeres házasság, mint egy összetört kapcsolat utáni „újratervezésből”.

Jó dinamikájú, működő házasságokról, kapcsolatokról nem beszélhetünk – egyebek mellett – a szeretet megléte nélkül. A szeretet arcairól vagy éppen hiányának gyilkos voltáról Molnár Lilla lelkész ír felkavaró – akár szülőként, akár társként, akár gyermekként elolvasásra érdemes – sorokat, amelyek a február közepén piros szívecskekben pompázó boltok, utcák giccsáradatában a lényegre irányítják a figyelmünket.

Ordass Lajos születésének százhuszadik évfordulóján *Evangelikus arcképcsarnok* rovatunkban is a mindvégig állhatatos egyházi vezetőről emlékezünk meg, illetve két személyes visszaemlékezéssel is felidézük alakját. Közreadjuk a püspök egyik levelét; a hetvenöt évvel ezelőtti gondolatok mintha csak a mának szólnának.

Életünk dolgairól, a mi reménységünkről szól *Élő víz* rovatunk aktuális cikke. Covidos, sokszor reménytelennek látott hétköznapiaink, ünnepeink ellenére „világgá kürtölhetjük, hogy az életnek igenis van értelme – írja Gáncs Tamás –, mert minden látszat ellenére van reménysége az életünknek, van reménysége a világnak: Isten szeretete, ami, aki a názáreti Jézusban, akit Krisztusnak vallunk, egyszer és mindenkorra igenné, ámenné vált a világ számára. A te számodra is.”

■ KÉZDI BEÁTA



### Ezerszer is igen!

„Mevannak a mindennapok, a szürke hétköznapi igenei is” – vallja Pálúr János orgonaművész, kántor és felesége, Pálúr Kornélia magyar–angol szakos tanár. És mindennap igent mondani talán sokkal nehezebb, mint egyszer kimondani. A házasság hetének idej hazai arcaival szív- és hitbéli döntésekről beszélgettünk.

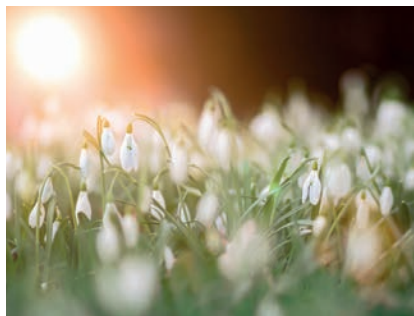
23. oldal



### Aki mindvégig állhatatos maradt

Százhusz évvel ezelőtt született Ordass Lajos. A Bányai, majd a Déli Egyházkerület püspöke a börtönbüntetést, később évtizedekig a teljes visszavonultságot is vállalta, de nem hajolt meg az egyházüldöző államhatalom előtt. Életét és szolgálatát eddig meg nem jelent beszélgetésekkel is felidézük.

28. oldal



### Tennivalók tavasszal megújulni vágyó lelkünknek

„A napfény már most ígéri, hogy napról napra több ereje lesz, és a rügyek is mintha készülődnének. Egy jelre várunk, hogy kimondhassuk végre: túl vagyunk a nehezen...” – írja tavaszváró, cselekvésre buzdító jegyzetében Stifner-Kóháti Dorottya, egyúttal tanácsolva: tervezzünk, mint a bölcsek!

33. oldal

## TARTALOM

<b>Forrás</b> • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica .....	4
<b>A vasárnap igéje</b> • Deák László .....	5
<b>Forrás</b> • Új nap – új kegyelem • Nagy Ervin .....	6
<b>A hónap igéje</b> • Balicza Iván .....	7
<b>Krónika</b> • Hírek, tudósítások .....	8
<b>Égtájéoló</b> • Szemerei János püspök írása .....	14
<b>Portré</b> • Büködsi Gábor a vizuális nyelvezet és a Biblia összefüggéseiről .....	16
<b>Élő víz</b> • Gáncs Tamás rovata .....	17
<b>Jegyzet</b> • A szeretet arcai – Molnár Lilla írása .....	18
<b>Riport</b> • Nagy sikerrel zárult egyházunk ételosztási akciója .....	20
<b>Küldetés</b> • Covid és virtuális gyülekezet – Szeverényi János írása .....	22
<b>Interjú</b> • A házasság hetének idej hazai arcai a mindennapok igeneiről .....	23
<b>Fókusz</b> • Isten, a nagy házasságszerző .....	26
<b>Evangelikus arcképcsarnok</b> • Ordass Lajos püspök emlékezete .....	28
<b>Múltidéző</b> • Ordass Lajos levele – Személyes emlékek a püspökről .....	30
<b>Ajánló</b> • Mozaikokból részletgazdag kép a Reformációi ábécében .....	32
<b>Jegyzet</b> • Tennivalók megújulni vágyó lelkünknek – Stifner-Kóháti Dorottya írása ...	33
<b>Gyermekeknek</b> • Füller Tímea rovata .....	34
<b>Krónika</b> • Hírek, tudósítások .....	37
<b>Forrás</b> • Oratio oecumenica .....	44
<b>A vasárnap igéje</b> • Ribárszki Ákos .....	45
<b>Forrás</b> • Új nap – új kegyelem • Tamásy Tamásné .....	46

# LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

**Vértesi Anna gimnazista – Debrecen.** Az evangélikus gyülekezethez tartozásom meghatározó számomra. A debreceni evangélikus gyülekezet befogadó közösség. Itt mindenki kedves mindenkivel, korosztálytól függetlenül jól ismerjük egymást. Nálunk a fiatalok szinte már többségben vannak, de sok idős is jár hozzánk. Velük is nagyon szeretek beszélgetni.

Istenhívőként fontos volt számomra az is, hogy jó helyen tanuljak, ezért választottam iskolámnak a Debreceni Református Kollégiumot. Ez erkölcsös intézmény, ahol a tananyagon túl arra is megtanítanak minket, miként bánjunk másokkal.

Számomra az igehirdetés az istentisztelet legmeghatározóbb része. Gyakran előfordul, hogy a prédikációban elhangzott gondolatokat felismerem: ezek rám vonatkoznak. Ezután próbálok magamba nézni. Azt keresem, hogy mit csináljak jobban. Az úrvacsoravétel szintén lényeges. Jézus feláldozta önmagát értünk, hogy ne kelljen bűnben élnünk. Megbocsátást, a valódi élet lehetőségét kaptuk általa. Ezért az úrvacsoravétel számomra a megtisztulást jelenti. Rendszeresen szoktam imádkozni. Amikor valami gond van, akkor gyakrabban, de akkor is Istenhez fordulok, ha jó dolgok történnek. Ilyenkor megköszönöm Istennek, amit általa kaptam.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a [Lathatoan.reblog.hu](http://Lathatoan.reblog.hu) és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

**Adorjáni Dezső Zoltán püspök látogatása Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettesnél.** Semjén Zsolt nemzet- és egyházpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes a budai Várban, a Miniszterelnökség épületében fogadta Adorjáni Dezső Zoltánt, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökét. A január 18-i találkozó célja a kölcsönös tájékoztatás volt.

„Egyházunk jelen és jövőbeli tervei – az oktatás, szociális és kulturális, közösségszervező tevékenységünkben – partner a magyar állam. Mi pedig mint kisebbség feltétlenül érdekelt



vagyunk egy jó, partneri magyar-román viszonyban, amelyben az egyházak betölthetik a híd szerepét” – írta a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház honlapja.



## ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hálát adunk örök igédért, amely megtart, megőrzi a hozzád való hűségben, az igazság helyes látásában, igaz emberségben. Lelkeddel késztesz minket igéd meghallására és megtartására. Jézus nevében kérünk.

Add, hogy a járvány idején igéd belső erőforrásunkká legyen. Erősítse türelmünket, lelki állóképességünket. Ítélje meg szívünk gondolatait és szándékait, hogy a járvány hasznunkra váljék: megőrizzük, ami értékes, elhagyjuk, ami hiábavaló. Igéd vezessen a korlátozások között is embertársaink felé. Jézus nevében kérünk.

Könyörgünk a teremtett világrért. Add, hogy a természetben felismerjük teremtő igédet. A teremtett világra ne érdekeink és hasznossága szerint tekintsünk, hanem hálával ismerjük fel teremtésedben testvérünket, akiért készek vagyunk fogyasztásunk korlátozására, életmódunk egyszerűsítésére. Jézus nevében kérünk.

Könyörgünk a világ békeességéért. Add, hogy az emberiség felismerje egymásrautaltságát. Add, hogy igéd az embereket olyan döntésekre indítsa, amelyek nem egymás kárára, hanem egymásra tekintettel születnek. Jézus nevében kérünk.

Add, hogy igéd közösségeink elkötelezett tagjaivá tegyen. Őrizd meg gyülekezetünket, add, hogy az elszigeteltség idején is megtartó közösséggé gondolkodjunk egymásra. Őrizd meg városunkat, népünket. Növelj a szolidaritást és a megértést egymás iránt, hogy akaratom szerint legyünk egy nép. Jézus nevében kérünk.

A járvány idején különösen is könyörgünk azokért, akik elszigetelődtek: idősothtonok lakóiért, egyedülállóként, azokért, akik családon belül nem találnak megértésre. Könyörgünk a betegekért, az állás nélkül maradtakért. Igéd tegyen minket figyelmessé és készsé helyzetüket megismerni és melléjük állni.

Jézus nevében kérünk. Ámen.

## HATVANAD VASÁRNAP – ZSID 4,12–13

## Isten igéje eltalál

Reggel kézbe vesszük a Bibliát, elolvassuk az aznapi igét. Vasárnap templomba megyünk, igehirdetést hallgatunk. Megszokott dolgok ezek, sokszor átéljük már mindegyiket. De tudjuk-e, hogy mi történik ilyenkor?

A *Zsidókhoz írt levél* szerzője ezt a folyamatot egy kard vágásához hasonlítja, ahogyan a penge átszalad az emberi testen, felfedve mindazt, ami szabad szemmel nem látható. Az ige olyan, mint egy sebész gyógyító kése, amely nem rombolni és ártani akar, hanem gyógyítani, megszabadítani a fájdalomtól. A műtét által meg akarja szüntetni minden lelki bűnultságunkat, görcsünket, hogy újult erővel tudjunk élni.

Isten az ő igéjével nem összevissza kaszabol, ahogyan a sebész sem ezt teszi, amikor műtétet végez, hanem pontosan eltalálja az ember gyógyulásra váró pontjait. Azokat a pontokat, ahol változni, erősödni, formálódni kell. Isten igéje is így hasít bele az ember életébe, és ezáltal elgondolkoztat, aktivizál, előresegit a megszentelődés útján.

**Ez az ige alaptulajdonsága.** Nem erőtlen és elavult, hanem élő és ható. Csak egy példa. A kicsapongó életet élő, de Isten igéje után egyre inkább érdeklődő Augustinusnak a következő igehelyet adta Isten: „Mint nappal illik, tisztességben élünk: nem dorbézolásban és részegeskedésben, nem bujálkodásban és kicsapongásban, nem viszálykodásban és irigységben, hanem öltések magatokra az Úr Jézus Krisztust; a testet pedig ne kényeztessétek úgy, hogy bűnös kívánságok ébredjenek benne.” (Róm 13,13–14) Azonnal szíven találta ez az ige, megértette, hogy ez neki szól, élő volt és ható. Augustinus életében döntő módon hatott az ige, radikális életváltozást hozott.

Isten igéje ma is ilyen élő és ható: ahogyan olvasod, hallgatod, munkálkodik a szívedben. Talán azt állítod, hogy független vagy tőle, hogy nincs hatása rád? Ne hidd! Elér, megszólít, talán éppen akkor, amikor nem is gondolsz.

Ez az embereket eltaláló ige indította el az első gyülekezetet is. Tömegek hallgatták Péter igehirdetését, majd ezt olvassuk: „Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: Mit tegyünk, testvéreim, férfiak?” (ApCsel 2,37)

**Szól az Isten.** Miért ennyire fontos és erős az ige? Mert maga az élő Isten szól általa! Nem kevesebb történik: az Úr szól! Ha pedig Isten szól, akkor az embernek erre reagálnia kell.

Jól tudjuk, hogy sokszor elutasítás, harag, akár sértődés az ember válasza Isten felé, de nagyon sokszor éppen az ellenkezője: szíven talál, igaznak fogadom el az ítéletét, és – szintén az igéből – megismerem végtelen szeretetét is.

**Ne keményítsd meg a szíved!** Aki kiteszi magát az ige hatásának, az meg fogja tapasztalni a működését. Lehet, hogy nem lesz bátorságunk szembenézni mindazzal, amit az ige felhoz bennünk, de akkor is hatni fog. S addig jó, amíg érezzük ezt

”

a hatást, és nem válunk közönyössé az isteni szóval szemben.

Erre figyelmeztet minket nagyon határozottan Luther a *Nagy kátéban*, a harmadik parancsolat magyarázatában: „Nemcsak azok vétkeznek tehát a parancsolat ellen, akik az ünnepnappal visszaélnék, és durván megszenteltségüket, például



TOMMASO MASOLINO DA PANICALE: SZENT PÉTER JERUZSÁLEMBEN PRÉDIKÁL (1426-1427; RÉSZLET)

azok, akik kapzsiságból vagy könnyelműségből hanyagolják el Isten igéjének hallgatását, vagy korcsában tanyáznak, leisszák magukat, és részegek, mint a disznók; hanem az a másik tömeg is, amely Isten igéjét úgy hallgatja, mint valami idegen mesét, csak megszokásból jár prédikációra, ha pedig vége az évnak, idén is csak annyit tud, mint tavaly...”

Engedjük tehát, hogy Isten igéje átjárjon minket, élő és ható legyen minden alkalommal, amikor rá figyelünk!

■ DEÁK LÁSZLÓ

**Imádkozzunk!** Urunk, köszönjük neked igédet, amellyel újra és újra megszólítod gyermekeidet. Kérünk téged, hogy a te szent igéd élő és ható legyen az életünkben, s ne csak megértsük, hanem cselekedjük is akaratát. Ámen.



# Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (február 7.)** *Itt vagytok, itt vagytok! – mondtam a népnek, amely nem hívta segítségül nevemet. Ézs 65,1b (Lk 14,23; Lk 8,4–8[9–15]; Zsid 4,12–13; Zsolt 18,21–51)* Az én drága kislányom nem „tud” jól bújócskázni: izgatott kuncogásával mindig elárulja rejtekhelyét. Természetesen valamiféle öntudatlan szándékosság is lehet ebben. Isten is – bár fontos fogalom a Szentírásban az „elrejtőzködő Isten” – hasonlóképpen cselekszik. Várja, hogy keressük, akarja, hogy megtaláljuk. Olykor (nehéz élethelyzeteinkben különösen!) szinte provokál minket erre. Amikor sokáig hiába vár, akár utánunk is kiált: „Itt vagytok!” Ismerjük fel Istennek utánunk való vágyakozását! Csak legyen, aki keresi, legyen, aki meghallja és megérti, legyen, aki egyáltalán kíváncsi rá...

**Hétfő (február 8.)** *De akik szeretnek, [Uram,] legyenek olyanok, mint a felkelő nap ereje teljében! Bír 5,31b (Jn 17,22; 5Móz 32,44–47; Lk 8,26–39)* Azon keveseknek (régóta úgy érzem, hogy ezek kevesen vannak), akik tudatosan és elkötelezetten keresik az Urat, tudniuk kell, hogy nagyon nem mindegy az irány, a „lelki testtartás”. Ők az Úr és az ő dolgai felé kell, hogy forduljanak – akár a napraforgó a napfény forrása felé. Ha ebben a képben, hasonlatban magunkra ismerünk, akkor tisztában lehetünk küldetésünkkel is: hogy Isten világosságát a világnak sugározzuk. De ehhez, bár soha nem leszünk olyanok, mint maga a nap, annak fényét kell befogadnunk.

**Kedd (február 9.)** *A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által. 2Tim 1,14 (Zsolt 56,11; Ez 33,30–33; Lk 8,40–56)* Ami Istentől kapott küldetésünket, annak eredményes betöltését illeti: e tekintetben nekünk elsősorban nem másokkal kell foglalkoznunk, hanem önmagunkkal. Azzal, hogy az Istentől életünkbe érkező áldásokkal jól sáfárkodjunk. Ezt Isten rajtunk fogja számonkérni, nem más. Nemcsak az számít, hogy kinek hogyan adtuk át (bár ez is fontos), hanem az is, hogy reánk milyen hatással volt. Kemény gondolat: drága kincs, amely ránk bízott, tulajdonképpen nem szabad akárkivel, akár hogyan megosztanunk... Hívó emberként különösen is tudjunk disztíngálni.

**Szerda (február 10.)** *Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Zsid 13,8 (Zsolt 102,27a; Lk 6,43–49; Lk 9,1–9)* Elgondolom a nemzedékek hosszú sorát, családomban is: micsoda életek, micsoda sorsok! És mindannyian (főleg a hitben jártak, de az egyházas hiten kívül élők is talán...), ha áttételesen is, mégis övele, azzal a tekintettel szembesülhetek lélekben. „Szelíd szemed, Úr Jézus...” (EÉ 385) Istennek drága ajándékait legfőképpen Jézus Krisztus személyében, magunk

el idézett lényében, tekintetében érdemes keresnünk. Az evangéliumokban leírt szavak megértésén túl fontos az is, hogy személyiségének varázsát idézzük fel, abban merüljünk el, és engedjük, hogy minél mélyebben hasson ránk.

**Csütörtök (február 11.)** *Van-e olyan Isten, mint te, aki megbocsátja a bűnt, és elengedi népe maradékának büntetését? Nem tartja meg haragját örökké, mert abban telik kedve, hogy kegyelmet ad. Mik 7,18 (Róm 8,32; 1Thessz 1,2–10; Lk 9,10–17)* Ami az ókor embere számára forradalmian új gondolat lehetett, azt számunkra Krisztus magunk elé idézett csodálatos személyisége nyilatkoztatja ki. Ez az, ami leginkább életet megújító erővé válhat: Isten irgalmasságának átélése. Nem lesújtó, bénító, pusztító, hanem fölemelő, új esélyt adó erő ő. De ne váljon ez számunkra túlzottan természetessé! Valóban csodálatos ez, és ezt nemcsak mi, mai emberek érezhetjük, és nemcsak Jézus kortársai ismerhették fel, hanem már az Ószövetség korának embere is.

**Péntek (február 12.)** *Ne tartsd bölcsnek önmagadat, féld az Urat, és kerüld a rosszat! Péld 3,7 (Gal 6,4; 2Tim 3,10–17; Lk 9,18–27)* Isten törvényét másokon sokszor jóval szigorúbban számonkérnénk, mint ahogyan maga az Úr tenné. Sokszor keményebb a szívünk, mint amennyire Isten irgalma meg akar nyilvánulni – bennünk és általunk is – a világban. Lelki küzdelmeinkben egyrészt nehézség lehet az is, hogy Isten rendjét ne hagyjuk el, ne hígítsuk fel, másrészt az is, hogy ennek érvényre juttatása során türelemmel Istent is hagyjuk munkálkodni: embertársainkon, de önmagunkon is! Ekkor már jobban vágyunk arra, hogy ez ne (csak) keménységgel és szigorúsággal, hanem irgalommal és kegyelemmel történjen meg.

**Szombat (február 13.)** *Mi pedig valamennyien az ő teljességéből kaptunk kegyelmet kegyelemre. Jn 1,16 (Zsolt 67,2a; Mt 13,31–35; Lk 9,28–36)* Az aktív, missziós lelkületű ember is megpihenhet olykor annak felismerésében, hogy megajándékozottak vagyunk. Ahogyan Krisztus mondta egy alkalommal tanítványainak: ne annak örüljünk, hogy általunk terjed az evangélium a világban, hanem annak, hogy a kegyelem nekünk is hirdettetik, ránk is érvényes. A mi életünk is megújulhat napról napra, hétről hétre. Minden virradat új esélyt hirdet, minden vasárnap reggel egy elmúló hét végén (inkább után), a megpihenés Istentől kapott napja által a feltámadás reményében megújuló új hetet ajándékoz nekünk. „Elmúlt a régi. Kezdetem az újat.” (EÉ 431,3)

■ NAGY ERVIN

# Jézus szava és a pillecukor-elmélet

Elérkezett az idő, amikor Jézus tanítványai „éles bevetésre” indulhattak. A tágabb tanítványi körből kiválasztott hetvenkettőt, és elküldte őket a környéken lévő falvakba és városokba, hogy hirdessék az evangéliumot. Hatalmat adott nekik arra is, hogy csodákat tegyenek, betegeket gyógyítsanak, démonokat űzzenek ki. A tanítványok pedig sikerrel jártak. Megtapasztalták, és visszatérve Jézushoz örömmel jelentették: „Uram, még az ördögök is engedelmeskedtek nekünk a te nevedre!” (Lk 10,17)

Nagy öröm a siker. Mindenki arra törekszik, hogy amit tesz, az eredményes legyen, hogy sikeres legyen az élete. Ki így, ki úgy keresi, többet vagy kevesebbet hajlandó érte tenni, de a lényeg mindig ugyanaz: meg akarjuk tapasztalni az eredményt, a sikert. Lehetőleg minél hamarabb és minél kisebb erőfeszítéssel. Ezért is elégedünk meg sokszor kisebb sikerekkel, amelyek könnyebben és gyorsabban elérhetőek. Nem tudunk és nem szeretünk várni, ezért szívesen alkalmazzuk magunk igazolására az ismert közmondást: „Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok.”

Jézus anélkül, hogy leihütné tanítványai örömet, kitágítja látókörüket. Azt mondja nekik: „De ne annak örüljete-  
tek, hogy a lelkek engedelmeskednek nektek, inkább annak örüljete-  
tek, hogy a nevetek fel van írva a mennyben.” Nagyszerű dolog, amit tet-  
tetek. Nagyszerű élményekben, sikerekben volt részetek. De ne feledjétek, hogy ezek részcélok. Sok feladatotok lesz az életben, de a végső cél, a végső siker mégis odaát vár rátok. Nem szabad elfelejtenetek, hogy a földi sikereknél nagyobb siker vár rátok, mert akik engem követnek, azoknak a helye az Isten országában, az üdvösségben van. A jó dolgokra pedig várni kell.

És itt jön a pillecukor-elmélet. Walter Mischel pszichológus a Stanford Egyetemen végzett kísérletet óvodás gyerekekkel. Kaptak egy pillecukrot azzal az ígérettel, hogy aki nem eszi meg addig, amíg a kísérletvezető visszajön, kap még egyet. Majd otthagyták őket az üres szobában. Kettesben a pillecukorral, húsz percre. Húsz perc nagy idő, még egy felnőttnél is. A tesztet bemutató videófelvételen együtt izgulhatunk a részt vevő óvodások sikeréért. Voltak, akik rögtön megették a pillecukrot, és voltak, akik küzdöttek. Megfógták, aztán letették. Mások hátat fordítottak neki, vagy odébb mentek, és elkezdtek játszani. Több ezer óvodással végezték el a kísérletet, majd éveken át figyelemmel kísérték őket, milyen irányba halad az életük.

A kutatók azt találták: azok a gyerekek, akik négy-öt évesen képesek voltak a késleltetésre, a későbbiekben sikeresebbek lettek, jobb tanulmányi eredményeket produkáltak, jobb volt az előmenetelük. A kísérlet igazolta, hogy akik a közvetlen jutalom helyett a késleltetett jutalmat tudták választani, azok kitartóbbak

és sikeresebbek lettek az életben is. A késleltetés nem passzív várakozás, hanem egy távolabbi cél elérésére való aktivitás. Ez pedig nagyon fontos képesség, amely a jelen küzdelmeiben is hatékony.

De mi támogatja ezt a képességet? Erre egy igazi válasz van, és ez a bizalom vagy hit. Hiszen semmi nem szól amellett, hogy az ember lemondjon az azonnali biztosról a jövőbeli bizonytalánért. Emlékezzünk a már idézett közmondásra: „Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok.” Csak a bizalom, a kísérletvezető szavába vetett hit motiválta azokat a gyerekeket, akik tudtak kívánni. Amikor ebből a szempontból megvizsgálták őket, kiderült, hogy azok a gyerekek teljesítettek jobban, akik biztonságosan kötődtek a szüleikhez; otthonról volt tapasztalatuk arról, hogy az ígéretek valóra válnak.

De van egy másik tényező is: a modern fogyasztói és sikerorientált világ, amelyben élünk. Az ingeráradat és azonnali megerősítés korában, amikor mindenki azonnal meg akar kapni mindent, azonnal és erőfeszítések nélkül akar sikeres lenni, a jelen pillanat fontossága megnő, a jövőé pedig leértékelődik. Amikor késleltetünk, a jövőt látjuk magunk előtt, és ez segít túllépni az „itt és most”-on, megtanít távoli cé-  
lokat fontosnak tartani, és ez kitartást, egyben biztonságot is ad.

Amikor a kísérletről készült videón nézzük az óvodások hősiességét, talán megfogalmazódik bennünk a gondolat: vajon én megbirkóznék-e vele? Tudok-e várni a késleltetett jutalomra, vagy az azonnali sikert választom?

A kereszténységet sokszor vádolják azzal, hogy élet- és világidegen, a jelen örömei helyett a túlvilág jutalmát ígéri. A pillecukor-elmélet azt is bizonyítja, hogy ez így nem helyes megállapítás. A keresztény ember életéhez is hozzátartoznak a sikerek és kudarcok. De nem ezek minősítik életünk értékét vagy értéktelenségét.

Ne veszítsük el szemünk előtt a legnagyobb ígéretet: az üdvösséget! Ez a végső jutalom ugyanis nem a sikereinktől és nem is a kudarcainktól függ, hanem Jézus ajándéka, és nem is passzív várakozást jelent, hanem egy távolabbi megvalósuló célt. Jézus ígéretének bizonyossága aktivitásra, a jelen feladataira tesz minket szabadbá. A kulcs ehhez a nagy kísérletvezetőnek, Jézusnak a szavába vetett hit és bizalom.

Hinni taníts, Uram, kéni taníts,  
Gyermeki nagy hitet kéni taníts!  
Indítsd fel szívemet,  
Buzduljon fel neked  
Gyűjteni lelkeket! Kéni taníts!

(Református énekeskönyv 479)

■ BALICZA IVÁN

# Melyek voltak 2020-ban a legkeresettebb bibliai igehelyek?

**A nehézségek, a bizonytalanság sok embert fordít a Szentírás felé. Szó se róla, az elmúlt esztendő bővelkedett megpróbáltatásokban, nem utolsósorban a Covid-19-világjárvány következtében. A Christianity Today portál számolt be arról, hogy a YouVersion Bible App elnevezésű internetes alkalmazáson, amelyet egy evangéliumi keresztény – evangelikál – gyülekezet hozott létre az Amerikai Egyesült Államokban, 2020-ban nyolcvan százalékkal nőtt a keresések száma: világszerte közel hatszázmillióan fordultak az applikációhoz.**



FILÉRY ADRIEN: APOKALIPSZIS (1985; SZÍNES RÉZKARC)

A legnépszerűbb igehely, vagyis amelyre a YouVersion Bible App alkalmazásban – angol nyelven – a leggyakrabban rákerestek, Ézs 41,10 volt: „Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened! Megerősítelek, meg is segítelek, sőt győzelmes jobboldalommal támogatlak.” 2020 húsvétja volt a rekordok napja, amely az eddigi legnagyobb forgalmat generálta a YouVersion oldalán, a bibliaolvasást és az online közvetített istentiszteleti alkalmakat egyaránt beleértve.

A szintén protestáns alapítású BibleGateway a legnépszerűbb keresztény weboldalak közé tartozik. A szentírásolvasó oldalon a bibliai versek megoszthatók, jegyzeteket lehet készíteni, mindezt számos nyelven. Az oldal üzemeltetőinek beszámolója szerint az elmúlt év drámai eseményei tükröződtek a keresések számában, melyek négy nagy téma köré csoportosultak: társadalmi kérdések, a pandémia, a politika, illetve a végidők.

A BibleGateway alkalmazásban tavaly a leggyakrabban olvasott két igehely a Jn 3,16 („Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”) és a Jer 29,11 („Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr -: jóléteket és nem romlást tervezek, és reményteljes jövő az, amelyet nektek szánok”) volt.

Az első két helyezett pozíciója tulajdonképpen évek óta állandó, 2020-ban azonban feljött a harmadik helyre a 2Krn 7,14: „...de megalázza magát népem, amelyet rólam neveztek el, ha imád-

koznak, keresnek engem, és megtérnek gonosz utaikról, én is meghallgatom a mennyből, megbocsátom vétküket, és meggyógyítom országukat.”

A járvánnyal összefüggésbe hozható keresések különösen a márciusi leállás idején ugrottak meg: „Ha az Urat, a ti Isteneteket tisztelitek, akkor megáld kenyérrrel és vízzel. És eltávolítom tőled a bajokat.” (2Móz 23,25) „Én majd bekötözöm és orvoslom sebeit, meggyógyítom őket, és megmutatom nekik, milyen kincs az igazi béke.” (Jer 33,6)

Amikor tavaly május vége felé az Egyesült Államokban, Minneapolisban súlyosan erőszakos rendőri intézkedés következtében életét veszítette a büntetett előéletű, fegyvertelen afro-amerikai George Floyd, illetve nyilvánosságra került a Brunswick város egyik parkjában kocogó, szintén fegyvertelen afroamerikai, Ahmaud Arbery meggyilkolásáról készült videó, s ezek kapcsán beindultak a tiltakozó megmozdulások, döbbenetes mértékben megugrottak a társadalmi témájú igehelyek; a rasszizmus, elnyomás, igazság, egyenlőség keresőszavak domináltak. „Az igaznak öröm, ha a törvény jut érvényre, de a gonosztevőnek rettegés.” (Péld 21,15) „...tanuljatok meg jót cselekedni! Törekedjétek igazságra, térítsétek jó útra az erőszakoskodót! Védjétek meg az árvák igazát, képviseljétek az özvegy peres ügyét!” (Ézs 1,17)

Politikai témákban néhány kisebb megugrás után természetesen az amerikai elnökválasztás idején robbantak a számok: „Arra kérlek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet élhessünk teljes istenfélelemben és tisztességben.” (1Tim 2,1-2) „Minden lélek engedelmeskedjék a felettes hatalmakkal, mert nincs hatalom mástól, mint Istentől, ami hatalom pedig van, Istentől rendeltetett.” (Róm 13,1)

A végidők, végítélet a járvány 2020. márciusi kezdetével, illetőleg az Egyesült Államok és Irán tavalyi év eleji konfliktusainak hatására foglalkoztatta jobban az embereket. Ebben a témában a legnépszerűbb igehelyek a következők voltak: „Azt pedig tud meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők jönnek. Az emberek ugyanis önzők, pénzsóvárák lesznek, dicsekvők, gőgösek, istenkáromlók, szüleikkel szemben engedetlenség, hálátlanok, szentségtelenek, szeretetlenek, kérlelhetetlenek, rágalmozók, mértéktelenek, féktelenek, jóra nem hajlandók, árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, akik inkább az élvezeteket szeretik, mint Istent. Az ilyenek a kegyesség látszatát megőrzik ugyan, de annak az erejét megtagadják. Fordulj el tehát ezektől.” (2Tim 3,1-5) „Azt a napot pedig és azt az órát senki nem tudja, sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem csak az Atya egyedül.” (Mt 24,36)

Érdekes adalékkal szolgál a BibleGateway oldalán az angol, illetve a spanyol keresőszavak népszerűségének összevetése. Első helyen mindkét nyelvben a szeretet szó áll, másodikikon mindkét nyelvben a béke szó – innentől kezdve azonban ritkán esnek egybe a dolgok; a Szentlélek például hét hellyel csúszik hátrébb a spanyol listában, az öröm nyolc hellyel; a bűn szó viszont – amely tizenegyedik a spanyol keresések között – nem is szerepel a huszonöt legnépszerűbb angol keresőszó között.

Forrás: Christianity Today





# Imahét a Krisztus-hívók egységéért

**A korábbi évektől eltérően rövidebb liturgiával és szerényebb részvétellel kezdődött el az idei ökumenikus imahét. Országos nyitóalkalmát január 17-én délután a budapesti Szent István-bazilikában tartották. Az istentiszteletet Erdő Péter bíboros, prímás és Steinbach József református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke vezette, közreműködtek a tagegyházak vezető képviselői.**

A keresztény egységtörekvések jegyében szervezett istentiszteleten Snell György esztergom-budapesti segédpüspök, a bazilika plébánosa köszöntötte a jelenlévőket, miután a szolgálattevők képviselői két nagy méretű gyertyát helyeztek el az oltárnál.

„Az idei ökumenikus imahét témáját a svájci francia Grandchamp-i Közösség szerzetes nővérei választották, a feltűnő méretű gyertyákat is az ő kérésükre helyeztük el. A gyertyák Isten világosságát, a krisztusi fényt jelképezik” – magyarázta dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtákará, utalva arra, hogy hazánkban az imanyolcad központi alkalmak a tanács és a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia közös szervezésében valósulnak meg.

A nyitó együttlételet megtisztelte jelenlétével – mások mellett – Áder János köztársasági elnök és felesége, Herczegh

Anita, valamint Novák Katalin családokért felelős tárca nélküli miniszter, a Fidesz elnöke és Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára is. Az ünnepi istentisztelet zenei szolgálatát a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola énekkara látta el Sapszon Ferenc karnagy vezetésével; művészi orgonajátékkal Virágh András Gábor szolgált.

Az Istent dicsőítő litániát Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita vezette, a könyörgéseket Balog Zoltán újonnan választott református püspök olvasta fel, Isten igéjét dr. Khaled A. László metodista szuperintendens idézte.

Erdő Péter Jn 15,1-17 versei alapján mondta el szentbeszédét. A bíboros, esztergom-budapesti érsek hangsúlyozta: „A hívó közösségeken belül szeretetnek, kegyelmet hordozó szeretetnek kell lennie, amely tanúságot tesz, és közvetíti az Isten irántunk való szeretetét. Mindmáig fájda-

lommal tapasztaljuk, hogy van még, ami elválaszt minket. Nem is intézhetjük el hitbéli meggyőződésünk fontos részleteit egy baráti kézlegyintéssel. Hiszen nem a pusztán emberi jó hangulat szintjén kell találkozunk, hanem a Krisztusban való egységet kell újra megtalálnunk. Ez pedig figyelmet, fáradságot, elszánt és igényes munkát kíván. De addig is, amíg el nem jutunk a teljes egységre a hitben, már gyakorolhatjuk a szolidaritást és a testvéri szeretetet minden keresztény, különösen az üldözöttek iránt. Az elmúlt évek eseményei igazolták, hogy a hitükért meggyilkolt keresztények – VI. Pál pápa szavaival élve – megvalósítják a vértanúság ökumenizmusát. Imádkozunk és dolgozunk azért, hogy a mindennapi cselekvésben, az alapvető emberi és keresztény értékek képviselésében és Krisztus szeretetében egyre inkább megtaláljuk a teljes egységet” – zárta gondolatait a katolikus egyházi vezető.

Steinbach József dunántúli református püspök, a MEÖT elnöke a 103. zsoltár alapján hirdetett ígét. „A mostani nehéz időkben is szükségünk van arra, hogy rácsodálkozzunk Isten megtartó szeretetére, aki nemcsak beszél a szeretetről, hanem hatalmas szabadító jótetteivel cselekszik értünk – mutatott rá a református lelkészi vezető. ►

– A zsoltár koncentráltan ragadja meg a lényegét: Isten szeretete megmutatkozik abban, hogy megbocsátja bűneinket; Lélekben megújít, új kezdetet ad; megváltja életünket a sírtól, és az örök élet tágasságába helyezi a földi életet, annak minden pillanatát. Nincsen ennél nagyobb örömhír. Mindezeket cselekedte egyszülött Fiában, Jézus Krisztusban. Ha ezeket végiggondoljuk, akkor értjük meg az imahét mottóját.”

A püspök megemlítette: az idei imahét Jn 15,5–9 alapján megfogalmazott mottóját („Maradjatok meg szeretetemben, és sok gyümölcsöt teremtek”) választó svájci francia Grandchamp-i Közösség első vezetője 1938-ban úgy vélekedett, hogy „civilizációnk halálos zajban és sebésségben él, és az emberiség a kollektív örület felé tart”. Most mit mondhatunk ezzel kapcsolatban? Sok zaj feltartóztathatatlanul vesz körül bennünket. De a szerzetesközösség azt javasolja, hogy álljunk meg, csendesedjünk el, csodálkozunk rá Isten szeretetközösségére. „Újuljunk meg, töltődjünk fel, erősödjünk meg hitünkben, és így térjünk vissza a hétköznapiakba!”

Az ígértetések után az *Apostoli hitvallás* következett, előtte Pataky Albert püskösi egyházelnök bevezető gondolatai hangzottak el, majd az egységért és az üldözött keresztényekért Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök imádkozott. Az ezt követő könyörgéseket Kondor Péter evangélikus püspök, a MEÖT alelnöke indította.

A *Miatyánk* közös elimádkozását Magyar Péter Marius ortodox esperes vezette, majd az elbocsátó áldások következtek, amelyekben – az ígértetőkön kívül – ortodox főpásztorok, valamint Gregersen-Labossa György evangélikus lelkész, a Johannita Lovagrend káplánja, Fabiny Tamás elnök-püspök és Frank Hegedűs anglikán esperes vett részt.

Az 1908 óta megszervezett ökumenikus imahét Magyarországon mintegy három évtizedes hagyomány. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a MEÖT közös döntése alapján 2018-tól az imahét országos nyitó istentiszteletének vasárnapján az üldözött keresztényekért is imádkoznak. Az idei ökumenikus imahét adományaival országszerte a szeretetszolgálatok karitatív munkáját támogatják.

■ – HORVÁTH-BOLLA –  
Forrás: *Evangelikus.hu*

# „Türelmet öltsetek magatokra”

## *Püspökök szolgáltak Szegeden az ökumené jegyében*

**Szegeden immáron hagyomány, hogy az ökumenikus imahéten a három történelmi keresztény egyház vezetői közös istentiszteleten vesznek részt. Az alkalomnak otthont adó fogadalmi templom január 19-én este azonban – a járványhelyzet miatt – csak korlátozott számban fogadhatta a híveket, illetve a társegyházak lelkészeit. Az alkalom liturgusa Kondé Lajos római katolikus plébános volt, a zenei szolgálatot Szamosi Szabolcs orgonaművész, a szegedi dóm zeneigazgatója végezte.**



FOTÓ: BARCSA JÁNOS

Házigazdaként először Kiss-Rigó László, a Szeged-Csanádi Egyházmegye püspöke üdvözölte a megjelenteket (*képünkön*), majd igemagyarázatában Jn 13,34 alapján mutatott rá, hogy Jézus szeretetét kell viszonznunk és próbálnunk megvalósítani magunk között is.

Az egyetemes keresztény hitvallás elmondása és a könyörgések után Kondor Péternek, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspökének prédikációját hallgathatta meg a gyülekezet. Ő ígértetésének alapjául Kol 3,12-t választotta: „Mint Istennek szent és szeretett választottai öltsetek magatokra könyörületet, jóságot, alázatot, szelídséget, türelmet.” A türelem kapcsán elmondta, hogy a hívő ember azért is tud türelmes lenni, mert a cselekvő Istenre vár. Isten leghatalmasabb cselekvése pedig Jézus Krisztus. „Ez a Jézus Krisztus győzelmében való hit az alapja a keresztényen türelemnek.”

A Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, Fekete Károly Jn 13,34–35 alapján beszélt arról, hogy az Úr Jézus felismerhető közösséget akar. Nem arc nélküli, összetéveszthető, jellegtelen csoportot, hanem karakteres arcélú keresztény gyülekezetet. Jézus azt is elmondja, mi az az ismertetőjel, amely alapján be lehet azonosítani ezt a közösséget: „Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” A püspök így folytatta: „Ennek az idei ökumenikus imahétnek is az a nagy kérdése: meg tudja-e mondani rólunk valaki, hogy Krisztushoz tartozunk? Minden imahét arra nevel, arra emlékeztet, hogy Isten számonkér bennünket: meglátják-e rajtunk, hogy mi Krisztus tanítványai vagyunk? Ehhez a tanítványsághoz adjon állhatatosságot, türelmet a Szentháromság Isten” – zárta ígértetését Fekete Károly.

■ HAJDÚ TIBOR

# Emlékezés és kiengesztelődés

## Ökumenikus megemlékezés

### a csepregi mészárlás négyszázadik évfordulójáról

**Négy püspök részvételével tartották meg január 19-én az ökumenikus imahét alkalmát a Vas megyei Csepregen, egyúttal megemlékezve a városban négyszáz éve történt kegyetlen öldöklésről is. Az istentiszteletre a Szent Miklós-templomban került sor, amely 1621 januárjában az egyik helyszíne volt a több mint ezerkétszáz evangélikus áldozatot követelő vérengzésnek.**

Házigazdaként Finta József római katolikus plébános köszöntötte a jelenlévőket, köztük Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspököt, Veres András római katolikus megyés püspököt, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökét, Steinbach József dunántúli református püspököt, valamint Szemerei Jánost, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökét.

„Ökumenikus emlékezésünkben fontos rádöbbenünk arra, hogy a négyszáz évvel ezelőtti borzalmas események átélőinek mi, környéken élő evangélikusok és római katolikusok egyaránt vér szerinti leszármazottai és lelki örökösei is vagyunk, akik egymással békében és szeretetben élhetünk” – mondta bevezetőjében Szemerei János püspök, majd hozzátette: a mártírok emléke figyelmeztessen minket arra, hogy Krisztusban való egységünk egymás közti békességre és egymás iránti szeretetre kötelez minket.

Fabiny Tamás Kol 3,12–17 alapján tartott ígehirdetésében a szolidáris ökumenéjegyében szólított fel összefogásra. Az evangélikus elnök-püspök hangsúlyozta: az egymásnak való megbocsátás azzal kezdődik, hogy felismerjük, mi magunk is bocsánatból élünk. „Emlékezünk indulat nélkül, harag nélkül, Isten előtti megállással – fogalmazott. – A mai nap legyen az emlékezés és a kiengesztelődés, a közös elszánás napja.”

A svájci Grandchamp-i Közösség által összeállított liturgiát követve a jelen lévő egyházi szolgálattelvők a középen álló, Krisztust jelképező gyertyáról gyújtották meg a maguk mécseseit, majd azokat a



csepregi áldozatok és minden üldözést és halált szenvedő keresztyén emlékére helyezték el.

Az istentisztelet zárásaként Steinbach József, Szemerei János és Veres András

püspökök mondtak áldást, végül a felekezetek vezetői közös koszorút helyeztek el a katolikus császári csapatok által felconcolt mártírok emléke előtt tisztelegve.

■ ADÁMI MÁRIA



A SZERZŐ FELVÉTELEI

„A régebbi hagyomány vízkereszt napjára helyezte a vérfürdőt, újabb kutatások szerint január 9-én került rá sor. Ekkor kétezer fős, többnyire zsoldosokból álló császári egység támadta meg a várost. A lakosság zöme a templomokba menekült, hosszú időre berendezkedve ételt és számos értéket is magukkal vittek. [...] A bennlők jelentős részét, mivel ellenállást tanúsítottak, lemészárolták. A toronyba menekülteket kegyelmet ígérve lecsalták, és brutálisan megölték őket. A holttestekből máglyát raktak, a templomot pedig kifosztották, majd felgyújtották. Állítólag még a harangok is megolvadtak” – olvasható Fabiny Tamásnak A csepregi mészárlás című írásában lapunk 2021. január 10–17-i számában.

# „A keresztény egység nem cél, hanem eszköz”

*Imaóra Kalocsán*

**Ökumenikus imaestet tartottak az imahét hétfőjén, január 18-án a kalocsai Nagyboldogasszony-főszékesegyházban. Az eseményen Balog Zoltán megválasztott dunamelléki református püspök hirdetett ígét. Jelen voltak Kalocsa városának lelkészei, Font Sándor országgyűlési képviselő, a Déli Evangélikus Egyházkerület felügyelője, valamint a város keresztény felekezeteinek képviselői.**

Házigazdaként az imaest kezdetén Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Ökumenikus Bizottságának elnöke köszöntötte a résztvevőket. Megnyitó gondolatai után Bálint Miklós, a Magyar Pünkösdi

Egyház kalocsai lelkésze vezetett dicsőítést, amelyben a hívek ismételték: „Urunk, te arra hívsz, hogy dicséretedre legyünk itt, a földön, dicsőség néked!”

A dicsőítés és éneklés után a közbenjáró imádságot Farkas Sándor Zsolt hartai evangélikus lelkész vezette, majd Gera-Csontos Hajnalka kalocsai református lelkész olvasta fel Pál Efezusi leveléből az ígéhirdetés alapigéjét.

„Feljegyezték egy 5. századi szerzetesnőről, hogy amikor nagy vita volt az egyházban, akkor rajzolt egy nagy kört, és a közepén meggyújtott egy gyertyát, odatett egy Bibliát, és azt mondta, hogy induljunk el a közepe felé. Minél közelebb kerülünk Krisztushoz, annál közelebb jutunk egymáshoz is. Ez a lényeg: legyen közös ez a történet! – biztató Balog Zoltán reformá-

tus püspök. – Amikor közelebb kerülnek egymáshoz a keresztények, akkor jó szívvel köszönhetik egymást: »Dicsértessék a Jézus Krisztus!« »Áldás, békesség!« »Erős vár a mi Istenünk!« Mind jó szívvel elmondhatjuk egymás köszöntését, hiszen együtt vagyunk erősek. A keresztény egység nem cél, hanem eszköz: Isten eszköze, hogy a világban veszekedő, gyűlölködő emberek észrevegyék, hogy a keresztények más-képp gondolják, másképp csinálják!”

Záróbeszédében Bábel Balázs érsek megemlékezett az üldözött keresztényekről, majd arra hívott mindenkit, hogy a keresztények egyesült erővel közeledjenek Jézushoz és egymáshoz. Az imaórán a zenei szolgálatot Leányfalusi Vilmos kano-nok-karnagy, orgonaművész látta el.

*Forrás: Magyar Kurír*

## Miniszteri tanúságtétel

**Az ökumenikus imahét keretében január 22-én a mosonmagyaróvári piarista kápolnában tartottak közös istentiszteletet a keresztény felekezetek. A liturgián Nagy István agrárminiszter, a térség országgyűlési képviselője, a Mosonmagyaróvári Református Egyházközség presbitere beszélt hitéről, keresztény elköteleződéséről (*képünkön*).**

Az imádságon a felsős piarista diákokkal imádkoztak együtt a megjelentek. A jelenlévőket Kiss Miklós evangélikus

esperes és Zsódi Viktor piarista pap köszöntötte, majd a diákok személyes fohászaival folytatódott a liturgia. Csáfordy

Julianna lelkész az ígéhirdetésében a Jézussal való kapcsolat fontosságát hangsúlyozta.

„Azért mondtam igent erre a meghívásra, mert úgy vélem, szükséges tanúbizonyosságot tennünk a hitünkről. Ha nem tesszük, akkor úgy tűnhet, mintha ez nem lenne fontos – kezdte tanúságtételét Nagy István miniszter. – A fák a szélviharra a gyökerekkel válaszolnak. Az én hitem is ilyen. Van mibe kapaszkodnom. És előttek is, kedves fiatalok, jó ezt kimondanom: a miniszter is hisz.”

A térség országgyűlési képviselője a hitünkről való beszéd fontosságát hangsúlyozta, meghívva a diákságot arra, hogy az életükben – az Isten által elvetett magot érlelve és kamatoztatva – maguk is teremjenek majd gyümölcsöt önmaguk, családjuk és az egész társadalom örömére, Isten dicsőségére.

A közös liturgia Kiss Miklós esperes zárószavaival és a *Himnusz* eléneklésével ért véget.

■ MÁRKUS ROLAND SCH. P.



FOTÓ: MOSONVÁRMEGYE.NET

# Keresztény–zsidó imaóra

**A hagyományoknak megfelelően keresztény–zsidó imaórát tartottak az ökumenikus imahét utolsó, nyolcadik napján, január 24-én, vasárnap Budapesten, az Avilai Nagy Szent Teréz-templomban. A szertartást Erdő Péter bíboros, prímás és Frölich Róbert főrabbi vezette, keresztény felekezetek képviselőinek imaszolgálatával.**

Az ökumenikus imahetet lezáró keresztény–zsidó imaórát 2012 óta szervezi meg a Keresztény–Zsidó Társaság és az Avilai Nagy Szent Teréz Plébánia. Az immár tizedik alkalommal megrendezett

gal is” – kezdte Ézs 55,10–11 alapján tartott igehirdetését Erdő Péter.

Zárógondolatában pedig a bíboros rámutatott: „A Tízparancsolat követése és Isten igéjének tisztelete különleges szo-

neplik ezen a napon, amelyek nélkül nem lenne élet. A fa nemcsak gyümölcsöt terem, hanem tiszta oxigént is termel, ezzel hozzásegít, hogy életben maradjunk. Sok párhuzamot vonhatunk a fa és az ember között. A fák gyökereiből jut fel az éltető erő a lombkoronáig, a fa termést hoz, a lehulló magokból pedig új fák nőnek ki. Mi is ilyenek vagyunk: gyökereink mélyen a talajban vannak – a kultúránk, a vallásunk, a hitünk –, ezeken át szívjuk magunkba a táplálékot. Mi vagyunk a törzs, s feladatunk továbbadni az életet az utódainknak.

A Mózes 5. könyvében leírt parancs – a gyümölcsöt termő fát ne vágd ki – örök. Számunkra a gyümölcsöt termő fa a kultúránk, a neveltetésünk, a hitünk, ezek gyümölcsei nélkül nem tudunk élni. Nincs két egyforma fa, és nincs két egyforma ember sem, de összeköt minket ember voltunk, hogy Isten képmására lettünk teremtve” – zárta gondolatait Frölich Róbert főrabbi.



Az igehirdetések után a különböző keresztény felekezetek képviselői adtak hála az Úrnak az együttlétért, imádkoztak egymás elfogadásáért, a hitben és a teljes életben való növekedésért; azokért, akiket a hitükért üldöznek, és azokért, akik őket segítik; azért, hogy szembe tudjunk szállni minden igazságtalansággal.

Imádságot mondott Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke; Szocska Ábel, a Nyíregyházi Egyházmegye megyés püspöke; Lackner Pál nyugalmazott evangélikus táborigazgató; Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke; Khaled A. László, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendense; Ócsai Tamás, a Hetednapos Adventista Egyház elnöke; Patoky Albert, a Magyar Pünkösdi Egyház elnöke és Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtárgya.

Az elmélkedések között Merczel György, a templom kántor-karnagya, Fekete László, a Dohány utcai zsinagóga főkántora és az Imperfectum együttes adott zenei szolgálatot.

■ THULLNER ZSUZSANNA  
Forrás: Magyar Kurír



FOTÓ: MERÉNYI ZITA

szertartás elején Horváth Zoltán plébános köszöntötte az egyházak vezetőit és a híveket. Köszöntőjében emlékeztetett arra, hogy Erdő Péter bíboros, esztergom–budapesti érsek (képünkön) és Frölich Róbert, a Dohány utcai zsinagóga főrabbi is részt vett tavaly ősszel annak az emléktáblának az avatásán a templomban, amelyet Hévey Gyula egykori plébánosnak az emlékére állítottak, aki 1938 és 1944 között sok ezer zsidó honfitársa életét mentette azáltal, hogy megkeresztelte őket.



„A mai vasárnap a katolikus egyházban Ferenc pápa rendelkezése folytán az Isten igéjének vasárnapja. Az ökumenikus imahét utolsó napján ez az ünnep arra emlékeztet minket, hogy Isten igéje összeköti egymással a különböző keresztény közösségeket, de szorosan összekapcsolja a kereszténységet a zsidósággal

is” – kezdte Ézs 55,10–11 alapján tartott igehirdetését Erdő Péter. Zárógondolatában pedig a bíboros rámutatott: „A Tízparancsolat követése és Isten igéjének tisztelete különleges szolidaritást kell, hogy teremtsen zsidók és keresztények között. A kölcsönös tisztelet és szeretet alapján együttesen kell képviselnünk alapvető értékeinket egy olyan világban, amely kevés megértést tanúsít ez iránt az üzenet iránt. Ma aggasztóan szaporodnak egyes országokban az antiszemitizmus és a keresztények elleni gyűlölet és erőszak megnyilvánulásai. De megmutatkoznak immár a kölcsönös megértés és szolidaritás jelei is. Ez mindig bátorítás, és megerősít minket abban a felismerésben, hogy testvérek vagyunk, hogy a kinyilatkoztatott Isten nagy, közös üzeneteket, történelmi hivatást bízott ránk. Kérjük hát a történelem Urát, segítsen ennek a küldetésnek a teljesítésében!”



Frölich Róbert főrabbi egy közelgő zsidó emléknap kapcsán az emberről elmélkedett. A zsidó naptár szerint svát hónap 15. napja a fák újéve. A növényeket ün-



FOTÓ: EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Fabiny Tibor dékán kezét fog az elsőéves Szemerei Jánossal az Evangélikus Teológiai Akadémia évnyitóján 1982-ben



FOTÓ: SZEMEREI JÁNOS ARCHIVUMÁBÓL

Szemerei János (középen, fehér pulóverben) Jézus szerepében a teológusok passiókörútján 1983-ban



FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Szemerei János püspök Szemerei G. Benjámint ordinálja Budahegyvidéken 2019-ben



Szemerei János püspök  
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

# Amit még nem mondtam el senkinek

Egy régi névtelen levél adta mai írásomhoz a szikrát. Előre kell bocsátanom, hogy a névtelen leveleket nem szeretem. Nem lehet válaszolni rájuk, nem lehet kapcsolatba lépni és beszélgetni a szerzőjükkel. Kikíváncozik ugyan belőle az, amit leír, de szemtől szemben nem vállalja fel a véleményét. Az ilyen levelekben ritkák a konkrét, objektív tények, míg az érzelmek és az indulatok szinte túlszordulnak bennük. A személyes vélemény gyakran erős ítélkezésbe és *ex cathedra* kijelentésekbe megy át.

A nyolc évvel ezelőtt kapott névtelen küldemény a régi személyes leveleim rendezésekor bukkant elő. A panaszlottja én magam vagyok, a nevesített probléma pedig a szakállam. Szerzője a megszólítás után mindjárt az első mondatában felszólított, hogy borotválkozzam meg, mert szerinte a borostás arccal (szakállal) méltatlan vagyok az oltár és a hívek elé állásra. Aztán a nyomaték kedvéért név szerint is felsorolt néhány püspök elődöt, akiknek ilyen ábrázattal nem lehetek méltó utóda. Ezután ismét borotválkozásra intett, majd hozzáfűzte: ha erre nem volnék hajlandó, akkor mondjak le.

Nem szeretném bagatellizálni a dolgot, mert ha valakit annyira zavar az ábrázatom, hogy szerinte oda sem állhatnék az oltár elé, az azért probléma, mert talán figyelni sem tud arra, amit prédikálok. Afelől persze továbbra is meg vagyok győződve, hogy az Isten előtti méltóságunk nem a szakállon, a bajuszon vagy éppen a borotváltságon

mulik, de könnyebb volna, ha valamilyen formában kommunikálhattunk volna róla. Névtelenül megszólító testvéremnek megírhattam volna, hogy az általa említett, szépen borotvált és valóban tiszteltre méltó elődeim mellett voltak olyan, ugyancsak tiszteltre méltó püspökök is, akik bajuszt vagy éppen szakállt viseltek. A levélíró meg is hívhattam volna egy kávéra, és püspöki hivatalunk folyosóján meg tudtam volna mutatni neki elődeim arcképeit.

Annyi személyes vonatkozást azért még hadd áruljak el, hogy 1983 tavaszán, elsőéves teológushallgatóként elvesztettem meg a szakállamat. Konkrét eseményhez is kapcsolni tudom ezt a döntést. Passiókörútra mentünk a Fejér-Komáromi Egyházmegyébe, ahol Jézus szerepét kellett eljátszanom. Jézus arcát pedig szakáll nélkül talán el sem tudnánk képzelni... Azóta vagyok szakállas, és szerencsére csak nagyon keveseknek okozott ez komolyabb problémát. Szolgálatom ideje alatt szakállasan választottak meg lelkésszé, később esperessé és püspökké is.

A bibliai korban érdekes módon a borotvátlan arcot tartották helyesnek és Istennek tetszőnek. Itt nem arra a vicces magyarázatra gondolok, amelyet a szakállas teológusok és lelkészek szoktak tréfásan emlegetni, miszerint a *Tízparancsolatban* is benne van, hogy „*ne csinálj magadnak faragott képet...*”

A Bibliában valóban találunk olyan leírást, amely a borotválkozás és az Istenrel való kapcsolat kérdését össze-

kapcsolja. Mózes *negyedik könyvében*, a 6. fejezetben olvashatunk a názírság intézményéről. Az Istennel kötött szövetség jele az, hogy az érintett fejét nem éri borotva. A *Bírák könyvéből* ismert Sámson például názír volt. Nem a hajában volt az ereje, hanem az Istennel fennálló szövetségében, amely fenn is maradt addig, amíg nem érte borotva a fejét...

A felvetett téma kapcsán Pintér Erzsike néni is eszembe jutott Tordasról. Kedves és szolgálatkész presbiter volt, az ottani szolgálatom idején Gyúron a kántorunk is. Rendszeresen együtt utaztunk istentiszteletre a szolgálati Trabanttal, ami sok jó beszélgetésre adott lehetőséget. Az istentiszteleti segítség mellett két rendkívüli ajándékért is hálás vagyok neki. Az első az őszinte és egyenes beszéde. Ő volt az egyetlen, aki egyenesen megmondta nekem, hogy neki nem tetszik a szakállam, viszont szakállasként is elfogadott, tisztelt, és mindenben segített. A másik, hogy ő próféta is volt az életemben. Olyasmit mondott nekem, amit soha senki más. Több mint húsz évvel a püspökké választásom előtt többször is megfogalmazta: „Tisztelendő úr, maga püspök lesz, meg fogja látni...” Mosolyogtam csak rajta, mert ilyen ambícióm sem akkor, sem később nem volt, és a megválasztásomig teljességgel elképzelhetetlennek tűnt számomra. Az viszont, hogy ez a kettő, a szakálltól való erős idegenkedése és az a nézete, hogy egykor püspök leszek, benne valahogy mégis összefért, azért egy kicsit megnyugtató... ■

# Finomodó szépérzék

## *Bükösdí Gábor a vizuális nyelvezet és a Biblia összefüggéseiről*

**Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ezúttal Bükösdí Gábort, a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium történelem, olasz, illetve rajz és vizuális kultúra szakos tanárát kérdeztük a művészeti oktatás kihívásairól és lehetőségeiről.**

– A rajz tantárgy érzékenységre, türelemre és a szép felismerésére is tanítja a fiatalokat.

– Állandó probléma, hogy miként lehet heti egy órában közel harmincfős osztályok rajzórát úgy megtölteni tartalommal, hogy az egyszerre legyen élményszerű, eredményes, és tanuljanak is belőle. Egy gimnazista már ismeri a képességeit, a művészetek gyakorlati részét. Kollégáimmal azon fáradozunk, hogy a csekély időkeret ellenére úgy őrizzük meg a rajzórák műhelyjellegét, hogy közben az elméleti tananyagot is belecsempésszük a tanításba. Ha ez megvalósul, akkor a diákok nemcsak készséget és tudást kapnak, hanem a szépérzékük is kifinomultabb lesz.

– A Nemzeti alaptantervben meghatározott heti egy tanóra valóban szűkös keretet ad a művészetben való elmélyedésre.

– Nehéz úgy felépíteni egy tanévet, hogy az élményt adjon a diáknak, és az adott életkornak megfelelő legyen. Ehhez nagy segítség lenne, ha létezne egy tanárok számára elérhető feladattár. Folyamatosan kísérletezünk, mert előfordul, hogy egy adott feladatra egy másik csoport teljesen másként reagál. Nincsen két egyforma év, de még évfolyam sem. Figyelnünk kell a rajztehetségekre, azokra, akik ilyen területen kívánnak továbbtanulni, és azokat is, akik a művészet iránt inkább csak érdeklődők. Ezenkívül arra is törekszünk, hogy azoknak is legyen sikerélményük, tudjanak alkotni, akik önmagukat kevésbé ügyesnek, érdeklődőnek határozzák meg. Nagy kihívás ez, de igyekszünk mindent megtenni.

– Rajztanárként mit tekint a legfontosabb feladatának?

– A szép megmutatása, a szépről való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése meghatározó a tanári szolgálatomban. Ezenkívül arra is törekszem, hogy a hatásmechanizmusokat is érzékeltessem. Egy feladat vagy témakör bevezetésénél meg szoktuk nézni, hogy mi van a háttérben. Így hagyományról, annak fejlődéséről, alakulásáról is gondolkodunk a diákokkal. Ilyenkor bemutatom, hogy például a legújabb autódizájnokot vissza lehet vezetni az ókori építészetben is alkalmazott arany-metszés szabályrendszerére, vagy a legegyszerűbb emotikonokat a szintén már az ókorban meglévő fizionómiai ismeretekre.

– Mennyiben segíti önt a tanári munkájában, hogy evangélikus iskolában oktat?

– Intézményünkben nagyon jó, hogy mindenki jár hittanra, így a diákoknak vannak olyan ismereteik, amiket máshol ke-



FOTÓ: MAGVARI MÁRTON

vésbé sajátíthatnának el. Az európai műveltségben a vizuális nyelvezet kialakulása a Bibliára vezethető vissza. Így a művészettörténet is lényegében a Biblia parafrázisa. A 19. század közepéig az európai vizualitás történetében az volt a fő téma, hogy az európai ember keresztyén. Ebből fakadtak az ábrázolási hagyományok. A művészek azt kutatták, hogy miként tudják az egyes történeteket újra és újra értelmezni.

– Ez is mutatja, hogy bibliaismeret nélkül meglehetősen nehéz egy klasszikus műveket bemutató múzeumban tájékozódni. Az is izgalmas, hogy miként alakultak egyes történetek értelmezései a képzőművészetben.

– Végzős diákjaimmal a parafrázis a témánk. Azt vizsgáljuk, hogy miként lehet egy képzőművészeti alkotást más tartalmi vagy formai megközelítéssel újraértelmezni. Már a kiindulásnál hangsúlyoztuk, hogy az is parafrázis, ha egy festmény bibliai jelenetet ábrázol, ugyanis ezáltal magyarázza, értelmezi a Bibliát. E módszerrel közelebb tudjuk a diákokhoz vinni az egyes szentírási történeteket, de például a reneszánsz mester, Michelangelo Buonarroti művészetét is, rámutatva, hogy mennyire sajátosan értelmezte ő a Szentírást.

■ GALAMBOS ÁDÁM



# Fontos Dolgok Halmá

(Mt 24,1–14)

„Semminek sincs értelme, ezt régóta tudom. Ezért semmit sem érdemes csinálni. Erre most jöttem rá.” Ezekkel a szavakkal hagyja el Pierre egy nap az osztálytermet. Felmászik egy szilvafára, és onnan kiáltja szerteszét: „Semminek sincs értelme!” Pierre osztálytársai erre elhatározzák, hogy nihilista társuknak bebizonyítják az ellenkezőjét. A nagy terv pedig nem más, mint hogy egy régi pajtában összegyűjtenek mindent, aminek van értelme. Ám ez a kezdetben ártalmatlannak tűnő játék szép lassan kontrollálhatatlanná válik: örökbefogadási oklevél, kutyatetem, sőt egy Jézus-szobor is a „Fontos Dolgok Halmán” végzi, mígnem a tárgyakon túli áldozatok sorozatának vége tragédiába torkollik.

A *Semmi* címmel 2011-ben magyarul is megjelent könyv ajánlója az iménti néhány sor. A szerző, Janne Teller, a dán kortárs irodalom egyik zsenije nem kevesebbre vállalkozik, mint hogy érveket hozzon fel az ellen, hogy az életnek tulajdonképpen semmi értelme, semmi célja nincsen.

Abból az alapvető emberi vágyból indul ki, hogy az életünk dolgainak igenis van értelmük. Mert kell lennie valaminek, ami értelmet ad a mindennapoknak, amiért érdemes felkelni reggelente. Mindenkinek kell, hogy legyen valami, amit feltehet a Fontos Dolgok Halmára. Kell lennie egy közeli vagy távoli célnak, amely felé tart az életünk.

**A Máté által rögzített jézusi mondatok a világvégéről csakis akkor ijeszthetnek meg minket, ha nem tudunk mit tenni a Fontos Dolgok Halmára.** Csak akkor tölthetnek el minket valós félelemmel, okozhatnak vallásos szorongást, ha úgy érezzük: nem vagyunk biztosak életünk értelmében, nem találjuk a helyünket, nem vagyunk készek arra, hogy akár a mai napon befejezzük a földi hajózást, és végleg kikössünk annál a bizonyos másik partnál.

Jézus sohasem volt apokaliptikus, ijesztgető ember, aki játszani akart volna az emberek félelmeivel. Ellentétben sok kortársával, későbbi követőjével, távolt állt tőle, hogy az amúgy is leterhelt és perifériára sodródott emberekből álló tanítványi körének még egy terhet rakjon a vállára. Ezért is nagyon izgalmas a kérdés, amit feltesznek neki: „*Mondd meg nekünk: mikor lesz ez, és mi lesz a jele a te eljövetelednek és a világ végének?*”

Jézus a válaszában, bár nagyon reálisan leírja, milyen jelekben gondolkodnak, akik a világvége elképzelését katasztrófákhoz kötik, ezt tanítja: „...ennek meg kell lennie, de ez még nem a vég.” Sőt miután a második részben kifejti az egyéb apokaliptikus elemeket – amelyek akár mai elbulvárosodott híradók címszavai is lehetnének – bátorításként, vigasztalásként, igazi reménységként ezt mondja: „*De aki mindvégig kitart, az üdvözüli. Isten országának ezt az evangéliumát pedig hirdetik majd az egész világon, bizonyosággal minden népnek; és akkor jön el a vég.*”

Vagyis nem jöhet el az a bizonyos nagy-nagy leleplezés, amíg az Isten országát – amelyről Jézus meggyőződéssel hirdette, hogy még az ő életében eljön – és annak evangéliumát az egész világon nem hirdetik.

**A jézusi evangélium nem más, mint hogy nem kell félnünk.** Hogy nem a katasztrófák, világvégék, háborúk sorozata, hanem az Isten országának egyetemes meghirdetése az igazi jel. Jézus arra bátorít minket, hogy ne rémüljünk meg, és hogy aki mindvégig kitart, az üdvözüli. Az evangélium továbbmondása, továbbadása pedig az igazi jel, amelyhez erőt a teljes Jézusra hagyatkozás adhat. Mert ha figyelünk arra, amit ő mond, akkor nincs miért szoronganunk. Ha elhiszük, hogy miatta és általa van értelme az életünknek, és van célja a világunknak, akkor nyugodtan hajthatjuk álomra a fejünket esténként.



PAOLO VERONESE: KRISZTUS ÉS A VERFOLYÁSOS ASSZONY (1565–1570)

Jézus ezt mondta a vérfolyásos asszonynak, és ezt mondja neked és nekem is: „*Bízzál, leányom, a te hited megtartott téged.*” (Mt 9,22) Így lehet félelemből megnyugvás. Szorongásból hit. Ijesztegetésből vigasztalás. Tétlenségből az evangélium továbbadása. Az élet hiábavalóságának mantrázásából reménység.

És ha nem is úgy, mint Pierre a regényben egy szilvafára felmászva, de mi is világgá kürtölhetjük, hogy az életnek igenis van értelme, mert minden látszat ellenére van reménysége az életünknek, van reménysége a világnak: Isten szeretete, ami, aki a názareti Jézusban, akit Krisztusnak vallunk, egyszer és mindenkorra igenné, ámenné vált a világ számára. A te számodra is. Akár képes vagy, akár nem vagy képes most valamit tenni a Fontos Dolgok Halmára.

■ GÁNC S TAMÁS

# A szeretet arcai

„Sok szeretettel...” – hangzik vagy íródik le minden születésnapon, diplomaosztón, sportversenyen, kollégák búcsúztatásánál, amikor valami ajándékkal vagy apró gesztussal fordulunk valaki felé, leginkább azért, hogy méltassuk egy adott ünnepen, egy elért eredmény miatt, egy örömteli alkalomból vagy hálánk jeléül. Talán az egyik legtöbbet használt és így az egyik leginkább leterhelt szavunk a szeretet.

„Szeretlek...”: ez már nehezebb szó. Sokszor érezzük: van, aki gyakran mondja, sokaknak viszont nehéz őszintén, a megfelelő időben, intonációval mondani. Egy párkapcsolatnak mérföldköve az, amikor a felek először ki merik mondani egymásnak ezt a „bűvös” szót. Egy házasságban szintén nagy dolog, ha sok év után még mindig kimondják. Nem mintha akkor a bátorság lenne a kérdés – az a nagy dolog, ha a szeretet valóban megmaradt. Másokról talán könnyebben kimondjuk egy harmadik személynek, hogy szeretjük, de a másik ember szemébe mondani, hogy „szeretlek”, súllyal, őszintén, igazán, belesomagolva mindazt a rengeteg mindent, amit ez a szó magában foglal – ez az egyik legfontosabb és olykor a legnehezebb dolog a világon.

Szeretni sokféleképpen lehet. Sok mindent lájkolunk, sok mindenkit lájkolunk, mégis, egy becsben tartott használati tárgy, egy franciakrémes, a kutyánk, az osztálytársunk, a szüleink vagy házastársunk szeretete között igen nagy különbségek vannak. Szeretni lehet szavakkal, cselekedettel és más „nyelveken” is, például testi érintéssel, minőségi idővel, és így tovább.

A keresztény ember számára a szeretet képessége abból származik, hogy Isten már előbb szeretett minket. Gyönyörű kép, hogy az első ember orrába lehelt lélek életet adott az embernek. Az élet magában hordja az érzelmi kötődés képességét és szükségét is. Isten szeretete és egymás szeretete nélkül nem tudjuk elképzelni az életünket. Muszáj, hogy valaki szeressen, és muszáj, hogy valakit szerethessünk.

„Arról fogja megtudni mindenki...” Karácsony másnapjának ígértetési igeszakasza *János evangéliumának* a 13. fejezetéből szól (34–35. versek). Itt Jézus szavai egyértelműek, tiszták, érthetők. Persze kicsit

akár „sokkoló” is lehetett ez a szakasz az embernek, hiszen szenteste még gondolatban a jászol mellett állt, karácsony másnapján pedig abba a jelenetbe csöppent bele, amikor Jézus megmossa tanítványai lábát. A lábmosás utáni beszélgetés része lesz az, hogy nyilvánvalóvá válik az olvasó számára Júdás árulása, aki ki is szalad a szobából.

Jézus Júdás kirohanása után egy rövid ígértetést mond a tanítványoknak: „*Most dicsőült meg az Emberfia, és az Isten dicsőült meg benne; ha pedig az Isten dicsőült meg benne, az Isten is megdicsőíti majd őt önmagában, sőt azonnal megdicsőíti őt. Gyermekeim, még egy kis ideig veletek vagyok: kerestek majd engem, és ahogyan megmondtam a zsidóknak, hogy ahova én megyek, oda ti nem jöhettek, most nektek is ezt mondom. Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.*”

Mit jelent a szeretet parancsa ebben az összefüggésben? Mitől új ez a parancsolat? Valóban új ez?

Dr. Gellérd Imre unitárius lelkész írja *A szeretet* című tanulmányában: a szeretetről annyi helyen, annyi alkalommal, annyi módon beszélünk, hogy azt is gondolhatnánk, nincs mi újat mondani róla. Aztán megállapítja: „A szeretet nem művészi téma, amelynél az ábrázolás újszerűsége a fontos, hanem inkább kenyér, amelynél az »új« fogalma gyakorlatilag fel sem merül, hanem csak szakadatlan minőségi létezése.”

Elgondolkodtató ez a mondat, és persze továbbgondolandó is. A szeretet az ember életében, kisgyerekkorától kezdve, olyan fontos, és úgy kell, mint egy falat kenyér. És ha belegondolunk, akkor tulajdonképpen az életünkben azért küzdünk, hogy szeressenek, elfogadjanak, értékeljenek bennünket. És amikor ez a vágy, hogy szeretve legyünk, Isten felé is hajt minket, akkor Istennél valami olyat tapasztalhatunk, ami az egész szeretetsóvárgásunkat átalakítja.

Félve mondanám azt, hogy betölti, mert lehet, hogy Isten feltétel nélküli, tiszta szeretete betölti a lelkünket, a lényünket, de azt is érezhetjük, hogy pótolni so-

sem fogja tudni azt, ha a másik ember nem szeret minket. Ha nem szeret a családjunk, a társunk, azok, akik a legfontosabbak, akiktől a leginkább akarjuk a szeretetet. Ha Isten áll az életünk középpontjában, ha ő a legfontosabb számunkra, akkor az ő szeretete lesz a legfontosabb. Mégis hozzá kell tenni: Isten egymásra bízott minket, közösségbe teremtette az embert azzal az igénnyel és készséggel, hogy egymást szeressük.

„**Szeresd azért az Urat...**” Mózes 5. könyvében a 6. fejezet 4–5. verse, a Sömá imádság a zsidó hitvallás alapja: „*Halld meg, Izráel: Az Úr a mi Istenünk, egyedül az Úr! Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!*”

Az utóbbit Jézus is idézi a szinoptikus evangéliumokban, amikor az írástudók próbára teszik őt a törvény ismeretét illetően: „*Jézus így válaszolt: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.*” (Mt 22,37–40) Jézus összefoglalására nincs több kérdésük a törvényutódó érdeklődőknek.

Isten szeretete, az egy és egyedüli Isten szeretetének imperatívusza tehát régi felszólítás, a hagyomány szerint Mózesztől való, melyhez Jézus hozzáteszi a felebarát, embertárs szeretetét. Illetve ez sem új, jézusi felszólítás: a *Tóra* hagyományában nagy hangsúlyt kap a felebarát szeretete és a közösségben tartózkodó jövevény szeretete is. Ennek a mértéke – amely önmagában nem kis feladat –, hogy az ember úgy szeresse a másikat, mint magát.

Bolyki János fontos dologra mutat rá az „*Igaz tanúvallomás*” – *Kommentár János evangéliumához* című könyvében (Osiris Kiadó, 2001): Jézus ezzel a parancsolattal megalapozza az őt követő közösség, későbbi gyülekezetek etikáját, azt, hogy a közösség élete a szeretetre, egymás szeretetére kell, hogy épüljön. Azzal, hogy ennek mércéjét az ő saját szeretetéhez kapcsolja, egymás szeretete „egyenlő rangot nyer az Isten szeretetével”, amelyről maga Jézus mondja, hogy a legnagyobb parancsolat. Úgy szeress, ahogyan én szerettelek ben-



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: VALENTINE LACOSTE / UNSPLASH.COM

neteket – amíg közöttetek voltam. Jézus a saját szeretetének szintjéhez emeli az emberi szeretetnek, egymás szeretetének fontosságát.

**Ezért olyan pusztító a szeretet koldulása, az az emberi sors, amelyben betöltetlen marad ez a „falatszerű”, elemi igény.** Pusztító, amikor egy gyereknek úgy kell felnőnie, hogy nem ölelik meg, nem dicsérik meg, nem örülnek neki, nem mondják el neki, hogy mennyire csodálatos, és mennyire szeretik. Ezért olyan pusztító, amikor valaki olyan kapcsolatban reked, amelyben a társa, akivel talán valaha szerettték egymást, megvonja tőle a szeretetét. Ezért olyan pusztító, amikor valakit, aki tiszta szívből szereti a másikat, nem szeretnek viszont.

A szeretet vágya valóban koldusokká tesz bennünket, és ez a hiány deformálja a lelkünket, az egész lényünket. A szeretet kell, mint egy falat kenyér. Ugyanakkor

azt is tudjuk, hogy mennyire nehéz őszintén szeretni, vagy akkor szeretni, amikor a másik nehezen szerethető, vagy amikor a másik, bár vágyra rá, mégsem fogadja el a szeretetünket.

Tudjuk, hogy olykor önmagunkat is nehéz szeretni. Ez utóbbi talán még nagyobb kihívás. Azt is tudjuk, hogy a szeretet gyakorlat. Könnyű akkor szeretni, ha a másik kedves, ajándékot ad, szívességet tesz. De akkor vajon valóban a másikat szeretem, vagy azt, ahogyan viselkedett velem? Vagy azt, ahogyan érzem magam a viselkedése, cselekedetei, szavai nyomán?

**Szeretni, de hogyan?** Elgondolkodtató, hogy ha az istenfélő, Jézust követő közösségeknek, kapcsolatoknak az indikátora a szeretet, akkor egyrészt hogyan lehet keresztény az a közösség, amelyben az emberek nem szeretik egymást; másrészt hogyan valósulhat meg a szeretet ott, ahol az emberek nem figyelnek Istenre, nem

hisznek benne, nem mérték számukra Jézus követése, nem alapvetés számukra Jézus feltámadása és az Isten kegyelme. Az a közösség, amely kereszténynek vallja magát, és nincs benne szeretet, mélyen önmagába kell, hogy nézzon.

Összetett kérdések, és nem könnyű okos és kielégítő választ adni egyikre sem. Azt viszont újra el kell mondani: az a kép, hogy Isten a föld porából megformált ember orrába leheli a lelkét, arról tanúskodik, hogy az élet, az ember élete elválaszthatatlanul Istenhez van kötve, akár valljuk ezt, akár nem, akár tudatosan építjük erre az életünket, akár nem. Isten lehelete bennünk az az indulat, amely munkál, amely életben tart, képessé tesz a szeretetre, és vágyja a szeretetet.

A jézusi indulat, amelyről a *Filippi levél* beszél, ennek a szeretetnek egy tudatos, gyakorolt, az Isten kegyelméből és szeretetéből merítő képessége lesz. Nem a mi dolgunk az összehasonlítás – talán nem is lehet összehasonlítani a tudatos, isteni szeretetből szeretést és a hit nélkül tanúsított embertársi szeretetet. A szeretet szeretet. Jézus nyomán hiszem és vallom.

### **A krisztusi szeretet egy pillanat alatt a jázsol mellől a kereszt tövébe visz minket.**

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16) Ez a szeretet teológiai alapvetése. „Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” Ez pedig a gyakorlati indítás, az útravaló, hogy mit kezdjünk a teológiával a mindennapjainkban.

Ne csak azért harcoljunk, hogy minket szeressenek, hanem azért is harcoljunk, hogy mi is tudjunk szeretni, még akkor is, ott is, amikor és ahol ez lehetetlennek vagy nagyon nehéznek tűnik. Szeressünk a különböző kapcsolódásaink természete szerint – a családunkat egyértelműen más-hogyan szeretjük, mint azt az idegent, akit éppen felsegítünk az utcán. Szeressünk a tőlünk telhető mérték és lehetőség szerint, de szeressünk önzetlenül, tiszta szívből, bármikor bármit adunk is szeretet címen.

Szeressünk ne csak karácsonykor, mert Isten sem csak húsvétkor szeret minket, hanem öröktől fogva, és velünk lesz ezzel a szeretettel minden napon a világ végezetéig.

■ MOLNÁR LILLA

# Angyalok százainak ebédje

*Nagy sikerrel zárult egyházunk karácsonyi akciója*

**Budapesten és több magyarországi nagyvárosban evangélikus összefogásban köszönték meg közel ezer egészségügyi dolgozó munkáját, mások iránt tanúsított figyelmét és szeretetét. A Magyarországi Evangélikus Egyház szervezésében 2020. december 26. és 2021. január 6. között megvalósult, Angyalokat vendégelnek meg elnevezésű kezdeményezéshez országsszerte több százan csatlakoztak.**

„A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg” – szól az újszövetségi intelem (Zsid 13,2). Az összefogás ötlete a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye esperesétől, Zsarnai Krisztiántól származik. Nyíregyházán az ünnepek alatt egy helyi étterem segítségével háromszáz adag meleg ételt és száz bibliaolvasó Útmutatót szállítottak ki a kórház Covid-osztályán dolgozóknak.

## ORSZÁGOS ÖSSZEFOGÁSSAL

A nyíregyházi kezdeményezést egyházunk elnöksége, Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő, valamint Cserhádi Péter, a megvalósítandó budapesti Luther Kórház mentora országos szintre emelte: Budapesten és öt nagyvárosban nem csupán a koronavírus ellen küzdőknek köszönték meg a mások iránt tanúsított figyelmet és szeretetet, hanem más osztályok dolgozóinak is.

Egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának munkatársai, Németh Zoltán, Szeli Noémi és Bárdosy Tamás sokat tettek a lebonyolításért, de persze széles körű volt az összefogás. Segítségükre voltak az adott helyszínek Covid-osztályain dolgozó kontaktszemélyek, segédkezett Cserhádi Péter, és kivették a részüket az elvégzendő feladatokból a helyi gyülekezetek vezetői, lelkészei is, így Székesfehérváron Benzke András, Szegeden pedig Cserhádi Sándor, nemkülönben az evangélikus kórházi lelkigondozók: Győrött Takács Eszter, Debrecenben Melich Mihály, Pécsen Trási Edina.

„Járvány idején, válsághelyzetben minden fogalom és gyakorlat átértelmeződik. Így volt ez a vendéglátással is – mondta az ételosztás kezdetén Németh Zoltán lelkész, a gyülekezeti és missziói osztály vezetője. – Karácsony ünnepén általában az otthonok lesznek a megvendégelés központjai, de most a járvány miatt meg kellett fordítani a gyakorlatot. Úgy kellett vendégül látnunk, hogy mi mentünk el azokhoz, akik még az ünnepek alatt is erőn felül teljesítenek. Különleges, egyedi helyzet ez.”

## A SZERETET ÚJ MÓDJAI

Németh Zoltán szerint a jelen körülmények között a szeretet új módozatait élhetjük meg, találékonyak kell lenni, hiszen ha nem megy a szokásos módokon a vendéglátás, akkor meg kell oldani úgy, hogy be kell lépni oda, ahová egyébként is nehéz a belépés.

„Sok olyan hivatásban dolgozó ember van, akik önzetlenül, jó szívvel és elhivatottságból cselekednek, de sosem hangsúlyozzák a saját jelentőségüket. Az egészségügyi dolgozók is teszik a dolgukat, mint a láthatatlan angyalok. A nagy többség csak akkor csodálkozik rá arra, mit is tesznek értünk, ha saját tapasztalatot szerez. Ezért gondoltuk, hogy a járvány alatt végzett emberfeletti munkában, a kihívás és folyamatos terhelés alatt megbecsülésünket valamilyen tényleges, kézzelfogható módon is kifejezzük feléjük.”

Jelen körülmények között még egy adag meleg étel átadása is bonyolult; törekedni kellett az érintésmentességre, de sikerült mindíg megtalálni az optimális,



a helyi viszonyoknak megfelelő – és minden egyes kórház esetében kicsit más – megoldást.



Az összefogásnak köszönhetően az eredeti tervek szerint karácsony és újév között, de később kiterjesztve egészen vízkereszt ünnepéig a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Honvédkórház Központi Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Osztály (Budapest), a Dél-pesti Centrumkórház – Országos Hematológiai és Infektológiai Intézet Infektológiai Osztály (Budapest), az Országos Korányi Pulmonológiai Intézet (Budapest), a Semmelweis Egyetem Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Klinika (Budapest), a Péterfy Kórház-Rendelőintézet és Manninger Jenő Országos Traumatológiai Intézet (Budapest), a Fejér Megyei Szent György Kórház Járványosztály 1. – Infektológia (Székesfehérvár), a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ Sürgősségi Orvostani Tanszék Sürgősségi Betegellátó Osztály (Pécs), a Kenézy Gyula Kórház Covid-osztályok (Debrecen), a Petz Aladár Megyei Oktatókórház Covid-osztályok (Győr) és a Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ Járványügyi Ellátó Központ Covid Intenzív Terápiás Osztályának (Szeged) munkatársai részesülhettek az evangélikus támogatók vendégszeretében.

A tizenkét nap alatt így tíz kórház Covid-, intenzív és pulmonológiai osztályainak mintegy kilencszáz munkatársa kapott meleg ételt. Egy szolgáltatóval kötött együttműködésnek köszönhetően a dolgozók maguk választhattak az ételkínálatból.

## CÉLBA ÉRT SEGÍTSÉG

Az összefogást koordinálók szerint minden vonatkozásában, részleteiben és egészében is sikeresnek nevezhetjük



FOTÓK: A KÓRHÁZI DOLGOZÓK ARCHÍVUMÁBÓL

az *Angyalokat vendégelnek meg* elnevezésű kezdeményezést. Az egészségügyi dolgozók oldaláról nézve maximálisan betöltötte a célját, ez látszik a visszajelzésekből és a számokból is. A kezdeményezés pénzügyi alapját a Magyarországi Evangélikus Egyház biztosította, ehhez csatlakozhattak az egyéni és gyülekezeti támogatók – utóbbiak közel hárommillió forinttal járultak hozzá.

Általánosságban elmondható, hogy az összefogás nem csupán az adakozókat aktivizálta. A szervezők örömmel tapasztalták, hogy mind a koordinátorok, mind a részt vevő kórházlelkészek lelkesen, elkötelezetten működtek közre a projektben. A nappali műszakban dolgozók meglepték az éjszakai kollégákat, megvendégelték más osztályokat, több étterem ajándék süteményt adott a megrendelések mellé, növelte az adagok mennyiségét, vagy éppen segédkezett a kiszállításban.

A munkát segítő helyi koordinátorok kollégáik meghatottságáról, örömről számoltak be. Több helyszínről levélben köszönték meg a szervezők munkáját és az evangélikus egyház támogatását. A projekt sikere arra buzdítja a szervezőket, hogy más területeken is hasonló kezdeményezéseket indítsanak a közeljövőben a már kipróbált alapokon.

■ H.-B. Zs.

## NÉHÁNY VISSZAJELZÉS

- „Figyelmességük sokat jelentett számunkra, egy kicsit feledtetni mindazt a küzdelmet, amit mindennapjainkban elkövetünk a betegellátásban. Engedjék meg, hogy kis csapatunk nevében megköszönjem mindazt, amit betegekért és értünk cselekednek, hogy nap mint nap gondolkodnak ránk, imádkoznak a járvány mielőbbi leküzdéséért.”
- „Furcsa volt számunkra tavasszal a taps és az ajándékok, mert hiszen soha nem ezekért tettük, amit tettünk. Csodálatos hivatás a miénk, és akik itt vannak évek óta, ezért vannak itt. Most ősszel viszont embert próbáló helyzetbe kerültünk, és tényleg sokat jelent, hogy gondoltak ránk!”
- „A pandémia során igen nagy teher hárul az egészségügyi rendszerre és járványkórházként a mi osztályunkra is. Töretlen kitartásunk mégis rengeteg erőt kíván, így rendkívül sokat jelent, amikor a kórház falain kívülről számunkra is érkezik támogatás – mind fizikailag, mind lelkileg. [...] Mellékelve küldök néhány maszk alatt mosolygó kollégát, ezzel is kifejezve köszönetünket.”



# Covid és virtuális gyülekezet

Még mindig a feldolgozás idejét éljük, hiszen a pandémia egy új, globális tapasztalata az emberiségnek. Ez a történet még eltart egy ideig.

A sok negatívum mellett áldásokat is átéltünk az elmúlt évben. Él az Úr, tud rólunk, szól hozzánk ilyen körülmények között is. Az ige nincs bezárva épületekbe, intézményekbe. Az egyházat, a gyülekezeteket is megrázta ez a helyzet, és arra sarkallta, hogy eddig szokatlan módon érzék el az embereket.

Az én szolgálatom is sokat változott, hiszen nem tudunk konferenciákat tartani, előre megszervezett gyülekezeti evangelizációkat, programokat, képzéseket kellett lemondani. Az országos evangelizáció nélkül viszont nem múlhat el egy év sem. Két igehirdetés és két tanúságtétel hangzott el a Deák téri templomban. Előzetes regisztrációval kis létszámú gyülekezet is jelen volt. Az élő közvetítésre tettük a hangsúlyt, amelyet professzionálisan megoldott Győri János Sámuel. Filmfelvételt Győri András Timótheus készített. Ez az összeállítás megtalálható egyházunk honlapján ([Evangélikus.hu](http://Evangélikus.hu)).

A járvány okozta helyzetben, „kényszer” alatt, internetes aktivitásom felerősödött. Nem vagyok mestere ennek az eszköznek, de az egyik világi újság a tavaszi időszakban arra kért, hogy küldjek egy videós felvételt. Addig ilyet nem készítettem. Vidéken voltam, telefonra vettem fel, és nagy nehezen elküldtem. A sikeren felbuzdulva másnap, nagyszombaton újra próbálkoztam egy igei üzenettel saját Facebook-oldalomon... A járvány okozta helyzetben ennek nagy hatása volt. Azóta hetente készítek pár perces videókat. Egy barátom Youtube-csatornát készít nekem, oda gyűjtjük ezeket, tehát utóéletük is van a felvételeknek.

Naponta írok rövid áhítatokat a *Facebookon*, ahol több száz olvasóval vagyok kapcsolatban. Örülök annak, hogy a gyülekezetbe nem járó rokonok, ismerősök, régi osztálytársak, munkatársak így elérnek, és akik nem járnak templomba, mégis hallgatják az igét ilyen módon.

Mindemellett még sűrűbb lett a telefonos, messengeres és egyéb kommunikáció sok emberrel, amely lelkipozítást, de akár jegyesoktatást is jelentett. Ősszel telefonos szolgálatot is tartottunk hetente egy délután, sok beszélgetéssel.

Öröme ennek az időnek az is, hogy többet olvashatok igét és más irodalmat. Életem nagy ajándéka a határon túli közösségekkel való kapcsolatot. Már a

eszközöket. Nem beszélve reformátorainkról: Husz János például a templom falaira íratta, rajzoltatta tanításának lényegét sokfelé, amerre járt. A reformáció is az utca embere által elérhető, olvasható plakáttal indult. Luther és munkatársai, más hithirdetők is professzionálisan használták a korabeli eszközöket.

Az emberek ma a képernyőre ragadtak. Nekünk is ott kell lenni, ahol ők



FOTÓ AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMBÓL

diktatúra éveiben is voltak útjaim, de a rendszerváltás óta kinyíltak a lehetőségek Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben és időnként Muravidéken. Sok szolgálatot kellett lemondanom, de a közösség így is él telefonon, interneten. Olvassák, nézik és megosztják írásainkat, videóinkat, ezekben az időkben különösen is. Sokfelé kérik, igénylik a *Híd* magazint. Az egyik erdélyi gyülekezet például negyven példányra fizet elő.

Az egyház legfőbb kincse, ereje a szóban hirdetett élő ige. Ezt semmilyen médiás csoda nem pótolja. Ugyanakkor használni kell a mai eszközöket, ahogyan a próféták, Jézus, Pál, az apostolok, a reformátorok is éltek a korabeli lehetőségekkel: utcákon, fórumokon jelentek meg, ott, ahol az emberek éltek. Pál használta a római utakat, hajókat, más

töltik az idejüket. Az elmúlt hónapokban mindnyájunknak nagy lecke adatott ezen a területen.

Úgy látom, hogy a legnagyobb lemaradásunk a fiatalok elérésében van. Ez amúgy is embert próbáló feladat, mert szinte naponta születik valami új technikai csoda, és ők azonnal használják is. Az egyházban is élnek ilyen tájékozott, eszközhasználó fiatalok. Őket kell jobban bevonni ebbe a szolgálatba. Ezen a területen mintha nem is látnánk reményt, szinte semmit sem teszünk, de nem szabad feladni. Kreatívan el kell juttatni üzenetünket oda, ahol ők élnek. Érdekes, hogy az árnyoldal megtalálja őket. Miért hagyjuk ezt?

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A szerző egyházunk országos missziói lelkésze



# Ezerszer is igen!

*Pálúr János és Kornélia, a házasság hetének idei arcai a mindennapok igeneiről és a szívbeli ügyekről*

**Közel két évtizede Angliában született meg a házasság hetének ötlete. A programsorozat minden évben Bálint-nap környékén a házasság és a család fontosságára kívánja felhívni a figyelmet. A kezdeményezéshez itthon és külföldön egyaránt rendszeresen csatlakozik számos ismert személyiség is, kifejezve elköteleződését a házasság, a család intézménye mellett. Magyarországon 2021-ben a hét arcai Pálúr János orgonaművész, a Budapest-Fasori Református Egyházközség kántora és felesége, Pálúr Kornélia magyar-angol szakos tanár, a Julianna Református Általános Iskola igazgatóhelyettese, őket kértük beszélgetésre.**

– „Ezerszer is igen!” – így hangzik az idei hét mottója, amelyet önök választottak. Mit kívánnak üzeni vele?

**Pálúr János:** A legfontosabbnak azt tartom, hogy egymásnak esélyt adó társai lehessünk. Döntések határozzák meg az életünket, a sorsformáló nagy elhatározásoktól a mindennapok ezer apró döntéséig. Mi egymás mellett döntöttünk egyszer

s mindenkorra, és naponta esélyt adunk a másoknak. A mindennapok feladatai, kisebb-nagyobb próbatételei könnyen felülírhatják ezt, ezért figyelni kell rá, hogy megmaradjon az a légkör, amelyben a magunk ügyeiben és a közös ügyeinkben jól dönthetünk.

**Pálúr Kornélia:** Aki egyszer igent mond egy olyan gyönyörű napon, amilyen az esküvője, illetve már az előtte lévő idő-

szakban, amikor már igent mondott a társára, akkor mindenre igent mond, ami ezután következik. A boldogító igen ünneplő közösség előtt zajlik, mindannyiunknak vágya ez, de megvannak a mindennapok, a szürke hétköznapi igenei is. Sérülékeny a békességünk, az, hogyan tekintünk egymásra, mi fér még bele abba, ahogyan egymással beszélünk. Az igenünk nagyon sok egyebet is jelent: például hogy megbocsátok naponta, hogy békességben szeretnék élni. Mindennap igent mondani talán sokkal nehezebb, mint egyszer kimondani. Az ezret azért választottuk, mert azt jelenti, hogy „nagyon sokszor”. Ha besoroztuk volna a mindennapjainkat, a mindennapos igenjeinket, akkor valahol tízezernél járnánk, mert áprilisban harmincéves házasságunk leszünk. ►

– **Hogyan kezdődött három évtizede a közös történetük?**

**P. K.:** Mindketten keresztyén családban nőttünk fel, nyaranta rendszerint ilyen táborokba jártunk. Tahiban láttuk meg egymást, nyár végén, abban a táborban, amely a mai Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség elődjének tekinthető. Nem mondom, hogy első látásra szerelem volt, de az biztos, hogy már ott megvolt köztünk egy láthatatlan kapocs.

– **János hogyan emlékszik vissza minderre?**

**P. J.:** Nálam szerelem volt első látásra, de az ember ilyenkor még kicsit óvatos, így nehezen mondtam ki magamban ezt. Akkoriban két nagyon fontos dolog

szeretünk, és milyen kockázatokat rejt az elválás. Akkor még nem létezett a mai online világ, így mi egy éven keresztül postai levelekből ismertük meg igazán egymást. Amikor pedig Kornélia hazajött Amerikából, én jegygyűrűvel vártam őt.

– **Az ember életében meghatározó a családi háttér, a szülői indíttatás. Milyen volt ez az önök esetében?**

**P. K.:** Mindketten azon szerencsések közé tartozunk, akik nagyon jó házasságot és szép családi életet láttak maguk előtt példaként. Már a megismerkedésünkkor tudtuk, hogy egy kapcsolatból, ha elmélyül, egyszer házasság lesz. Ez természetes volt számunkra, ezt láttuk a szüleinktől is. A szüleim nagyon szép, harmonikus házasságban élnek a maguk

hogyan szeretnénk. Egy megoldandó kérdéssel indultunk: különböző felekezetekhez tartoztunk, János református, én baptista, így azt, hogy melyik gyülekezetbe járjunk, illetve tagozódjunk be, már az elején tisztáznunk kellett. Leültünk, és megbeszéltük, hogyan legyen tovább, mit gondolunk a másik gyülekezetéről, egyházáról. Végül arra jutottunk, hogy az lenne jó, ha egy közösséghez kapcsolódnánk, nem járnánk kétfelé. Ebben meg tudtunk egyezni. Megbeszéltük azt is, hogy örülnénk annak, ha lennének gyerekeink. A házasságkötésünk táján végeztem el az egyetemet, és fontos kérdés volt a hogyan tovább. Azt gondoltuk, hogy nagyobb örömet jelentene az elkövetkezendőkben, ha hamarabb vállalnánk a gyerekeket, mint hogy én elinduljak a pályán, és csak később legyenek gyerekeink.

**P. J.:** Az már az első pillanatban látszott, hogy a szakmám, hivatásom szorosan össze fog kapcsolódni a családi élettel. Ennek minden részletét nem láttuk előre. Jellemző, hogy az esküvőnk előtti délutánon még a Gárdonyi-versenyen játszottam a Zeneakadémián, gyakorlatilag az orgonapadról mentem az oltár elé. Mindemellett bennem megvolt az a vágy, hogy a gyerekeim semmiből ne maradjanak ki. A családom minden tagja a mai napig részt vesz a szakmai életben: nemcsak elviselik a zongorán való gyakorlást, a felvételek hallgatását, hanem élvezik a jó gyümölcsöket is, az utazásokat, élményeket.

– **De nem csak János művészi karrierje igényelte az egyeztetést: Kornélia igazgatóhelyettesi munkája is sok elfoglaltsággal jár. Hogyan sikerül ezt a mai napig összhangba hozni?**

**P. J.:** Nagy váltás volt életünkben, hogy Kornélia megkapta ezt a feladatot. Igen fontosakká váltak az esti beszélgetések és egyeztetések, de az üzenetküldés, a telefon is, amivel egy-egy impulzust tudunk adni egymásnak. De a legfontosabb, hogy egymás hátterei vagyunk.

**P. K.:** Úgy gondolom, semmiről sem maradtam le azáltal, hogy nem kezdtem el rögtön huszonéves koromban a pályámat, hanem a családalapítás volt az első. A munka később megtalált, úgy is, hogy negyven felett voltam pályakezdő. Fontos volt számomra, hogy édesanyaként ott legyek a gyerekeim mellett; ez így is történt. Az életem Isten segítségével számos dologban ki tudott teljesedni. Mindig azt csináltam, aminek az ideje volt.

*Úgy gondolom, semmiről sem maradtam le azáltal, hogy nem kezdtem el rögtön huszonéves koromban a pályámat, hanem a családalapítás volt az első. A munka később megtalált, úgy is, hogy negyven felett voltam pályakezdő.*

került a helyére bennem. Az egyik a pályaválasztásom, ami nagyon viharos volt. Akkor már egy éve a Zeneakadémiára jártam, pedig előtte a Műgyetemre készültem. Akadémistaként megélhettem az első sikeremet is egy elzászi orgonakurzuson. Nagyon hálás voltam Istennek, hogy életemnek ez a része révbe került, de még előttem állt a párválasztás. Egyetemistaként a keresztyén kortársaimnak a társaságát kerestem. Jó ötlet volt elmenni ebbe a bizonyos táborba, mert nagyot fordult ott az életem. Bár az első napok még nem a szerelem jegyében teltek, fél év múlva a kettőnk dolga is révbe ért.

– **Könnyen döntöttek a házasság mellett?**

**P. J.:** Volt egy nagy vízválasztó az életünkben: éppen amikor letisztázódott a kettőnk ügye, Kornélia Amerikába utazott egy évre. Ez drámai váltás volt. Két hónapot töltöttünk együtt, majd egy nagy visszaszámlálás, aztán nagy búcsúzás volt az életünk. Végig kellett gondolnunk, milyen elválnunk attól, akit nagyon

hétköznapi konfliktusaival együtt – mindig azt a példát mutatták, hogy meg lehet oldani a problémákat. Nagyon szerették a gyerekeiket, családközpontúak voltak, a munkájukból siettek haza a családhoz, biztonságos életteret teremtettek nekünk azzal, hogy minden időben ott voltak, ahol kellett lenniük, ahol a társuknak, a gyerekeiknek szükségük volt rájuk. Jó példák voltak előttünk, mi is arra vágytunk, hogy ilyen családunk lehessen.

**P. J.:** Nekem nem élnek már a szüleim, de elmondhatom, hogy nagyon meghatározó az életemben az, amit maguk után hagytak. Nem erőből és intelligenciából válik egy házaspár a gyermekei számára hitelessé, hanem Isten teszi hitelessé a bizonyágtételüket és az életüket. Tudom, milyen erővel tudnak még ma is hatni a szüleim, a hitük még ma is erőt ad.

– **Volt-e olyan dolog, amelyet már az elején szükségesnek tartottak tisztázni a kapcsolatukat illetően?**

**P. K.:** Nagyon fiatalok voltunk, nem voltak nagy elképzeléseink arról, mit és





minden más fölé nőhetnek az ügyek, és ez veszélyes állapot, mert megszűnünk házaspárként működni. A másik veszély, hogy kinek az elképzelése valósuljon meg: az én ötletem vagy a te ötleted. Figyelni kell arra, hogy ez ne váljon harccá, mert napi szinten veszélyezteti a békességet és a jó légkört a családban. Tudjuk, van egy olyan erő, ami módszeresen tönkre akarja tenni azt, ami isteni. A házasság isteni szerzemény, így ez az erő folyamatosan a sarkunkban van. Ha nem vagyunk észnél, és nem tesszük helyre a dolgokat hitben, szívbéli ügyekként, akkor a materiális dolgok fölénk emelkedhetnek.

**– Mennyiben tudták, illetve akarták-e befolyásolni szülőként a gyermekeik pályaválasztását?**

**P. K.:** Elég nagy közöttük a korkülönbség, a legnagyobb tizenhat éves volt, amikor a legkisebb született. Volt olyan időszak, amikor négyen négy különböző intézménybe jártak, óvodától az általános iskolán és a gimnáziumon át az egyetemig. Mindig megadtuk a lehetőséget számukra, hogy amíg kedvük volt hozzá, foglalkozzanak a zenével, így elég muzikális a családjuk. Volt lehetőségük azonban másfelé is elmozdulni. Így is alakult a pályaválasztásuk: pedagógus, pszichológus, jogász lett belőlük, egyikük pedig még iskolás.

**P. J.:** Engem édesapám nagyon féltett a művészpályától, inkább az építészpályára felé terelt. Ebből volt konfliktus, így mi a családjukban óvatosabban álltunk hozzá a kérdéshez, támogató háttérként segítve, de nem kézi vezérléssel irányítva a gyerekeket.

**– Mennyiben változtatta meg a család életét, hogy a két nagyobbik gyermek már elhagyta a szülői házat?**

**P. K.:** A legnagyobb nemrég házasodott meg, és a másodiknak az eljegyzése is nemrégiben volt. Ha minden jól megy, idén lehet még egy esküvő a családban. Más lett az életünk azóta, hogy ők viszonylag önállóak, de azért kicsi gyerekünk is elég sokáig lesz még, így a nyugalmas, kettesben töltött idő távol van még. Tény, hogy egyszerűsödött az életünk azzal, hogy kevesebben lettünk, így a munkának nagyobb szerepe lehet az életben, de a kettesben töltött idő mindig elsőbbséget élvezett, a jövőben is ezt szeretnénk.

**P. J.:** Elméletben készülünk a nagyszülősségre is, az is egy új korszak lesz.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

FOTÓK: VIVIENNAOMI PHOTOGRAPHY

**– Egy házasságnak óhatatlanul vannak hullámvölgyei is. A válságos helyzeteket hogyan rendezik egymás között?**

**P. K.:** Lehetnek konfliktusok naponta is, és nagyobb időszakra is kiterjedhet a válság. Volt részünk mindkettőben. Emberként, mint mindenkinek, nekünk is vannak bűneink, hibáink, tehát bocsánatra, megbocsátásra van szükségünk. Csak úgy megy a dolog, ha látjuk, tudatában vagyunk annak, hogy a másik is éppen ilyen, ezért tőle meg tudjuk kapni a bocsánatot, az elnézést, a szeretetet.

Mi egy felettes hatalomnak, egy Úrnak vagyunk a gyermekei, aki szintén megteszi ezt velünk: elfogad bennünket, és megbocsát nekünk. Ha konfliktusunk van, akkor arra szoktam gondolni, hogy meg kell tudni a másiknak bocsátani, nem ítékezhetünk.

**P. J.:** Több dolog veszélyezteti a családi békét, szülhet konfliktusokat. Az egyik a napi ügyintézés, ami által kilépünk abból a gondolkodásból, hogy mi egymás szerelmesei vagyunk, egymást támogatjuk, egymásban gyönyörködünk. Sokszor

*A házasság hete – február 7–14.*

# Isten, a nagy házasságszerző

**Sok-sok történetet próbáltam már megragadni és rögzíteni, hogy továbbadhassam, megoszthassam másokkal. Ám a történetek különös élőlények. Sokkal hamarabb elkezdődnek már, mint ahogyan láthatóvá válnának. Ahogy egy gyermek formálódik már az anyaméhben vagy talán egészen a szülei gyermekkori álmaiban. Ki tudja? Ki sejti, mikor kezdődött el egy-egy történet, hogy valamikor mindenki számára látható módon megszülethessen? Nem kevésbé talányos, miért éppen akkor és éppen úgy talál egymásra két ember – sokszor bizonyára az isteni gondoskodás is alakítja a körülményeket, még ha ezt nem vesszük is észre mindig...**

## LASSAN BEÉRŐ SZERELEM

A környék legrégebbi bentlakásos gimnáziuma egyházi iskola volt, a két fiútestvér pedig nagyon szorgalmas és jó képességű. Igaz, előtte soha nem jártak templomba, a gyülekezetnek a neve sem merült fel otthon, de az édesapjuk pedagógusként úgy látta jónak, hogy ott, az egyházi gimnáziumban lesznek jó kezekben. Így indult el Pisti a testvérével továbbtanulni a „refibe”. Minden új volt nekik. Nemcsak a diáktársak és a tanárok, de az egész rendszer is. Akkor hallották először az „áhítat”, „bibliaismeret”, „ifióra” kifejezéseket, és mint igyekvő diákok minden teljes figyelmükkel, nyitottan vettek részt.

Nem sok idő telt el, a dolgok értelmet nyertek, és ők egyre érdeklődőbbek lettek a hit dolgai iránt. Ez a döntéseiken is meglátszott. Kezdték keresni az alkalmakat és a közösségeket, ahol még többet megtudhatnak Istenről. Egyikük lelkészi pályára készült. A másik – Pisti – úgy látta, hogy ő tanárként lehet majd jó szolgálója az Úrnak, tehát erre indult el továbbtanulni. A felkészülés idejét pedig nagyon komolyan vette. Úgy látta, hogy amíg tanul, addig nincs itt az ideje a párválasztásnak. Nem is nézegette addig a lányokat, azt akkorra halasztotta, amikor majd eljön az ideje a családalapításnak.

Közben Luca tizenhat éves lett, és csatlakozott ahhoz az ifjúsági csoporthoz, amelyikbe Pisti is járt. Ő is szorgal-

mas diák volt, jól tanult, egyetemre készült továbbtanulni. Amikor körülnézett az ifiben, magában megállapította, hogy a csapatban Pisti a legszimpatikusabb neki. Tetszett neki a határozottsága és az, ahogy komolyan veszi a hitét. Hogy megbízható, és nem viselkedik felelőtlenül. Kedvesen és talpraesetten bánik a gyerekekkel, jó vezető a csoportban. És mi tagadás, az a különleges kék szeme is mély benyomást tett a lányra. Meg is fogalmazta titokban, hogy ezzel a fiúval egyszer majd valaki jól jár.

Figyelemmel kísérte őt, kicsit reménykedett is, hogy talán észreveszi, de azt látta, hogy Pisti mintha nem is látná meg. Csak az vigasztalta némileg, hogy a többi lánynak sem csapta a szelet. Luca várt, figyelt, és egyre inkább belegabalyodott ebbe a bűvös fonálba. De mivel nehezen bírta a tétlen várakozást, úgy döntött, Isten elé viszi az ügyét. Imádkozott, így egy ideig könnyebb volt elviselni a viszonzatlan szerelmet. Aztán minden maradt a régiiben.

Teltek az évek, semmi mozdulás nem látszott. Pisti végezte az egyetemet, Luca leérettségizett és továbbtanult. Lassan azért kezdett imádkozni, hogy ne kelljen

már ezen a fiún annyit gyötrődnie. Ima közben aztán egyszer csak érthetetlen, nagy békesség járta át afelől, hogy ők egy pár lesznek – azért volt érthetetlen, mert külsőleg nem változott semmi. Ám az idő méhében érett már a bontakozó titok.

Pisti utolsó éves lett az egyetemen, és egyszerre – mintha álomból ébredt volna – úgy érezte, hogy elérkezett a családalapítás ideje. Most már körülnézhet, belátható időn belül lesz állása, hiszen tárt karokkal várják vissza tanítani a volt gimnáziumába. Szolgálati lakást is kap, nincs akadálya egy komoly kapcsolatnak. De milyen lányt is tudna elképzelni maga mellé? Először is legyen hívő, hiszen enélkül a biztos alap hiányozna. Pisti sok közösségben megfordult, de úgy érezte, számára fontos lenne, hogy egy felekezethez tartozzanak a jövődöbéljével. Az is eszébe jutott, hogy egészen más háttérből érkező társal nehezebben tudnák egymást megérteni, úgyhogy jó lenne, ha a lány is értelmiségi családban nőtt volna fel.

A kép lassan kezdett formálódni. Pisti kicsit szomorú volt amiatt, hogy nem tud énekelni, és arra gondolt, örülne neki, ha



FOTÓ LUCA ÉS PISTI ARCHÍVUMÁBÓL

a párjának szép hangja lenne. Aztán eszébe jutott az is, hogy a matematika iránti rajongását milyen jólesne megosztani a társával. Egy szép vasárnap délben pedig,

amikor éppen hazafelé tartott a templomból, észrevette maga előtt Lucát, aki egyébként ugyanabban a gyülekezetben volt istentiszteleten, és a szomszéd utcában lakott. Ahogy ott akkor meglátta Pisti, olyan volt számára, mintha hirtelen világosság gyúlt volna benne. Ő az!

Néhány nappal később megkérte, hogy üljenek le beszélgetni. Évek óta ismerték egymást, de még sohasem beszélgettek hosszan egymással négy szemközt. Pisti elmondta, hogy ő komoly kapcsolatra vágyik, annyi idős már, hogy az igazít keresi, és ha Luca nyitott erre, akkor szeretné, ha többet találkoznának. A lány legszívesebben ott helyben igent mondott volna, de arra gondolt, hogy most visszavonhatatlanul el kell döntenie, kész-e egy életre vállalni a fiút, ezért kért egy kis gondolkodási időt. Négy hét telt el imádkozással és mérlegeléssel. Amikor aztán igent mondott, attól kezdve mindent együtt terveztek. Egy évvel később össze is házasodtak. Ennek huszonöt éve már. Közben sok minden változott, öt lányuk született, de a döntésükben ma is biztosak, és nagyon hálásak Istennek egymásért.

## ÚJRATERVEZÉS

Amikor két ember összeköti az életét, mindenki komolyan gondolja. Vágyik arra, hogy örökkön örökké együtt maradjon a párjával szerelemben. Aztán időnként mégis elromlik valami. Az összetört házasság után sebzetten maradnak a szereplők. Isten azonban ilyenkor is tud újat kezdeni.

Annamária akkor maradt egyedül, amikor a gyerekei tizenkét, tizennégy és tizenhat éves kamaszok voltak. Az addig gyülekezetbe járó család élete alapjaiban rendült meg. A környezetükben élők sem tudták hova tenni a történeteket, a gyerekek pedig szélsőségesen elbizonytalanodtak. Ha ilyen megeshetett velük, mi igaz akkor mindabból, amit eddig hittek?

Az elhagyott feleség egyetlen menedéke Isten maradt. Neki sírta, kiabálta, suttogta és dühöngte ki fájdalmát és csalódottságát. Becsapottnak, kiszolgáltatottnak érezte magát. Újra meg újra feltette a kérdéseket: „Ki vagyok én ezek után? Mit csináltam rosszul? Hogy történhetett ez meg velünk?” Istenhez futott válaszokért, és rengeteget imádkozott. Itt találta meg a nyugalomát. Az Istennel töltött időkben átélte, hogy az Úr megérti őt, vele van fájdalmában. Jézust



FOTÓ ANNAMÁRIA ÉS CSABA ARCHÍVUMÁBÓL

is elhagyták, Ő tudja, mit érez ilyenkor az ember, mert átélte. Annamária találkozott Isten mély és elkötelezett szeretetével. Ez a megtapasztalás erősen átformálta az istenképét. Olyan támasz lett számára ez, hogy fel tudott kelni esettségéből.

Már nem elhagyott nőként, hanem Isten szeretett gyermekeként gondolt magára, akinek a teljessége nem függ attól, hogy van-e párja. Továbbra is járt gyülekezetbe, sportolt, nem hanyagolta el magát, törődött a gyerekekkel, és az élete gyógyulni kezdett.

Csabával a válás után négy évvel találkoztak, amikor egy futócsapatba jártak edzeni. Látásból ismerték egymást, de komolyabban beszélgetni ez után a megnyugvás után kezdtek. Annamáriának szimpatikus volt a férfi nyugalma, derűje, kedves, stabil jelleme, jó kisugárzása, kellemes hangszíne. Az is sokat jelentett neki, ahogyan másokkal és másokról beszélt. Az is hamar kiderült, hogy neki sincsen társa, és hogy hasonló dolgokon mentek keresztül.

Csaba ekkor már közel tíz éve élt egyedül, az első házasságából egy kislánya volt, akiről nagy szeretettel és melegséggel beszélt. Akkoriban nem járt gyülekezetbe, de nyitott volt a hit dolgaira, és a szíve mélyén vágyott Isten után. A válását követően annyira elhagyottnak érezte magát, hogy próbált

minél hamarabb új kapcsolatot találni, de előbb bizony el kellett gyászolnia a házasságát, azt az álmát, hogy közösen nevelik föl a gyermekét a feleségével, és hogy ép családban élheti le az egész életét. Időre és gyógyulásra volt szüksége. Amikor megtalálta a békéjét, csak azután lett kész valóban egy új kapcsolat felépítésére. Ebben az időben már szívesen nyitott a kedves, csinos és melegszívű Annamária felé.

A futás melletti beszélgetések lassan kevésnek bizonyultak. Szerettek volna többet együtt lenni, még inkább megismerni egymást. Csaba randevúra hívta Annamáriát. Megismerték egymás családját, szántak időt beszélgetésre, gyülekezetbe is együtt mentek már.

A gyerekek először gyanakodva figyelték az alakuló kapcsolatot. A szerelmesek ekkorra már tudták, hogy a párjuk „csomagjába” ők is beletartoznak. Türelmesek voltak, és ez meg is hozta a gyümölcsöt. Jó volt, hogy hitben tudták az udvarlás idejét is együtt tölteni. Tisztán kivárták az esküvőjük napját, tisztelték egymást és Istent ezzel a türelemmel is. A nagy napon mindketten negyvenhat évesek voltak. Azóta is formálja őket az Úr, és naponta tőle kapnak minden jót. Üzenik, hogy senki ne csüggedjen, és ne érezze magát értéktelennek. Istennél van újratervezés!

■ *Lejegyezte:* FÜLLER TÍMEA

# Aki mindvégig állhatatos maradt

## *Ordass Lajos püspök emlékezete*

**Százhusz évvel ezelőtt született Ordass Lajos. Két alkalommal volt püspök két különböző nevű egyházkerületben, és mindkétszer az egyházellenes, kommunista államhatalom mozdította el tisztségéből. Életének és szolgálatának felidézéséhez – más források mellett – segítséget nyújtott az Aki mindvégig állhatatos maradt – Ordass Lajos, a mártírsorsú evangélikus püspök című, dr. Boleratzky Lóránd tollából született, az Ordass Lajos Baráti Kör gondozásában 2001-ben megjelent kötet.**

Ordass (eredeti nevén Wolf) Lajos Dél-Bácskában, Torzsán (ma Szerbia, Savino Selo) született 1901. február 6-án, Wolf Artúr kántortanító és Steinmetz Paula hat gyermeke közül ötödikként. Újverbáson, majd Bonyhádon, az evangélikus gimnáziumban tanult. 1920-ban tett érettségi vizsgája után kezdte meg teológiai tanulmányait Budapesten; 1924-ben végzett a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karán, Sopronban. Lelkészé Raffay Sándor bányakerületi püspök avatta október 5-én Budapesten, a Deák téri templomban. Mivel az ünnepi alkalomra nem érkezett meg a Sopronból rendelt Luther-kabátja, a püspök adta kölcsön számára a maga tartalék kabátját e szavakkal: „Vedd föl ezt a kabátot, hátha püspök lesz belőled.”

### EGYHÁZVEZETŐKÉNT VÁLSÁGOS IDŐBEN

Az ifjú segédlelkész első szolgálati helyei sorrendben Harta, Mezőberény, Budapest-Deák tér és Soltvadkert gyülekezetei voltak. 1927–1928-ban Svédországban – Lundban és Uppsalában – folytatott tanulmányokat. Kitűnő svéd tudásának később nagy hasznát vette.

A következő esztendőben kötött házasságot Kirner Irénnel, aki mindhalálig, a megpróbáltatások idején is hűségesen mellette állt. Házasságukból négy gyermek született.

Katonai lelkészként, majd kerületi missziói lelkészként szolgált 1929–1930 között. 1931-től tíz éven át a ceglédi gyülekezetet pásztor, 1937-től kezdve

pedig a Pest megyei középső egyházmege esperese volt. 1941-től négy éven át a kelenföldi gyülekezet híveit pásztorolta.

Magyarország német megszállásának napjától, 1944. március 19-étől eredeti családnéve helyett az Ordass nevet használta. Erről később így ír önéletrajzában: „A mai naptól kezdve a hivatalos használat kötelezettségein kívül a »Wolf« családi név helyett az »Ordass« családi nevet használok. [...] Még a német megszállás estéjén megírtam névváltoztatás iránti kérvényemet. Nem tudtam persze, hogy a mostani viszonyok között egyáltalán célt tudok-e érni vele. [...] Végül aztán a bonyhádi öregdiák: dr. Grosch Károly [...], segítségemre volt, úgyhogy 1944. október 20-án végre kézhez vettem a névváltoztatási engedélyt.” (Megjelent: Ordass Lajos: *Önéletrajzi írások*. Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem kiadása, Bern, 1985.)

1945. szeptember 27-én iktatták be a Bányai Evangélikus Egyházkerület püspöki tisztségébe Raffay Sándor utódaként. Válságos időben, világháború után, romokban heverő, a Szovjetunió által megszállt országban került az egyházvezetői székbe, és egyre nyitabb egyházüldözés közepette kellett helytállnia. Reménységként érkezett ebben a helyzetben a püspök számára Erling Eidem svéd érsek 1947. évi meghívása, amelyet hosszabb észak-amerikai, majd európai körút követett. Ordass részt vett a Lutheránus Világszövetség lundi alakuló gyűlésén, ahol a szervezet egyik alelnökévé választották. A következő évben azonban



Ordass Lajos

az Egyházak Világtanácsának amszterdami alakuló ülésére már nem engedte ki az államhatalom.

### SZEMBEN AZ ÁLLAMI ÖNKÉNNYEL

Amikor a kormányzat elhatározta az egyházi iskolák mihamarabbi államosítását, Ordass elkeseredett csatába kezdett, semmi áron nem volt hajlandó „felajánlani” egyházunk iskoláit az államnak. A sajtó koncentrált támadásba lendült ellene, a lemondását követelték. Ezt sem tette meg. 1948. szeptember 8-án letartóztatták, majd devizabűntett elkövetésének hamis vádjával bíróság elé állították; per indult Radvánszky Albert evangélikus egyetemes felügyelő és Vargha Sándor egyetemes főtitkár ellen is. A püspökkel szembeni ítélet: két év börtön, pénzbüntetés és politikai jogvesztés.

Börtönbüntetését a szegedi és a váci fegyházban töltötte, 1950 májusában szabadult. Talán a bírósági ítéletnél is fájdalmasabb volt számára, amikor 1950. április 1-jén az egyházi különbíróság – állami kényszer alatt – megfosztotta püspöki tisztétől. Utódja júniustól – szintén állami

nyomásra – Dezséry László korábbi egyetemi lelkész lett. Ráadásul 1952-ben a zsinat átalakította egyházunk szervezetét: az évszázadok óta fennálló négy egyházkerület helyett kettőt hozott létre, az északit és a délit.

Ezekben az években Ordass Lajosnak és családjának az elhagyatottság, a kitaszítottság minden nyomorúságát viselnie kellett. Igen szűkös körülmények között éltek; harisnyát, kesztyűt, szvettert kötöttek, kukoricaháncsból cipőt varrtak. A püspök gyümölcsöst bérelt, amelyet saját kezűleg művelt. Gyermekének is el kellett szenvedniük a családfo meghurcoltatásának minden hátrányos következményét.

1956. október 5-én a Legfelsőbb Bíróság az 1948-ban hozott ítéletet hatályon kívül helyezte, és Ordass püspököt az elene emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette. Az Evangélikus Egyház Egyetemes Törvénysszéke az 1956. október 8-án tartott teljes ülésén pedig az egyházi rehabilitálását mondta ki. A forradalom hatására október 30-án Dezséry László lemondott, Ordass lett a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke. November 2-án a rádió felkérésére a világ evangélikusságához fordult, négy nyelven elmondott beszédében segítséget kért a forradalom alatt keletkezett károk enyhítéséhez.

Püspökként igyekezett az egyházban a törvényes rendet helyreállítani. Rövidesen sor került igazságtételre is a politikai nézetek miatt korábban meghurcolt lelkészek ügyében. 1957 nyarán a püspök hattagú küldöttség élén részt vett az Egyesült Államokban, Minneapolisban a Lutheránus Világszövetség nagygyűlésén; a nyitó istentiszteleten ő prédikált hatalmas hallgatóság előtt. A nagygyűlésen ismét a világszövetség – ezúttal első – alelnökévé választották.

Még ugyanennek az évnek az őszén az állam az egyház élére miniszteri biztost nevezett ki – Grnák Károly személyében –, aki a külföldi levelezést, a püspöki körleveleket, a teológiai akadémiát, a pénzgazdálkodást és az egyházi sajtót vonta ellenőrzése alá. Ordass püspök azonban ezúttal sem hátrált meg. Teljes passzivitást jelentett be: többek között nem volt hajlandó levelezni az állami cenzúra mellett, a külföld leveleket is felbontatlanul küldte vissza. Mind ő, mind püspöktársa, Túróczky Zoltán tiltakozott az államhatalom túlkapásai ellen. Ez a déli kerületben a lelkészek kongruájának megvonásához vezetett, az északi kerületben pedig Túróczky püspök



Ordass nevét még életében megörökítették Krisztus tanúinak sorában – Vinje evangélikus templom, Willmar város, Minnesota állam, Egyesült Államok

és Mády Zoltán egyházkerületi felügyelő újbóli, ezúttal végleges elmozdítását eredményezte.

Nehéz hónapok következtek. Valóságos hajszá indult – ismét – Ordass püspök ellen; egyik gyűlést a másik után szervezték. A bizalmatlanság légkörének felszításával és állami nyomás igénybevételével kívánták a püspököt belülről megbuktatni, ez azonban láthatólag nem sikerült, mert a lelkészeknek csak kisebbik része állt az állam törekvései mellé. Végül „1958. június 24-én a déli kerület presbitériuma – arra hivatkozva, hogy a Népköztársaság Elnöki Tanácsa kényszer hatása alatt történtnek tekintette Dezséry László lemondását a püspöki tisztról – felszólította Ordass Lajost a püspöki tisztség átadására” – írja Boleratzky Lóránd a *D. Ordass Lajos püspöksége és rehabilitálása* című tanulmányában (*Credo*, 1995/1–2. szám). Az egyházkerületi presbitérium megürltnek nyilvánította a püspöki tiszte, és új választást írt ki. Ennek eredményeképpen Káldy Zoltán lett az új püspök.

## ERKÖLCSI ÉS JOGI REHABILITÁCIÓ

A törvénytelenül elmozdított püspök húsz évén keresztül teljes visszavonultságban élt családjá körében, de idejét állandó munkával töltötte: írt és fordított. Magyarra ültette például Hallgrímur Pétursson 17. századi izlandi lutheránus lelkész *Passió-énekeit*. Ezért a munkájáért 1971-ben a Reykjavíki Egyetem díszdoktori címet adományozott számára, de ennek átvételére éppúgy nem engedte ki őt az állam, mint ahogyan a Lutheránus Világszövetség 1963-ban Helsinkiben tartott nagygyűlésére sem.

Mindössze öt éven át gyakorolhatta Ordass ténylegesen a püspöki szolgálatát. 1978. augusztus 14-én hunyt el. Temetésén kívánsága szerint budahegyvidéki gyülekezetének lelkészei búcsúztatták a Farkasréti temetőben; amint végakarátában maga kérte, beszédek nem hangzottak el a szertartáson.

Csak a pártállami rendszer bukása után került sor Ordass Lajos állami és egyházi rehabilitációjára. Az állami rehabilitáció sem ment zökkenőmentesen: a kérelmet az Igazságügyi Minisztérium először elutasította, mert egyházi hatáskörbe tartozónak ítélte. Csak Ordass Lajosné és Nagy Gyula püspök beadványának hatására változott az Igazságügyi Minisztérium álláspontja. Dr. Kulcsár Kálmán miniszter az 1990. április 23-án kelt levelében, amelyet Ordass Lajosnénak küldött, megállapította, hogy „az Evangélikus Egyház illetékes testületének 1958-ban tett intézkedései, amelyek végső soron D. Ordass Lajosnak a püspöki székből történt elmozdítását eredményezték, az akkori kormányzati szervek politikai megfontolásokon alapuló nyomására születtek, amelyhez felhasználták a hatályos jogszabályokat is”.

A Déli Evangélikus Egyházkerület presbitériuma az 1990. május 17-én hozott határozatával – Harmati Béla püspök előterjesztésére – erkölcsi rehabilitációban részesítette Ordass Lajost, Nagy Gyula püspök pedig a jogi rehabilitáció irányába mutató néhány gyakorlati intézkedéssel igyekezett az özvegy nehézségein enyhíteni. Ordass Lajos jogi rehabilitálására végül is 1995. október 3-án került sor.

■ Összeállította: BODA ZSUZSA

# „Józan mérsékletet munkáljunk”

*Ordass Lajos püspök évindító levele 1946-ból*

**Ordass Lajos a második világháború utáni gondterhes időszakban, 1945. szeptember 27-én foglalta el püspöki tisztét a Bányai Egyházkerületben. A következő esztendőben január 15-én írt, az egyházkerületében szolgáló munkatársainak szóló levelét közöljük.**

Az Úr nevével köszöntöm az Olvasót! Kedves Munkatársaim! A gyülekezetekben most adnak számot az elmúlt esztendőről. Megpróbáltatásokkal teljes év múlt el felettünk, és ezért a számadás bizonyosan sok terhes gondot mutat. Nemcsak anyagi, hanem lelki gondot is. Hiszen az anyagi pusztulás mellett a legtöbb gyülekezetből sok egyháztagot szanaszét hányt a fergeteges idő, a megmaradtak hitét pedig erősen kikezdték az értelem számára megfoghatatlan sorsfordulatok.

Nekünk, az egyház elhívott felelős munkatársainak vigyáznunk kell, hogy terheink a tétlenségig meg ne bénítsanak. Nekünk szól a Biblia intelme: „A reménységben örvendezők, a háborúságban tűrők, a könyörgésben állhatatosak legyenek.”

Meg kell óvnunk magunkat attól is, hogy a szenvedélyektől hajszolt világ magával ragadjon. Ideig-óráig való népszerűség érdekében mi sem volna könnyebb, mint az elsodródott világgal együtt tartanunk. De az a mi hivatásunk, hogy azokban, amik a földre tartoznak, józan mérsékletet munkáljunk, mert egyedül így van áldás szolgálatunkon. A lelki dolgok iránt közömbössé vált világban viszont a gyújtó munkát teszi kötelességünké Isten Szentlelke.

Azzal a bizalmas kéréssel fordulok minden munkatársamhoz, hogy az egyház hivatásának döntő jelentőségéhez mérten vegyünk fel mindannyian szolgálatunk jármát. Törekedjünk arra, hogy a gyülekezetekben minden ránk bízott testvérünknek szolgáljunk hűséggel, Isten tiszta igéjével és a Megváltónk által rendelt szentségekkel. Prédikáljuk Isten akaratát, és mutassunk erre példát életfolytatásunkkal. Törekedjünk minden Isten által rendelkezésünkre bocsátott eszközzel a gyülekezeti élet felvirágoztatására és a kényszerű körülmények miatt az elmúlt években annyira fogyatékosan végzett iskolai oktatás kiegészítésére.

Igyekezzünk gyülekezeteink életét annyira elmélyíteni, hogy bennük az evangélium ereje valósággá váljék, és ne kelljen rettegve kérdeznünk, mi lesz velünk holnap. A múltból örököltük jogunkat a kötelező egyházi adóztatásra. Amíg ez a jogunk megvan, éljünk vele. De emellett minden törekvésünknek arra kell irányulnia, hogy a gyülekezetekben – szükség esetén – híveink mint önkéntes adakozók is mind mellettünk álljanak. Ezt azonban csak akkor érhetjük el, ha meg tudjuk szeretetni mindannyiukkal az egyházat, és benne felismerhetjük a nélkülözhetetlen lelki otthont.

Tudom, hogy szegénységgel küzdő gyülekezeteink legtöbbje ma nem tud megfelelően gondoskodni tisztségviselői ellátásáról.



A ceglédi szószéken 1957-ben

Nem szeretném azonban ezért egyetlen egyházi alkalmazottunk ajkáról sem hallani azt a szót, hogy munkáját annyira csökkenti, amennyit a fizetése ér. Megpróbált hazánk életében a legaggasztóbb tünetek közé ugyanis az tartozik, hogy népünk munkaerkölcsé olyannyira aláhanyatlott. Mi tartozunk a példát megadni, hogy a szolgálatban híven kell megállni még akkor is, ha Isten parancsa lemondást követel tőlünk, vagy akaratára szenvedést bocsát ránk. Nekünk nem szabad elfelednünk, hogy amennyiben részünk van Krisztus szenvedéseiben, boldogok vagyunk, mert az Ő dicsőségének megjelenésekor vigadozva örülünk majd!

Budapest, 1946. január 15.

.....  
 Forrás: Ordass Lajos: Válogatott írások.  
 Válogatta és az utószó írta: Szépfalusi István.  
 Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 1982

# Személyes emlékek Ordass püspökről

Emlékezve a százúsz évvel ezelőtt született Ordass Lajos püspökre, eddig meg nem jelent beszélgetésekkel is felidézük alakját. Dr. Boleratzky Lórándnak, a 2019-ben elhunyt evangélikus egyházjogásznak, egyetemi magántanárnak, az 1989-ben alakult Ordass Lajos Baráti Kör korábbi elnökének és Zászkaliczky Pál nyugalmazott evangélikus lelkésznek, az Ordass Lajos Baráti Kör egyik alapító tagjának visszaemlékezései Boda Zsuzsa újságírói archívumából származnak.

– Ordass Lajos még esperes volt Cegléden, amikor először találkoztam vele az egyetemi Luther-szövetség elnökeinek szegedi konferenciáján 1941-ben. Ezután eleinte két-három évente hozott össze minket a sors. 1951 után mindketten a budahegyvidéki evangélikus gyülekezetbe jártunk. A nagy létszámú, ám az 1940-es, 50-es években igen hányatott sorsú közösségnek akkor még mindig nem volt temploma, bár többször is rendeztek gyűjtést e célból. 1951-ben a XII. kerületben, a Tartsay Vilmos utca 11. szám alatti villában alakítottak ki kápolnahelyiséget. Ebben a kicsiny kápolnában vasárnaponként sokáig három istentiszteletet tartottak, hogy mindenki beférjen. Mivel Ordass püspökkel egy irányban laktunk, az istentisztelet után gyakran mentünk együtt, közben sokat beszélgettünk.

– Az egyházkerületi közgyűlés önt választotta meg egyházkerületi ügyészé 1957-ben, így munkakapcsolatba is került az egy évvel korábban rehabilitált püspökkel.

– Hét évig végeztem ezt a szolgálatot. Sok emlékezetes élményem van ebből az időszakból. Ordass Lajossal 1978-ban bekövetkezett haláláig szoros kapcsolatban álltam. Vasárnap még együtt jöttünk el az istentiszteletről, kedden pedig hideg zuhanyként ért a halálhíre; szívrohamot kapott.

– Milyen embernek ismerte meg őt?

– Nagyon visszafogott, higgadt volt. Sohasem beszélt mellé, teljes mértékben meg lehetett benne bízni. Elvei mellett a végsőig kitartott: börtönvelei alatt többször felajánlották neki, hogy ha lemond a püspöki székről, kiengedik. Hallani sem akart erről, inkább vállalta a szenvedést

és a megaláztatást. Ha kellett, másokért is kiállt – ezt személyesen is megtapasztalhattam. Terray László Norvégiában élő magyar evangélikus lelkész 1977-ben hazlátogatott, hozzám is eljött. Az íróasztalomon meglátta az állam és az evangélikus egyház kapcsolatáról írt tanulmányomat. Ebben sorra vettem a szerződésben leírtakat, majd rávilágítottam, hogy ezekből a pontokból semmi sem valósult meg Magyarországon. Terray elkérte ezt a dolgozatot, mert ki akarta nyomtatni Norvégiában, hogy terjeszthesse külföldön. A repülőtéren azonban elkobozták tőle az iratokat. Azonban nem volt rajta a szerző neve, hiába nyomoztak, nem tudták kideríteni, ki írta. Amikor Ordass meghallotta ezt a történetet, felajánlotta nekem, hogy ha mégis kiderülne, akkor magára vállalja a szerzőséget, mert „neki már úgyis mindegy”. Ő, aki akkor már annyi meghurcoláson volt túl, képes lett volna a barátaiért és az ügyért egy újabbat fölvállalni... ■



Dr. Boleratzky Lóránd



Zászkaliczky Pál

– A püspök önéletrajzából tudjuk, hogy gimnazista és főiskolás korában félt a nyilvános szerepléstől, mert többször is felsült. Később mégis a szószék lett a legkedvesebb munkaterülete. Mindig szívesen prédikált, a kötelezőn felül is gyakran vállalkozott igehirdetői szolgálatra, helyettesítésre. A készülés során prédikációit gondosan elkészítette, szóról szóra leírta és megtanulta. Ettől a gyakorlattól soha el nem tért. Jegyzetet vagy vázlatot általában nem vitt magával a szószékre.

– Ön személyesen is hallotta őt prédikálni?

– Második püspöki szolgálata idején teológiai hallgatóként sokszor hallgattam igehirdetéseit – ott voltam például 1956. október 14-én, amikor a budahegyvidéki gyülekezet akkori szerény, lakásokból átalakított templomában, hosszú évek félreállítását követően először prédikált. Bárhol is szolgált, igehirdetéseit a zsúfolt templomokban mindig óriási érdeklődés kísérte, a hívek figyelmét maradéktalanul lekötötte. Beszédeiből hiányoztak a szónoki fogások, hátratett kézzel állt a szószéken, nem gesztikulált, azonos hangnemben – tehát erősítés és halkítás nélkül – beszélt. Ám mondanivalója mindenki számára érthető volt: a háziasszony és a falusi napszámos ugyanúgy megértette, mint az egyetemi professzor. Szavait az Ura iránti alázat jellemezte. ■

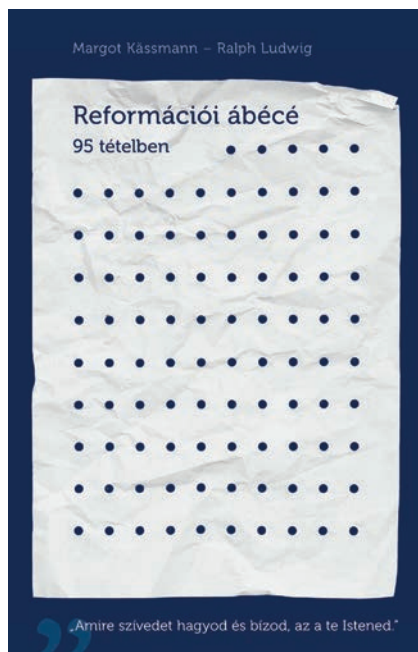
# Pontról pontra Lutherrel

## *Mozaikokból részletgazdag kép a Reformációi ábécében*

Mit tudunk a reformációról? Az 1517. október 31-ei dátum – amikor Luther Márton Ágoston-rendi szerzetes kiszögezte 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára – fontos állomása volt annak a folyamatnak, amely nemcsak a valóság területén hatott, hanem befolyásolta a társadalom, a politika, a történelem alakulását is. A 16. századi Európában a hitújítás mozgalma nyomán gyökeres változások indultak el Luther és reformátortársai teológiai felismeréseinek köszönhetően.

A történelem Ura hatalmas cselekedetét szemlélhetjük a reformációban, s egyben ámulattal látjuk: több mint ötszáz év múltán él, hat, inspirál, aktuális, friss az, ami akkor elindult, s releváns válasszal szolgál mai emberek mai kérdéseire. Az Úristen hús-vér embereket használt áldott eszközül, akiknek hite, fáradhatatlan munkája, elszántsága, tudása (nota bene: a kora újkorban vagyunk, korántsem a mai lehetőségekkel!) grandiózus változások katalizátorává vált. Igaz, voltak tévedések és rossz irányok is (hiszen emberekről beszélünk); ezért is fontos, hogy a reformáció szerzője teázó történetével kapcsolatban tisztában legyünk a fogalmak pontos jelentésével.

Margot Kässmann és Ralph Ludwig kis könyve, a *Reformációi ábécé* – 95 tételben úgy tud olvasmányos maradni (Szűcsné Pröhle Livia fordításában), hogy közben mozaikokból rak ki részletgazdag képet. A számos szentírási idézetre hivatkozó munkából személyes kedvencem az a sok ismeret, amelyet Luther Márton életéről osztanak meg a szerzők az olvasóval. Érző, szenvedélyes emberként áll előttünk a reformátor, noha nem Luther-életrajzot forgatunk. A nem könnyű teológiai fogalmak megértéséhez nagy segítség egy derűjével, gyászával, két-



Margot Kässmann – Ralph Ludwig: *Reformációi ábécé*. 95 tételben. Luther Kiadó, Budapest, 2017. Ára 1890 forint. Kapható könyvesboltunkban és webáruházunkban ([bolt.lutherkiado.hu](http://bolt.lutherkiado.hu)).

ségeivel, kristálytisza felismeréseivel, Krisztus-hitének megragadóan őszinte megélésével jellemzett ember közelképét látunk.

A címszavak kiválasztása szubjektív – amit a szerzők elárulják az előszóban –, ám ezzel együtt tudatos. Az alapok: *Isten, Krisztus, Lélek, hit, egyház, imádság, keresztség, megváltás, úrvacsora*. A kötet gerincét a reformáció korának fontos, illetve alapfogalmi adják (*búcsú, tisztító tűz, pokol, pápa, gyónás, megigazulás, szabad akarat, jócselekedet* stb.). Külön tételben szerepel az *Ágostai hitvallás*, a *bűn*, a *bűnbánat*, az *egyetemes papság*, a *Mária-tisztelet*, a *mennycsászár*, a *Luther-rózsa* magyarázata is. Történelmi, társadalmi és politikai ismereteket is kapunk (*birodalmi*

*gyűlés, fejedelemszöveg, parasztháború, törökök*), és megvilágítja a könyv a családi élet, a hivatás, a keresztyén házasság és otthon apró részleteit (*lelkészfeleség, szexualitás, női szerepek, önképek, világképek, ökumené, Luther-kabát*).

A két oldalnál sosem hosszabb magyarázatok világosak, tömörek, rengeteg információt tartalmaznak, amelyek akár a további olvasáshoz, kutatáshoz is irányt adhatnak, sőt kedvet is csinálhatnak hozzá. Az idézetek, utalások jól beazonosíthatók, még úgy is, hogy lapalji jegyzetek nem társulnak hozzájuk, mégis, mint jó „GPS” – helymeghatározó rendszer –, mutatják a követhető irányt.

Kinek ajánlható a *Reformációi ábécé*? Bármely felekezethez tartozó lelkészek, teológusok asztalán kiváló segédkönyv lehet, prédikációra, bibliaóra, konfirmáció órára vagy lelkigondozói, személyes beszélgetésre készülve nem csupán tudással, de inspirációval is szolgálhat. Az oktatásban, ifjúsági és felnőtt-bibliaórai alkalmakon éppen rövid, lényegre törő mivolta teszi kellemes társsá, kézikönyvként pedig ott lehet a nyitott, érdeklődő laikusok polcán is – gyors segítségként, ha valamely irodalmi vagy történelmi mű olvasása közben fogalommagyarázatra van szükség a reformáció témájában.

Bizalommal hagyatkozhat az olvasó a szerzők tudására és tapasztalatára. Margot Kässmann német evangélikus lelkész, teológus, korábbi hannoveri püspök, több kötet és cikk szerzője, nem mellesleg négygyermekes édesanya. Alkotótársával, a szintén több kötetet jegyző Ralph Ludwig íróval a kötet közös bevezetőjében együtt hívják az olvasót önálló gondolkodásra, hiszen ez „kihívás és örömforrás a mai ember számára is”.

„Haladóknak” igazi kis aranybánya a kötet végén az irodalomjegyzék, benne az eredeti német kiadás idézeteinek forrásaival és a fordításhoz felhasznált magyar nyelvű munkákkal. Különösen is öröm magyar evangélikusként találkozni a *Luther Válogatott Művei* sorozat kötetivel. Az ábécé szerzői több helyen idéznek Luthertől, e sorozat jóvoltából pedig nincs akadálya, hogy az érdeklődő olvasó akár maga is első kézből, a reformátor írásából tájékozódjon. Talál a kötet 95., *Zárszó: Luther jövőképe* című tételnek végszava, így idézzük itt is: „Én nem tettem semmit, az ige vitt véghez és ért el mindent.”

■ S.-K. D.



# Tennivalók tavasszal megújulni vágyó lelkünknek

Bizakodásra okot adó jelek érkeznek sorban. A kiskerttulajdonosok, az erdőben kirándulók talán még nem látnak komolyabb mozgólódást februárban, de a napok észrevehetően hosszabbodnak, több a fény, jobb a kedélyünk, s mintha több férne ugyanabba a huszonnégy órába. A virágüzletek előtt érdemes lassítani: a legszebb színterápia az, amellyel a tavaszi virágokban (is) megajándékoz a Teremtő. A nagyváros egyes helyein rigófűtty és általános madárcsivitelés hallható. A napfény már most ígéri, hogy napról napra több ereje lesz, és a rügyek is mintha készülődnének. Egy jelle várunk, hogy kimondhassuk végre: túl vagyunk a nehezen... Minden teremtett lény várva várja a tavaszt, és ünnepli az éledő természetet.

Nézzük hát, mi minden kerülhet rá a manapság oly divatos „to do”, azaz tennivalólistára az új évszak beköszöntére készülve!

**Rendezzük a sorainkat; selejtezzünk!** Az Úristen egyik legnagyobb adománya, hogy új kezdetekre ad lehetőséget. Újat cselekvő Istenünk van! Az egész Szentírás telis-teli van ennek bizonyosságaival; elég, ha példaként csak Ézsaiás próféciait, a Saulból lett Pált, az evangéliumoknak a megújult életekről szóló történeteit említem. Isten megbocsát, újat kezd Izrael népével. Jézusban a megígért Megváltót adja, aki a bűntől és a haláltól szabadít meg, és új életet ad. A Szentlélek munkája, hogy őemberből újjászülött emberré lehetünk.

Hogyan tegyünk rendet magunkban és környezetünkben? Engedjük be a fényt, hogy jól lássunk, és győzzük le a félelmet, amely az őszinte szembenézéstől visszatart. Hol tartunk most, merre halad az utunk? Egy helyben járunk netán? Milyen gazdagodást és veszteséget látunk magunk körül? Át tudjuk-e adni az Úristen kezébe, ami nekünk elhordozhatatlan? Felismerjük, mi mindenért adhatunk hálát?

Évszakváltás előtt átnézzük a gardróbunkat, háztartásunkat, és kielejtezünk a felesleges holmikat. Sok szorongásra okot adó esemény közepette élünk – ha lelki téren fogunk hozzá a rendteremtéshez, az kemény munka lehet. Szabad segítséget kérünk hozzá. Az imádság, a csend, a Szentírás-olvasás az alap, amely olyan megnyugvást ad, hogy meglátjuk a következő lépéseket. Lehet ez egy beszélgetés a lelkésszel, aki kívülről tud rámutatni, hol van még teendők vagy elakadásunk. A lomtalanítás minden területen felszabadító érzés.

**Takarítsunk, méregtelenítsünk!** Minél előbb szabadulunk meg a negatív érzésektől és indulatoktól, annál jobb. A por, a piszok még többet vonz magához – ezt otthonunkban jól látjuk –, jobb tehát feltárni és eltakarítani. Milyen érzéseket táplálunk önmagunk, embertársaink és Isten iránt? Milyen őszinteséggel tudunk odaállni mennyei Atyánk elé? Van lelki adósságunk, be nem tartott ígéretünk? Fájdalmunk, haragunk, csalódásunk, amelyet rendezni kell?

Pál apostol az *Efezusiakhoz írt levelében* tanítja: „Haragudhatok, de ne vétkeztek: a nap ne menjen le haragotokkal...” (4,26)

Lehet, hogy egy komolyan vett „tisztítóóra” az elején nem kelleme, kitartás is kell hozzá, de gyógyító hatású. Amikor a lelkünket szabadítjuk meg a mérgező gondolatoktól, az nem csupán felemelő, de energiával tölt fel, és cselekedetre indít.

**Tervezzünk, mint a bölcsek!** A bölcs emberről sokat megtudunk a Bibliából: osztályrésze az élet, meggondolja, mit beszél, nyitott szemmel jár, gondolatai a jóra irányulnak, mert számol az ítélet idejével. A bölcsesség derűs teszi arcát; kemény arcvonásai megenyhülnek. A bölcs fiú örömet szerez apjának, a bölcs férfi pedig erős; olvasunk erről a *Példabeszédek* és a *Prédikátor könyvében* is. „Íme, az Úr félelme a bölcsesség, és a rossz elkerülése az értelem” – mondja *Jób könyve* (28,28).

Összegezve: a bölcslet nem a körülmények dobálják, tervezi a napjait, és célt tűz ki, amely felé halad. Közben tudja: nem minden rajta múlik, de reménységét Istenbe veti; szilárdan kapaszkodik



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: ROD LONG / UNSPLASH.COM

hitébe, Isten kinyilatkoztatott ígérétebe, a testté lett Igébe. Nem kételkedik abban, hogy amit vet, azt fogja aratni.

Küldetésünk életünk során változhat, akad, amit csak már megélt tapasztalataink birtokában tehetünk meg, így lehetünk építőbb előrevivői egy ügynek. Ezzel is jó számolni és kérni az útmutatást, ahogy új „évszakok” felé haladunk. A gazdálkodó tudja: amit ősszel vet, abból lesz tavaszra szemet gyönyörködtető, virágzó növény, s amit tavasszal ültet, az hoz termést ősze. Életünk sem mutat más mintázatot.

Mire mindezzel végzünk, talán ránk is virradt az első, testetleket simogató, szabadba kiülő, melengető tavaszi nap. Amikor arcunkat a nap felé fordítva be „kell” csukni a szemünket – hogy lássuk, érezzük, befogadjuk az áldást, amely Teremtőnkől jön.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

# Örülj, hogy fiú! Örülj, hogy lány!



Gyerekkoromban nagyon tetszetek Janikovszky Éva ikerkönyvei. Az a címük: *Örülj, hogy fiú! Örülj, hogy lány!* Arról szól a két rövid, humoros kis kötet, hogy egy várandós édesanya elképzeli, vajon kit hordoz a szíve alatt, és álmodozik, hogy milyen lesz majd a kis jövevény.

Hogy ez mennyire így történik, azt talán nem is kell bizonyítanom. A gyermeket várók ma már sokszor egész korán megtudhatják, hogy milyen nemű kisbabájuk lesz, de a titok mégiscsak titok. Az ember nézegeti ilyenkor a saját gyerekkori képeit, eltöpreng azon, mi legyen majd a neve a babának, és hogy vajon milyen is lesz valójában.

És a válasz nem könnyű, mert nem csak egyféle ember van. Egy lány lehet cicás, bújós, de vagány is. Egy fiú lehet stramm, vakmerő, de félnk is. Bambi meséjében kifejezetten setesuta a kis herceg, sokat kell nőnie és tanulnia, jó példákat látnia, hogy azzá válhasson, aki végül lesz: az erdő királyává. Nincs ez másként a gyerekekkel sem. A rokonaink között több ikerpárt nevelő család is van. Mindig ámulva figyelem a képeken a két nagyon hasonló, de teljesen más vérmérsékletű babát.

Nálunk négy lány született a funk előtt, és bár sok mindenben hasonlítanak, nagyon különbözőek is. Az első lányunk nagyon alkalmazkodó, érzékeny, segítőkész, rendkívül kreatív és szorgalmas. Minden elakadásnál ötletek sorozata pattan ki a fejéből, amelyekkel átlendülhetünk az akadályokon. A második

társaságkedvelő, vezetésre teremt, határozott hölgy. Nyitott és titokzatos egyszerre. Szervez, tervez, csapatban gondolkodik, észreveszi a lehetőségeket. A harmadik hercegnő, csupa báj és álom. Miközben túpontosan rajzolja a terveket az egyetem építésmérnöki karán, vonalaira jobban rápillantva egy kacskaringó mesevilágot fedez fel az ember. Micsoda mesék fognak előbújni még belőle! A negyediknek a kedvencei az állatok. Szinte érti a nyelvüket, úgy nyúl kutyához, lóhoz, olyan türelemmel és kitartással, olyan megérezésekkel és finom jelzésekkel teremt velük kapcsolatot, hogy csak ámulok-bámulok. Érti minden rezdülésüket, azt is megsejti, ami talán még gondolatá sem formálódott. És ezek még csak a mi saját lányaink.

Hittanosaim között van négy fiútestvér. Az első csendes és jámbor volt mindig, segít, mielőtt bárki más egyáltalán észrevenné, hogy szükség van rá. Olyan erőt sugároz, ahogy egy hang nélkül egyszerűen odalép amellé, akit bántani kezdene valaki. Azt hiszem, képes lesz teljes mellszélességgel kiállni és megküzdni a jó ügyekért. Nagyszerű gyerek!

A második vagány, harsány, zsiszeg körülötte a levegő. Tele van ötlettel, minden érdeklí, csapatot szervez, meggyőzi őket, hogy vele tartsanak, és kemény edzéseken át is kitart a céljai mellett. Az ember gyönyörködve figyeli a kibontakozását.

A harmadik kis tudós, elmélyülten tanulmányozza, ami érdeklí. Nem elégszik meg a tanult információkkal, utánajár, hogy milyen messze van a Nap, és hány év alatt érne oda valaki. Tudni akarja, mit jelent a felirat a fáraó sírjának falán, és hogy melyik volt a legelső Petőfi-vers. Sakkozok és kajakozok. Nincs sok barátja, de azokkal igazán egy húron pendülnek.

A negyedik a kedves kicsi. Bár sokszor elfelejt feladatokat, nagyon bánja, igyekszik ott és akkor maximálisan kifejezni az érdeklődését és a segítőkészségét. Szívesen van az édesanyja mellett a konyhában, főzni-sütni tanulgat. De az apukája körül is sokat sertepertél, amikor az szerel a műhelyben valamit. Igyekszik ellesni a testvéreitől a számítógépes ismereteket, de hiszen ezek a dolgok nem kötik le. Játszani, bohóckodni szeret. Szívesen vigyáz a kisebbekre, igazi mókamester. És valahogy senki nem tud rá sokáig haragudni.

Milyen sokféle lány és fiú létezik! Már több mint huszonöt éve tanítok, de újra meg újra elkap a felfedezés izgalma, hogy megismerhetek még gyerekeket. Amikor megszületik egy baba, rácsodálkozunk, figyeljük, örülünk neki. Ahogy fejlődik és kinyílik a személyisége, mint egy virág, nem győzünk ámulni. Egészen elképesztő élmény látni, ki mivé válik, hogyan változik, formálódik, mire felnő.

Az a jó ebben a sokféleségben, hogy Isten képmásaként mind valamit az ő nagyszerűségéből mutathatunk meg. Lehet szeretetteljes ember fiú és lány egyaránt. Örülj, ha fiú vagy! Örülj, ha lány vagy! Isten kedvét leli benned, és az életed ajándék! Sokak számára áldás lehetsz! Értékes vagy! Kellesz úgy, ahogyan vagy! ■



**Elmarad az északi egyházkerületi nap.** Az északi evangélikus egyházkerületi nap, a *Találkozó Veled* a járványhelyzetre való tekintettel elmarad. A május 22-ére meghirdetett eseménynek ezúttal Óbuda adott volna otthont.

Az egyházkerületi missziói nap 2019-ben nagy változáson ment keresztül, akkor kapta új nevét: *Találkozó Veled*. Nem csupán a név és az arculat megújítására törekedtünk, fontos szempont volt a szélesebb kört megszólító programok kínálata is. A nagy sikerű ceglédi szervezés után – kapcsolódva az evangélikus egyházban meghirdetett úrvacsora évéhez – 2020-ban Óbuda főterére terveztük a találkozót; ez akkor a járvány kitörése miatt maradt el. A 2021-es megrendezéshez

nagy reményeket fűztünk, a járványügyi korlátozások azonban továbbra sem teszik lehetővé a találkozó megtartását.

A *Találkozó Veled* elnevezés nem csupán az egymással való találkozásra, hanem az Istennel való vertikális kapcsolatra is utal. Ha személyesen ezúttal nem valósulhat meg a közösségi összejövetel, az Istennel való kapcsolaton keresztül mégis megélhetjük a lelki egységet és összetartozásunkat.

Színvonalas fesztiválhangulatot, örömteli, testvéri együttélést és izgalmas programokat tervezünk 2022-re, változatlan helyszínen.

*Az Északi Evangélikus Egyházkerület elnöksége és Püspöki Hivatalának munkatársai*

## TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE

GOMBOS MIKLÓS  
ÉS FIA, FERENC

[www.harangontes.hu](http://www.harangontes.hu)



**Cím:**  
2162 Örbottyán  
Rákóczi u. 134. Pf. 10.

**Mobil:**  
+36 30 9489575  
+36 30 7288161  
**Tel.:** 06 28 360 170

**E-mail:**  
gombosmi@harangontes.hu  
info@harangontode.hu

## Evangélikus lelkész lett a KIE új elnöke.

Tisztújító küldöttgyűlést tartott a Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) január 16-án. A küldöttek támogatás alapján megújult az országos választmány, amelynek elnökségét Gregersen-Labossa György evangélikus lelkész, elnök és Buzás Erzsébet Zsófia alelnök alkotja. A YMCA (Young Men's Christian Association) a legrégebbi keresztény ifjúsági szervezet a világon, a KIE ennek a szövetségnek a magyarországi képviselője.

*Forrás: KIE*

# Világimanap a horizonton

**A március 5-én esedékes idei világimanap liturgiáját az óceániai Vanuatu keresztény asszonyai állították össze. És ők a koronavírus adta nehézségek ellenére – tudva, hogy a legtöbb helyen nem lesz mód az istentisztelet meg tartására – nagyon várják a találkozást. Hiszik, hogy bizonyágtételükkel mégis szolgálhatnak a világban. Sőt úgy tartják, éppen a világvárvány közepette bátoríthat az imanapra választott jelmondatuk: „Biztos alapra építünk.”**

Pedig Vanuatun igazán ingatag alapon nyugszik a biztonság. Az ott élők ki vannak szolgáltatva a természet szélsőségeinek. A Csendes-óceán déli részén található szigetcsoporthoz rendszeresen sújtják földrengések, ciklonok, vulkánkitörések, és állandó veszélyforrást jelentenek lakosai számára a tengerszint emelkedése is.

E számunk mellékletének címlapképe is egy ilyen természeti katasztrófát örökít meg. A Pam nevű ciklon 2015. március 13-án éjszaka tombolt Vanuatun. Az óránkénti háromszázötven kilométeres sebességgel érkező szellőkések az ország

nyolcvan szigetéből huszonkettőn tették a földdel egyenlővé az emberek lakhelyeit. Az ország kétszázhetvenezer lakosából százhatvanhatezernek pusztult el szinte mindene. A címlapkép egy édesanyját ábrázol, amint imádkozva borul gyermeke fölé. A hullámok ugyan átcsapnak a tésztén, de egy pálmafa védelmezően hajlik mindkettőjük fölé.

A művész e képen saját élményét örökítette meg... Szomszédasszonyaival együtt Juliette Pita is átélte a ciklon pusztítását. Egy fészerben húzta meg magát többedmagával. Reggel, amikor a vihar elmúlt, mindenütt lerombolt házak lát-

ványa tárult a szemük elé. Ám a kunyhó, amelyet Juliette festőműhelyeként használt, sértetlen maradt. A fölötté magasodó pálmafák koronája megvédte a kicsi építményt a viharban.

Juliette ugyanakkor megértette, hogy az igazi csoda mégsem az épen maradt kunyhó, hanem az, hogy ők életben maradtak. Isten válaszolt a félelmeik közt is töretlen hittel mondott imáikra. Mint a pálmafa az ágaival a kis kunyhót, úgy védte meg őt és szomszédjait Isten a viharban. De nemcsak a művész bizonyossága ez. Vanuatu sok-sok keresztény asszonya vallja vele együtt meggyőződéssel, hogy Istennel a legbizonytalanabb helyzetben is biztonságban tudhatjuk magunkat.

■ B. PINTÉR MÁRTA

*A világimanaphoz egyéb illusztrációk és írások is találhatóak a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának honlapján: Meot.hu.*

# Népegyház vagy szubkultúra?

*Három püspöknek és egy domonkos nővérnek „szóltak be” Budapesten*

**A Szólj be a papnak! elnevezésű, népszerű, fiatalokat megszólító kezdeményezés extra változatát hirdették meg az ökumenikus imahét alkalmából január 21-ére. Az online fórumon három egyház képviselői fogadták a kérdéseket: Balog Zoltán református püspök, Deák Viktória Hedvig OP domonkos rendi főnöknő, Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök és Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita.**

A beszélgetést, amelyet a kezdeményezés református ötletgazdája, Berecz Péter moderált az Északi Evangélikus Egyházkerület kápolnájában, a *Shoeshine.hu* videoblog élőben közvetítette, a *Szólj be a papnak!* Facebook-oldalán pedig kérdéseket tehetek fel az érdeklődők.

*Népegyház vagy szubkultúra-e az egyház?* – ez volt az est fő témája. Berecz Péter a felvezetésében a két alapfogalom értelmezésére kérte a résztvevőket. A keretrendszer – a kialakult infrastruktúra – lehetőséget ad, hogy népegyházban gondolkodjunk, de hol a nép? Az egyházakhoz különböző intenzitással kapcsolódó körök közt van egy legbelső, amelynek életmódja vonzerővel bír kifelé, vagy ez egyszerűen csak bezárkózást jelent?

A következő kérdésblokk az ökumenikus imahét apropóján a felekezeti együttműködésre vonatkozott: Eljuthat-e ez akár az összeolvadásig? Mi lenne a követendő út: ha keresztény vagy, találd meg a neked szóló lelkiületet, vagy maradj abban, amibe beleszülettél?

Balog Zoltán óriási értéknek látja a közeledést, de a felekezeti gazdagságot is. A református kereszthasználat jól példázza ezt: „Lecserélni nem fogjuk templomaink tetején a csillagot, de használjuk összkeresztény szimbólumként a keresztet, mert hitünk lényegére mutat rá. Jelzi, hogy van identitásunk, tartozunk valahova, és vállaljuk a szolidaritást azokkal, akiket emiatt üldöznek, és valljuk, az összetartozásunkat erősítő jelképeket használni kell” – fejtette ki a református püspök.

A fiatalok megszólítása mindegyik egyháznak szívügye. Berecz Péter egy Németországban megjelent bibliafeldolgozás kapcsán, amely megpróbálja teljesen a mába helyezni átadni a Szentírást, arra kérdezett rá, elfogadható-e a szöveg ilyen léptékű módosítása. A résztvevők egyet-

értettek a református megszólalóval, aki szerint az örök érvényű tartalom mellett törekednünk kell az újtásra, mert szóhasználatunk nem érhető.

Deák Viktória Hedvig arról beszélt, hogy Isten szavának önmagában megvan a vonzereje, de hiányoznak például a keresztény gondolkodású influenszerek. A mi feladatunk, hogy hatással legyünk a keresztény kultúra átadásának mikéntjé-



FOTÓ: MERÉNYI ZITA

re, ebben aktívabbnak kell lennünk – véli a szerzetesnő. Balog Zoltán szerint is kötelességünk, hogy megmutassuk, hogyan látja a keresztény például a történelmet. Kocsis Fülöp arra mutatott rá, hogy nagyon kell figyelni az igényességre, mert hiába keresztény a tartalom, ha maga az alkotás igénytelen.

Az állam és az egyház viszonyával kapcsolatban sok kérdés érkezett. Az „adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami Istené” jézusi kijelentés (Mk 12,17) általános értelmezésével szemben Istennek egész emberségünkkel tartozunk, s közben törekednünk kell arra, hogy lojális állampolgárok legyünk – mutatott rá Fabiny Tamás. Kocsis Fülöp hangsúlyozta, a kereszténység alapvetően nem akart szembekerülni az

államhatalommal, és értékesnek tartja, ha keresztények vezetnek egy országot; akkor az emberek élete jobbá válik. Deák Viktória Hedvig történelmi kitekintésben szemlélte a kérdést: a francia forradalom adott külön szabadságot az egyháznak, de a kettő viszonya történelmi körülmények függvénye. Magyarországon barátságos, míg Franciaországban ellenséges volt a szétválasztás. II. József példájára utalva arra hívta fel a figyelmet, mi a következménye annak, ha az állam azt várja el az egyháztól, hogy segítse a misszióját.

Balog Zoltán nem tartja megfelelőnek ebben az esetben a szétválasztást, inkább a megkülönböztetést használná: az állam és az egyház különváltan működik, s ahol lehet,

együttműködik. Mindkettőnek más ugyanis a feladata: az egyház az emberért felelős az Isten felé, az állam viszont a mindennapi életünkért. „Aki hittel végez valamit, azt jobban csinálja” – értett egyet Kocsis Fülöppel abban, mennyire érdemes becsatornázni a keresztény erőt az ember jólétét szolgáló ügyekbe, ami azonban nem jelenti azt, hogy az egyház hatalmi pozíciót kapna.

Zárásként a kereszténység jövőképeéről esett szó – a résztvevők egy-egy gondolatban fogalmazhatták meg, mi vihet minket tovább, milyen lépéseket képzelnek el ennek érdekében.

■ TRAUTTWEIN ÉVA

Forrás: Magyar Kurír

*Az eseménnyel a Kötőszó evangélikus közéleti blog is foglalkozik.*

# Az életre hívott ember méltósága

## *Előadás a Covid-19 elleni vakcinák etikai kérdéseiről*

**A vakcina a leghatékonyabb eszköz a kezünkben a koronavírus ellen – hangzott el az Embrionális sejtek felhasználásának etikai vonatkozásai című tudományos ülésen, amelynek előadója Baranyi Marcell biológus volt. A január 14-i online rendezvény a Magyar Bioetikai Társaság, a Hetvenkét Tanítvány Mozgalom Egészségügyi Munkacsoport, a Magyar Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesülete és a Szent II. János Pál Pápa Kutatóközpont közös szervezésében valósult meg. Az evangélikus állásponttal kapcsolatban megkérdeztük Orosz Gábor Viktor rendszeres teológust, egyetemi docent. Írása a következő oldalon olvasható.**

„A pandémiát megállítani csak a védőoltásokkal lehet” – fogalmazott köszöntőjében Rojkovich Bernadette. A Magyar Bioetikai Társaság elnöke a tudományos ülés elején hangsúlyozta, hogy a vakcinák biztonságosak, hatásosak. „Nagyon fontos, hogy minél előbb kialakuljon a nyájimmunitás, ehhez viszont elengedhetetlen, hogy világszinten minél többen oltassák be magukat” – mondta az elnök.

Baranyi Marcell, az online rendezvény előadója arra mutatott rá, hogy a vakcinafejlesztéshez alkalmazott eljárások jelenleg etikailag megkérdőjelezhető eljárások, ugyanakkor maguk a vakcinák az emberi élet védelmében fontosak, ezért az oltás mellett érvelt.

**Mit jelent az embrionális sejtvonala, és mi a gond vele?** Az előadó a sejtvonala fogalmával kapcsolatban elmondta, hogy az genetikailag viszonylag homogén, megfelelő körülmények között korlátlan ideig fenntartható sejtkulturát jelent. Ezt az alaputatásban, a fejlesztésben és a vakcinagyártásban is használják.

Az embrionális sejtvonalaknak az osztódási potenciálja magas, hosszabb ideig felhasználhatók, magas a lehetséges passzálásaik száma (a passzálás a sejtek olyan formában történő hígítása, amelynek hatására újból képesek az osztódásra). Bár ez a folyamat gazdaságos és hosszú távon fenntartható, valamint az eljárás során kevesebb a mutálódás esélye, de az eljáráshoz abortált magzatokból származó sejtvonalkat használnak a kutatók. A leggyakrabban használt sejtvonala az MRC-5, ez 1966-ban abortált tizennégy hetes magzatokból származik, illetve a HEK293, ez az 1970-es évek elején abortált magzatokból való.

Sem az MRC-5, sem a HEK293 esetében nem mutatható ki, hogy az abortusz azért történt volna, hogy a magzatokat később kísérlethez használják fel – állapította meg az előadó. A tudomány ugyanakkor „valamilyen módon »hasznot húz« az abortusz tényé-

ből – tette hozzá. – A felhasználás által elősegíthető az abortusz társadalmi elfogadtatása.”

A sejtbiológus a római katolikus egyház két instrukcióját – a *Donum vitae* (Az élet ajándéka, 1987), illetve a *Dignitas personae* (A személy méltósága, 2008) kezdetű dokumentumokat – említve



KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: PIXABAY

hangsúlyozta, hogy ezeknek az értelmében az emberi élet szent a fogantatástól a halálig. „Minden személy emberi méltóságát – szellemi, fizikai, egészségi állapotától függetlenül – tiszteletben kell tartani, testi-lelki értelemben egyaránt. Az abortált magzatok testét is – mint minden emberi személy testét – méltósággal és tisztelettel kell kezelni, nem csak mint pusztán biológiai anyagot.”

**Vakcinák és embrionális sejtvonala etikája.** Baranyi a Charlotte Lozier Intézet adatai és az interneten elérhető tudományos források alapján ismertette, hogy a Covid-19 vakcinák fejlesztéséhez és gyártásához mely vakcinagyártó cégek használnak fel

embrionális sejtvonulatok: a Pfizer-BioNTech és a Moderna cég a gyártáshoz nem, de a fejlesztéshez használ, míg az AstraZeneca a gyártáshoz és a fejlesztéshez egyaránt használ embrionális sejtvonulat. A CureVac vakcinagyártásáról az előadó szóbeli közlésre támaszkodva elmondta, hogy se a gyártáshoz, se a fejlesztéshez nem használnak embrionális sejtvonulat, ugyanakkor még hónapokat vehet igénybe, amíg ez vakcinának alkalmazhatóvá válik.

Súlyos okokból – például az élet védelme érdekében – etikailag kifogásolható vakcinákat is alkalmazni lehet – mondta el az előadó a római katolikus egyház Hittani Kongregációjának 2020-ban kiadott dokumentumára hivatkozva. „Az összes klinikailag ajánlott vakcina tiszta lelkiismerettel alkalmazható, ezeknek a vakcináknak a felhasználása nem jelent semmiféle együttműködést az abortuszokkal” – olvashatjuk a dokumentumban.

Amint a sejtbiológus kifejtette, a Covid-19 miatt etikailag az a helyes, ha minél többen beoltatják magukat. „Ha valaki lelkiismereti okból mégis úgy dönt, hogy nem oltatja be magát, minden tőle telhetőt meg kell tennie azért, hogy ne veszélyeztesse azok életét – ne kapja el és ne adja tovább nekik a vírust.” Az említett állásfoglalás az élet védelme mellett érvel, így kifejezi azt az igényt is, hogy a jövőben etikailag kifogástalan vakcinák készüljenek.

Felmerülhet a kérdés, hogy tudományos igénnyel miként cserélhetők le az embrionális sejtvonat felhasználásával készült vakcinák. Alternatívának tekinthető-e a nem emberi sejtek használata? A felnőtt emberi test sejtjeit is fel lehet használni. Ezeknek van limitációjuk, de bizonyos rész kutatásokra jól használhatók – tudtuk meg az előadótól.

Ígéretes lehetőséget kínál az indukált pluripotens őssejtek (iPSC) használata. Ennél azonban alacsonyabb a hatékonyság. „Van versenyképes, tudományosan megalapozott alternatíva, csak elkötelezettség kell hozzá. Több tudományosan megalapozott kutatásra lenne szükség ezekből ahhoz, hogy le lehessen cserélni az etikailag kifogásolható folyamatot” – állapította meg Baranyi Marcell.

A biológus zárszóként a katolikus egyház *Dignitas personae* kezdetű instrukcióját idézte: „Az egyház erkölcsi tanítását olykor azzal vádolják, hogy túlságosan sok tiltást tartalmaz, de minden »nem« mögött egy nagy »igen« húzódik, amely elismeri minden egyes életre hívott ember méltóságát, elidegeníthetetlen értékét és megismételhetetlen egyediségét.”

**Szemelvény az előadást követő vitából.** Az előadás felkért hozzászólójaként Jankovics István virológus, mikrobiológus, korábban a WHO nemzeti influenzalaboratóriumának vezető főorvosa az új vakcinákról szólva többek között a gombasejteket, a növényi alapú sejteket felhasználó, illetve az intradermális (a bőr rétegei közötti) vakcinákat említette. Felhívta a figyelmet a gyógyszerészeti hatóság szerepére és felelősségére, hangsúlyozva, hogy a hatóságnak jobban figyelembe kellene vennie az etikai megközelítéseket.

Van-e olyan ellenérv az embrionális kutatással szemben, amelynek nincs a keresztény gondolkodáshoz kapcsolódó alapja? – tette fel a kérdést egy hozzászóló. Baranyi Marcell elmondta, hogy Ferenc pápa szerint a személy méltósága nem teológiai, hanem antropológiai kérdés. Egy másik hozzászólásra válaszul a biológus azt mondta: nem az a kérdés, hogy a magzat részéről jöttnek minősül-e, ha a tudomány gyógyászati célra használja fel, hanem az, hogy tiszteletben tartjuk-e a méltóságát.

■ GALAMBOS ÁDÁM

**Evangelikus teológus álláspontja.** Az abortált magzatok sejtvonalaik kutatási célú felhasználásáról szóló viták etikai értékelése során központi szerepet játszik a különböző érdekek mérlegelésének elfogadhatósága. Számos morálteológus semmilyen körülmények között nem tartja megengedhetőnek az embrióvédelem és a kutatási célok közötti érdekek mérlegelését. Ezt azzal a feltevessel indokolják, hogy a zigóta – legyen „in vivo” vagy „in vitro” [az élő szervezetben belül, természetes közegben, illetve az élő szervezet kívüli, nem természetes közegben – a szerk.] – már rendelkezik személyi státusszal. A vakcinafejlesztés során azonban egészen más a helyzet, hiszen nem élő, hanem abortált magzatok sejtvonalaik kutatási célú felhasználásáról van szó, olyan oltások kifejlesztése érdekében, amelyek emberek millióinak életét menthetik meg.

A protestáns egyházak teljes mértékben egyetértenek azzal, hogy az embrió alapvető védelmet érdemel a fogantatástól kezdve, valamint azzal, hogy az embrió több mint pusztán „biomassa”, ám a katolikus egyház hivatalos érvelésétől részben eltérő indokok alapján.

Az embrió védelme a fogantatástól kezdve megfelelően igazolható azzal, hogy egy (vagy több) ember élettörténetének kezdete, ezért életének teljes időszakáig védendő az élethez való joga. Ez azonban nem zárja ki a fokozott jogi védelem és az érdekek etikai mérlegelésének lehetőségét. Különösen igaz ez az állítás az abortált magzatok sejtvonalaik felhasználására. A természetjogi érvelés céltévesztése lenne, ha az emberi élet védelméről és tiszteletéről szólva ugyanolyan jogokat és méltóságot tulajdonítana az abortált magzatoknak, mint a Covid-19 járvány következményeinek közvetlenül kitett élő embereknek.

A katolikus morálteológia talaján álló szerzők gyakran dogmatikailag előzetesen meghatározott álláspontot képviselnek, és a hiányzó érveket szuggesztív kifejezésekkel helyettesítik, amelyek egyszerűen olyat állítanak, amit először be kell bizonyítani. Ebbe az irányba mutat az előadó érvelése is: „Az abortált magzatok testét is – mint minden emberi személy testét – méltósággal és tisztelettel kell kezelni, nem csak mint pusztán biológiai anyagot”, ám tegyük hozzá: ebből a kijelentésből nem következik egyértelműen, hogy az abortált magzatokból származó sejtvonulatokat ne lehetne olyan kutatási célokra felhasználni, amelyeknek az eredményeivel emberi életek milliói menthetők meg. De ilyen szuggesztív kifejezésnek tekinthető akár a 2008-as *Dignitas personae* idézett része is: „...minden »nem« mögött egy nagy »igen« húzódik”, hiszen esetünkben ez éppen a fordítottját jelentené, vagyis a halott magzat tiszteletét az élők védelmével szemben.

Mindezek alapján nem értek egyet azzal a gondolattal és érveléssel, amely lehetővé tenné lelkiismereti okokra hivatkozva a Covid-19 elleni védőoltás mellőzését. A szeretteink és embertársaink iránti szolidaritás jegyében mindenkinek erkölcsi kötelessége az oltás felvétele, akinek egészségi állapota azt megengedi. A beoltandók számára lehetőséget kell biztosítani a vakcinák közötti választásra, azonban nem a vakcinák fejlesztése során esetleg felhasznált abortált magzatokra tekintettel, hanem hatékonyságuk és esetleges mellékhatásaik miatt.

■ DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tan-székének docense, a Magyarországi Evangelikus Egyház Zsinata Teológiai Bizottságának elnöke

Február 2. – A szerzetesek világnapja

# Aki a világ legnagyobb missziós rendjét alapította

**Bár elhívást a misszió szolgálatára kapott, ő maga soha nem jutott el távoli földrészekre. Ugyanakkor Arnold Janssen alapította meg az Isteni Ige Társaságát – azaz a verbita rendet –, amely ma a világ legnagyobb missziós szerzetesközössége.**



FOTÓ: MISSIONS-EU-MSTEYL.NL

Arnold Janssen 1837. november 5-én született egy holland határhoz közeli német kisvárosban, Gochban katolikus nagycsaládban: tizenegyen voltak testvérek. Egyházi középiskolába járt, majd teológiát tanult, és 1861-ben pappá szentelték. Bocholt városában szolgált egyházmegyes papként, emellett matematikát, fizikát és hittant tanított.

Akkoriban Bismarck kancellár egyházüldözése sok gondot okozott a német katolikusoknak, mégsem zárkoztak be. Ellenkezőleg, azt vették észre, hogy az állam által rájuk kényszerített gettóhelyzetből éppen a széles látókörű gondolkodás, a nagylelkű segítőkészség szabadíthatja ki őket. Arnold Janssen felajánlotta: segítkezik abban, hogy a német egyház létrehozson egy missziósházat, ahol a papok felkészülhetnek a missziós munkára. Más országokban már működtek hasonló intézmények. Hogy az anyagi háttér biztosítsa ehhez, folyóiratot indított, amelyben megismertette az emberekkel a világmisszió fontosságát, és biztatta őket annak támogatására.

Telt az idő, de az ügyben nem történt előrelépés. Arnold atya ekkor lemondott jó megélhetést biztosító tanári állásáról,

és néhány mecénás, valamint püspök támogatásával magára vállalta az egész feladatot. A Németországban akkor zajló „Kulturkampf” („kultúrharc”) miatt csak az ország határain túl, Hollandiában, Steyl közelében kezdetek bele az építkezésbe.



FOTÓ: BRITANNICA.COM

Az első missziósház valójában egy átalakított fogadó volt, és a missziósok képzése 1875-ben igen szerény körülmények között kezdődött meg. Ugyanebben az évben Arnold atya megalapította az Isteni Ige Társaságát, azaz a verbita missziós rendjét. A taglétszám gyors növekedése lehetővé tette, hogy már négy évvel később kiküldjenek két hithirdetőt Kínába.

Arnold Janssen kitarlásának és a politikai viszonyok enyhülésének köszönhetően a rend elterjedhetett Németországban, Sziléziában a ma Lengyelországhoz tartozó részén és Ausztriában is. Ekkor a német gyarmati hatóságok már kifejezetten támogatták, sőt igényelték a missziósok munkáját. Így kerültek verbiták az akkori német gyarmatokra, Togóba, Pápua Új-Guineába. Igyekeztek gondoskodni a tengerentúli német szórványokról is Észak- és Dél-Amerikában.

A misszionáriusok védőszentjéhez, Lisieux-i Szent Terézhez hasonlóan Arnold atya sem volt soha misszióban, holott erre szólta a hivatása. Kiterjedt levelezés útján tartotta a kapcsolatot a távoli földrészekben szolgáló rendtársaival. Írásaiban és életével is elsősorban az imádság alapvető fontosságára mutatott rá.

Folyamatosan Isten akaratát kereste, és aszerint élt: *„Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadatnak majd nektek.”* (Mt 6,33) Felismerte, milyen nagy szerepe van az evangelizációban a sajtónak. Továbbra is kiadott missziós újságot, sőt a rendházban saját nyomdát is létrehozott. Helena Maria Stollenwerckkel és Josepha Hendrina Stenmannsszal – akiket később boldoggá avattak – létrehozták a rend két női ágát: az aktív szolgálatot teljesítő Szentlélek Szolgálói Missziós Nővérek, valamint a kontemplatív Szentlélek Szolgálói Örökimádó Nővérek közösségét.

Arnold Janssen Steylben hunyt el 1909. január 15-én. VI. Pál pápa 1975-ben boldoggá, II. János Pál pápa 2003-ban szentté avatta.

Forrás: Verbita.hu



„...ha szenved az egyik tag, vele együtt szenved valamennyi...”

# Még mindig Észak-Koreában a legdurvább a keresztényüldözés

**Az Open Doors nevű, felekezetektől függetlenül működő nemzetközi keresztény segítségnyújtó szervezet elkészítette a tavalyi évre vonatkozó felmérését, amelynek alapján elmondható, hogy földünk hetvennégy országában súlyos keresztényüldözés tapasztalható. 2020-ban összesen négyezer-négyezer-hétszázhatvanegy gyülekezetet támadtak meg, és négyezer-hétszázhatvanegy keresztényt gyilkoltak meg a hite miatt. Az Open Doors International engedélyével Lupták György nyugalmazott evangélikus esperes készített összefoglalót a jelentésből.**

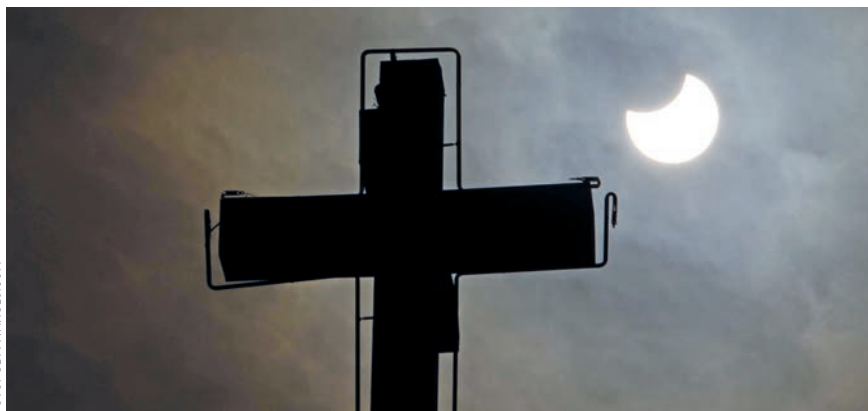
Hatalmas átnevelő táborok, gigantikus megfigyelőrendszer, több ezer bezárt vagy elpusztított templom és sok-sok bebörtönzött lelkész: ez is Kína, ahol ismeretlen a vallásszabadság. Az ország csak egy a keresztényüldözöket számontartó listán.

Legutóbb ez év januárjában adta ki jelentését az Open Doors, amelynek elsődleges célja már több mint hatvan éve az üldözött keresztények támogatása; ma világszerte több mint hatvan országban segít. A szervezet évente közzéteszi az üldözött keresztények helyzetét vizsgáló jelentését, a keresztényüldözés világindexét. Ez annak az ötven országnak a listája, amelyekben a keresztényeket a legerőteljesebben üldözik.

Becslések szerint ezekben az országokban jelenleg mintegy kétszázhatvanmillió keresztény szenved a durva, esetenként szélsőséges üldöztetéstől. A segítségnyújtó szervezet felhívja a figyelmet arra a szomorú tényre, hogy az elmúlt egy évben világszerte tovább súlyosbodott az üldözött keresztények helyzete.

Észak-Korea továbbra is vezet a listát, immáron egymás után huszadik alkalommal áll az első helyen. Ott, ha valakiről kiderül, hogy keresztény, akkor halálos ítélettel vagy hosszan tartó kényszermunkával kell számolnia. A politikai foglyok annak a négy büntetőtábornak az egyikében vannak elhelyezve, amelyekben jelenleg ötven-hetvenezer keresztényt kínoznak Krisztus-hitük megvallásáért. Afganisztán, Szomália, Líbia, Pakisztán, Eritrea, Jemen, Irán, Nigéria és India is ott van az első tíz ország között. Indiában, Törökországban és más országokban a „vallási nacionalizmus” fenyeget a keresztény közösségi élet elfojtásával.

A Kínai Népköztársaság elnöke Hszi Csin-ping. Az országban bevezetett „szociális kreditrendszer” alapján egyfajta pontrendszerrel jutalmazták vagy büntetik a polgárokat. De a kreditrendszer szorosan kapcsolódik Kína tömeges megfigyelőrendszereihez, például a Skynethez, amely



FOTÓ: GETTYIMAGES.COM

magában foglal egy arcfelismerési és egy általános adatelemzési technológiát, az AI-t és a Project Mavent. A kínai vezeték ilyen módon törekszik az összes polgár ellenőrzésére és irányítására. A keresztények különösen is a megfigyelés fókuszában vannak, mert Jézust imádják, és nem hajolnak meg a kommunista párt uralkodási igénye előtt. „Azoknak, akik Istent helyezik Hszi Csin-ping fölé, büntetésre kell számítaniuk” – összegzi Markus Rode, az Open Doors németországi vezetője.

2018 óta Kína az üldöztetési lista negyvenharmadik helyéről a tizenhetedikre került. 2013 óta a kínai rezsim mintegy tizennyolcezer templomot vagy egyházi létesítményt zárt be vagy semmisített meg. A keresztény istentiszteleteket kamerával figyelik, a gyermekek és a fiatalok számára tilos rajtuk a részvétel. A kereszteteket el kell

távolítani, a helyükre Hszi Csin-ping képét kell kifüggeszteni.

A hitük miatt meggyilkolt keresztények dokumentált száma világszerte az előző évi kétezer-kilencszáznyolcvanháromról négyezer-hétszázhatvanegyre nőtt.

Nyugat-Afrikában és kiváltképp a Száhel-övezetben az iszlamista terrorcsoportok (Boko Haram, fegyveres iszlamista fulani pásztorok) különösen is megerősödtek, és agresszívan lépnek fel a keresztények, illetőleg a gyülekezetek ellen. Az elmúlt évben egyedül Nigériában háromezer-ötszázharminc keresztényt öltek meg, a többségüket a 2020 áprilisától augusztusáig terjedő időszak-

ban, amikor az ország a Covid-19 járvány miatt – úgymond – zárlat alatt volt.

A jelentések szerint a pandémia alatt sokfelé tovább fokozódott a keresztényekre nehezedő nyomás Afrikában és Ázsiában. Gyakran kizárták őket a sürgősségi ellátásból, és őket tették felelőssé a járványért.

A keresztények üldözésének legnagyobb mértékű növekedését egyébként Mozambikban és a Kongói Demokratikus Köztársaságban figyelték meg, ezt követte Törökország, Irak és Kína. Körülbelül hétszázhatvanmillió keresztény él az üldöztetési lista ötven országában. Közülük mintegy háromszáznegyvenmillió ember van kitéve különösen súlyos és nagyon súlyos fokú üldöztetésnek, illetve hátrányos megkülönböztetésnek.

■ LUPTÁK GYÖRGY

Forrás: Open Doors-hírlévé

# In memoriam Szemerei Zoltán

(1944–2020)

Aki közelebről ismerte Szemerei Zoltánt, tudja: december 3-án elhunyt testvérünk a leghatározottabban tiltakozna az ellen, hogy méltassuk őt. Így most először csak azt a rövid laudációt idézzük föl, amelyet „el kellett viselnie” az orosházi egyházkerületi missziói napon, 2014. május 31-én, amikor átvette a Prónay Sándor-emléklakettet.

„Szemerei Zoltán 1944-ben született Lajoskomáromban. Édesapja 1945-ben halt meg. A háború utáni zaklatások elől a nagyszülőkkel együtt Pestre költöztek. A rákoszentmihályi gyülekezetben találtak lelki otthonra, ahol mint egyházfi, pénzbeszédő, pénztáros, majd pedig – egy cikluson át – felügyelő szolgált. A gyülekezet lelkészének, dr. Karner Ágostonnak a hívására, aki akkor az országos egyház főtitkára is volt, 1968. december 1-jétől került az országos egyház pénztárába. 1970-ben kapott megbízást a gazdasági osztály vezetésére. Évtizedeken keresztül egyházközségi szinttől az országosig töltött be pénztárosi, gazdasági vezetői tisztséget.

Aligha van egyházunkban olyan, aki több testületi ülésen vett részt, mint ő... Bár szinte szállóigévé vált szellemes kiszólása, mely szerint »pénz nincs«, mégis mindig arra törekedett, hogy a lehetőségekhez mérten minden jó kezdeményezés megvalósulhasson egyházunkban, gyülekezeteiben és intézményeiben. Nyugdíjba vonulása után, 2003-tól fél cikluson keresztül a Déli Egyházkerület felügyelője. 2003. szeptember 6-án Gáncs Péter püspökkel együtt indultak a közös szolgálatba a békéscsabai Nagytemplom oltárától. 2006-tól az országos presbitérium tagja a Déli Egyházkerület képviselőjében. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának és az Ökumenikus Segélyszervezetnek is köztiszteletben álló gazdasági szakembere. Immár több mint négy és fél évtizedes sokoldalú szolgálatának páratlanul gazdag tapasztalata, széles körű gyülekezetismerete, hűséges egyházszeretete és nem utolsósorban üdítően fanyar humora egyházkerületünk, egész egyházunk megbecsült kincse.”

Mindezek után engedtessek meg, hogy személyes emlékeim felidézésével adjak hálát Istennek, hogy nemcsak ismerhettem Szemerei Zoltánt, de éveken át szoros munkakapcsolatban dolgozhattam is vele.

1969. őszén kerültem az Üllői útra, az Evangélikus Teológiai Akadémiára, és ott is laktam öt évig a teológusotthonban. Így

nap mint nap találkoztam Zolival, aki akkor már egy éve ott dolgozott a pénztárban. Akkoriban még nem sejtettem, hogy hamarosan egészen közeli munkakapcsolatba is kerülünk. 2003-ban választottak meg a Déli Egyházkerület püspökévé, őt pedig elnöktársammá, az egyházkerület felügyelőjévé. Ugyanebben az

évben fejezte be munkáját az Üllői úton. Ezt a váltást is a rá annyira jellemző szellemes iróniával komponálta meg. Talán még sokan emlékeznek arra, hogy 2003 nyarán a Székesfehérváron rendezett országos evangélikus találkozó keretében köszöntük meg több évtizedes gazdasági igazgatói munkáját. Ő szerényen meghajolva elkészönt a színpadon, és kiment. De pár pillanat múlva egy másik színű zakóban visszatért, és bemutatkozott mint a Déli Egyházkerület újonnan megválasztott felügyelője...

Közös beiktatásunkra 2003. szeptember 6-án került sor. Sokakat meglepett, hogy vidékre mentünk ezzel az ünnepi eseménnyel. Talán csak kevesen tudják, hogy ebben a döntésben Szemerei Zoltánnak igen jelentős sze-

repe volt. Végül az „ellenzék kapitulált”, és a történelem Szemerei Zoltánt igazolta: felemelő ünnepet élhettünk át a zsúfolásig megtelt békéscsabai Nagytemplomban.

Ennek keretében mondta el székfoglalóját, amelyből csak egyetlen mondatot szeretnék felidézni: „Ezen a helyen is szeretettel kérem gyülekezeteink tagjait és a lelkészeket, hogy ugyanúgy közeledjenek felénk, mint eddig tették, hiszen mi mindnyájan csak szolgálunk, az Úrnak szolgálunk.”

Hálás vagyok Istennek, hogy évekig együtt vándorolhattunk a közös szolgálat útján. Utolsó sms-üzenetemre, amelyet a kórházba küldtem neki a halála előtt pár nappal, már csak egy „O” betűvel tudott válaszolni éjjel fél 3-kor... Azóta próbálom megfejteni, mit is akart üzeni. Talán a jól ismert vigasztaló ének néhány sorát? „Ó, Jézus, kincsem, vigaszom, / Fényesség életutamon: zarándok, én a föld színén, / Sok terhet, vétket hordok én. // Hozzád megyek, nehéz az út; / Örök hazámba nyiss kaput! / Véren megváltott gyermeked, / Majd otthonomra ott lelek.” (EÉ 503,1–2)

■ GÁNCZ PÉTER

A megemlékezés bővebb változata olvasható egyházunk központi hírportálján, az [Evangélikus.hu-n](http://Evangélikus.hu-n).



FOTÓ AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMÁBÓL.

## BEMUTATKOZIK AZ ÚJPESTI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

## Változó folyamatosságban

Mesebeli „újvilági” történet a Budapest IV. kerületében található Újpesti Evangélikus Egyházközség kalandos története. Ebben az írásban nincsen mód a részleteket felsorakoztatni, de talán az Észak-Amerikába érkezett telepések sorsát bemutató elbeszélések lehetnek hasonlóak a gyülekezeti krónikához. A változó folyamatosság találó címe e krónikának. A gyülekezet nemzedékről nemzedékre jelen lévő tagjai kisebbségben vannak; sokan csak egy-két évig részesülnek a közösség megtartóerejéből, de így is Isten evangéliuma formálja és határozza meg összejöveteleinket.

Otthon érezheti magát itt mindenki, aki az Örökkévaló szeretetében szeretne megerősítésre találni. Felekezeti sokszínűség, világnézeti bőség vagy éppen a kulturális különbözőség abban egyesít bennünket, hogy együtt hívjuk segítségül az Ur nevét. Lelki otthona a hajlék a megfáradtának, mert lelki vagy személyes terhek nyomják a vállakat, de itt enyhül a teher. Lelki otthona a hajlék az erőseknek, mert olyan jó, hogy együtt lehet ötletelni, az elkötelezettségnek vannak eredményei, a szabadságnak adódnak lehetőségei. Gyülekezetünk próbatételei is jelen vannak, pártoskodás, közönyösség, érzéketlenség és távolság nemcsak társadalmi, de gyülekezeti problémák is. Ezért fordulunk újra és újra együtt a megbocsátás hatalma felé, hogy megtapasztaljuk a krisztusi kegyelem áldását.

## Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban



hirdet Solymár Péter lelkész.

Február 21-én, böjt első vasárnapján 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió az újpesti evangélikus templomból. Igét

Gyülekezetünk aktív közössége a presbitérium, a gyermekmunkát végzők csoportja, az önkéntes munkatársak csapata, de a legaktívabb az énekkar. Ötleteik, koncertjeik, vendégségeik újra és újra lehetőséget kínálnak arra, hogy ne csak a gyülekezeti bázist, hanem az érdeklődőket is elérjük üzeneteinkkel.

Az újpesti evangélikus gyülekezet sok missziói küldetést vállalt az évtizedek folyamán. Ahogyan bennünket segítettek egykor a Pesti Evangélikus Egyház közösségéből, úgy fordultunk mi is

mások felé: Pestújhely felé az 1930-as években, Dunakeszi felé az 1940-es, 1950-es években. Vagy éppen belső területeinken próbáltunk új lehetőségeket: említhető a megyeri terület missziója az 1940-es években, a káposztásmegyeri misszió a 2000-es években.

Ezekben a vállalásokban sok áldást és próbatételt tapasztaltunk meg, de a küldő Úr újra és újra indít bennünket a tanítványság továbbadására. Örömteli, hogy közösségünkben többen választották a teológiai képzést. Jelenleg is négy olyan hallgatója van az Evangélikus Hittudományi Egyetemnek, akik ebből a gyülekezetből indultak. Böjt első vasárnapján a rádió hangjain keresztül szeretnénk Isten hívását megerősíteni, amelyben ott van a megújulás és meglevénedés lehetősége.

■ SOLYMÁR PÉTER



## AZ ORSZÁGOS ELNÖKSÉG SOLTÉSZ MIKLÓSSAL EGYEZTETETT



FOTÓ: FACEBOOK.COM / FABINY TAMÁS

Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő január 28-án Soltész Miklóst, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárát fogadta az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában. Az országos elnökség részéről aláírták a lelkészek jövedelempótló támogatásával kapcsolatos megállapodást. Az elnökség tagjai tolmácsolták a lelkészek – különösen is a szórványhelyzetben szolgáló kollégák – köszönetét is. A korábbiakhoz képest csaknem kétszeresére emelkedett összeg nagyobb részét változatlanul a kistélepüléseken szolgáló lelképásztorok fizetésének kiegészítésére fordítják, a fennmaradó összeget pedig – megfelelő előkészítés után – teljesítményarányú ösztönzésre kívánják felhasználni. Az elnökség részéről hamarosan javaslatot tesznek az elosztást illetően.

Forrás: Facebook.com / Fabiny Tamás

**EVANGÉLIKUS**  
**Élet**

**A Magyarországi**  
**Evangélikus Egyház lapja**  
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu  
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.  
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu) • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu) • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazszusalutherkiado@gmail.com)  
• Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)  
• Nyomdai előállítás: **MondAt Kft.** (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online) • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. • Címlapfotó: VIENNAOMI PHOTOGRAPHY



## ORATIO OECUMENICA

Erős kösziklánk és várunk, mindenható Istenünk! Hozzád futunk, hozzád kiáltunk minden gondunkkal és örömmel. Hallgass meg könyörgésünket!

Istenünk, kérünk, te adj nekünk felelőséget, te adj nekünk bölcsességet. Köszönjük, hogy igédvel és Szentlelkeddel ma is munkálkodsz közöttünk. Úzd ki belőlünk az irigységet és a viszálykodást, tedd szívünket tisztává, békeszeretővé, méltányossá és engedékkennyé. Formáld életünket irgalommal és jó gyümölcsökkel teljessé.

[Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket!]

Istenünk, kérünk, tedd meg a gyógyítás csodáját közöttünk is, mint egykor a jerikói vak koldussal! Vezess ki bennünket a járványveszély, a félelmek és a gyász sötétjéből. Adj bölcsességet és felelős szeretetet a vezetőknek, orvosoknak, ápolóknak és minden embernek.

[Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket!]

Istenünk, kérünk, óvd meg és erősítsd a családokat. Újítsd meg a házas párokat egymás iránti szeretetét és elköteleződését, adj békés, befogadó otthont minden gyermeknek és fiatalnak. Add, hogy mindnyájan minél bátrabban és leleményesebben fejezhessük ki szeretetünket.

[Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket!]

Istenünk, kérünk, tartsd meg egyházadat. Használd fel követedként mindannyiunkat. Add, hogy az igazság gyümölcsei teremjenek az evangélium hirdetése nyomán. Add, hogy közösségünkön kirajzolódjanak mentő szereteted vonásai.

[Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket!]

Hallgass meg minket, mindenható Atyánk! Aki elindítottad értünk egyszülött Fiadat Jeruzsálem felé, a szenvedés, a halál és a feltámadás helye felé, vezess bennünket böjti utunkon. Add, hogy a te igédre és Megváltónk keresztyére figyeljünk. Hallgass meg minket a mi Urunkért, Jézus Krisztusért. Ámen.

## ÖTVENED VASÁRNAP (ESTO MIHI) – JAK 3,13–18

# Keresd, mint az ezüstöt, mint a rejtett kincseket...

Eddig is sejtettük, hogy tízmillió gyermeknevelési szakértő és tízmillió futball-csapatkapitány országga vagyunk: a gyerekeveléshez és a focihoz Magyarországon mindenki ért. De az utóbbi időben arra kellett rácsodálkoznunk, hogy emellé nyugodtan odavehetjük: tízmillió virológus hazája is lettünk. Bevásárláskor, postán, bankban sorban állva vagy csak a találkozáskor sokan kifejtik véleményüket a jelenlegi pandémiás helyzettel, az oltással kapcsolatban. S tesszik mindezt olyan bizonyossággal és meggyőződéssel, mintha az egyedüli igazság birtokában lennének.

**Honnan tájékozódhatunk hitelesen?** Persze nincs új a nap alatt, hiszen régebben is sok-sok kérdést megvitatnak az emberek a házak előtti kispadokon ülve, a kerítésre támaszkodva „szomszédoláskor” vagy éppen valamely vendéglátóhelyen. Mára a helyzet annyival változott, hogy az internet világában számtalan „youtuber”, blogger, szakértő és önjelölt szakértő véleményét olvashatjuk vagy nézhetjük.

A bőség zavarában fontos kérdéssé vált: honnan tájékozódhatunk hitelesen? Kinek a szavára adhatunk? De a mai ige alapján úgy is feltehetnénk a kérdést: ki a bölcs közöttünk? Sokszor eszembe jut egy dal, melyet a 2012-es Szélrózsza találkozón hallottam először. Így szól a refrénje: „Keresd, mint az ezüstöt, mint a rejtett kincseket, hogy a bölcsesség honnan ered...”

**Bölcsesség az Ószövetségben.** Honnan ered a bölcsesség? Talán az életkorból? A tanulással töltött évekből vagy a diplomák számából? Az átélt élethelyzetek – sikerek és kudarcok – tapasztalatából? Ez a kérdés komolyan foglalkoztatta az ószövetségi zsidó népet is, amely a Szentírás bölcsességirodalmában kereste a választ, foglalkoztatta az Újszövetség világát, a mai alapigénkben Jakabot, és foglalkoztat bennünket is. Ki a bölcs közöttünk?

A Szentírás nagyon lényegre törő választ ad, amikor ezt írja: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet.” (Péld 9,10) Vagyis ki a bölcs ember? Az, aki saját magát csak és kizárólag Istennel együtt tudja látni és elképzelni. Aki Istentől kiindulva tudja magát meghatározni, és megérti azt, hogy az egész élete, útjai, jövője egyedül Isten kezében van. Az a bölcs ember, akinél nem az „én” van az első helyen, hanem az „ő”.

Bár a közvélekedés az, hogy a bölcsesség életkortól, élettapasztalattól, megfontoltságtól, jó előrelátástól függ, a Szentírás

”

ellenben azt mondja, hogy az a bölcs ember, aki megérti, hogy az élete, útja, jövője Isten tenyerében van, s ezzel az alázattal tud Istent hagyni és benne bízni.

Az ószövetségi bölcsességirodalom eddig vezet el bennünket, de az evangélium s benne Jézus szava továbbvisz.

**Bölcsesség az evangéliumokban.** Jézus mindemellett azt tanítja nekünk a bölcsességről, hogy okos ember az, aki őrá mint kősziklára építi a házat (Mt 7,24–27; Lk 6,47–49). Hiszen csak az elmúlt egy év során is láttuk, megtapasztaltuk, hogy a biztosnak hitt világunk milyen gyorsan képes megroppanni! De Krisztusra, az ő tanítására, szavára, jelenlétére épített élet még egy ilyen bizonytalan világban is megáll. Mert Krisztusban sokkal többet és drágábbat találunk aranyánál és ezüstnél. A megváltásunkat,



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ALEX BRAGA / UNSPLASH.COM

életünk célját, az örök élet jutalmát találjuk, amelyek távolabbra mutatnak, mint az élet örömei vagy nehézségei.

Jakab apostol erről a bölcsességről beszél, amely – ahogyan ő ír – nem zűrzavart és vizályt okoz, hanem méltányos, békeszerető és irgalommal teli.

Írásom elején úgy fogalmaztam, hogy hajlamosak vagyunk olykor olyan magabiztossággal elmondani saját véleményünket, mintha más lehetőség nem is létezne. Pedig könnyebbek lennének a párbeszédeink, a másik meghallgatása, az együtt gondolkodás, ha az Istentől jövő bölcsességgel telve tudnánk szemlélni magunkat és a másik embert.

■ RIBÁRSZKI ÁKOS

**Imádkozzunk!** *Urunk, azért a bölcsességért kérünk, amely alázatra tanít bennünket. Add megértenünk, hogy életünk kezdete és vége, alapja és oltalma egyedül te vagy. Hiszen a bölcsesség téled s belőled ered. Ámen.*



# Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (február 14.)** [Krisztus Jézus] eljött, békességet hirdetett nektek, a távoliaknak, és békességet a közelieknek. Ef 2,17 (Zsolt 29,11b; Mk 8,31–38; 1Kor 13,1–13; Zsolt 15) Békesség – sokat használt szavunk. Talán beleillik az elkoptatott szavaink csoportjába. De Isten pontosan azért szólít meg újra és újra „békességes” igékkel, hogy ne elkoptatott vagy csupán könnyen kimondott szó legyen, hanem megélt valóság. Reményik Sándor verse alapján (*Békesség Istentől*): „Reggel mondd, délben mondd és este mondd / A Feltámadott első, szép szavát. / És ragyogóbbá lesz a reggeled / És csillaghímesebb az éjszakád. / És békességesebb az éjszakád. / Békesség Istentől.”

**Hétfő (február 15.)** Izráel fiai ekkor azt mondták az Úrnak: Vétkezünk. Tégy velünk bármit, ahogy jónak látod, csak ments most meg bennünket! Bír 10,15 (Lk 15,7; Lk 13,31–35; Lk 9,37–45) A bűnlátás nagy ajándék. Bizonyára sokszor tapasztaltuk saját vagy mások életében, hogy nehéz beismerni: vétkeztem. A keskeny úton járás elengedhetetlen része a bűnlátás és a beismerés, azaz a bűnvallás. Aki nem érzi a bűn súlyát, valós, Istentől, örök élettől elszakító voltát, az nem fog felkiáltani úgy, mint Izráel népe: „Vétkezünk...” A bűnével Istenhez menekülő nép bízik Isten kegyelmében, bűntörlő szeretetében. Ezért meri kérni a megmentést is a jogos büntetés mellett. Meneküljünk mi is Istenhez!

**Kedd (február 16.)** Hadd tudja meg a föld minden népe, hogy az Úr az Isten, nincs más. 1Kir 8,60 (Jel 15,4; Lk 5,33–39; Lk 9,46–48) Vágyakozva várja minden keresztyén azt, hogy a föld minden népe megtudja: nincs más Isten, csak Krisztus Urunk Atyja. Vajon miért van bennünk ez a vágyakozás? Bizonyára azért, mert úgy érezzük, egyszerűbb lenne, ha nem kellene egy hitetlen világban „kakuktkojásként” élni. Nem kellene „szembemenni” családtagokkal, munkatársakkal, nem kellene elmondani, hogy nekünk fontos, sőt az első Isten és az ő ügye. Most még annak az idejét éljük, hogy „kakuktkojások” vagyunk, de ez küldetés, feladat, sőt a legnagyobb elismerés: Istent képviselhetem ebben a világban!

**Szerda (február 17.)** [Jézus Krisztus] engesztelő áldozat a mi bűneinkért, de nemcsak a miénkért, hanem az egész világ bűnéért is. 1Jn 2,2 (Zsolt 65,6b; Mt 6,16–21; Lk 9,49–50) Az Ószövetségben nagyon sok áldozatról olvashatunk, amelyeket hálából vagy engesztelésből mutattak be Istennek. Mennyivel más az újszövetségi ember élete! Nem kell áldozatot bemutatnia bűne miatt, mert Jézus Krisztus egyszer és mindenkorra áldozattá lett értünk (Zsid 10,10). Hogyan tekintünk erre az áldozatra?

Nem lesz-e nekünk – Bonhoeffer szavaival – „olcsó kegyelem-mé”? Jézus Krisztus drága árat fizetett: életét adta értünk, hogy általa és érte örök életünk legyen! Hogyan élem az életemet? Drága áron megváltottként vagy olcsó kegyelmet hirdetőként?

**Csütörtök (február 18.)** [Jézus] így szólt [Zákeushoz]: Ma a te házádban kell megszállnom. Lk 19,5 (1Móz 18,3; Kol 3,[5–7]8–11; Lk 9,51–56) Zákeus története ismert és – talán mondhatjuk – kedves történet. Nem azért kedveljük, mert becsapta az embereket, sőt lehet, hogy ezért sokan meg is vetik. Amiért kedveljük, az a bátorság, hogy miután Jézus betért hozzá, ő ilyen „gálánsan” tud bánni a javaival. De ma ne erre figyeljünk, hanem igénk megdöbbenő szavára, amelyet Jézus mond: „kell”. Mit jelent ez? Talán azt, hogy Jézus számára kellemetlen egy bűnös házába betérni? Nem, ez a „kell” a mostnak szól. Ma van Zákeus kegyelmi ideje, ma van az ő üdvösségének napja! Hálás vagyok Istennek, hogy ismerhetem ezt a szót az én életemben és sokak életében. Ez a „kell” jelenti nekünk Jézusban az életet.

**Péntek (február 19.)** Krisztus közöttetek van: reménysége az eljövendő dicsőségnak. Kol 1,27 (5Móz 3,24a–b; Róm 7,14–25a; Lk 9,57–62) Szeretem a titkokat, bár nem könnyű a titoktartás. Ezt lelkszéként különösen is átélem. Ma egy olyan titokról szól az ige, amelyet szabad, sőt kell felfedni, amiről, illetve akiről kell, sőt kötelességünk beszélni. Az ige titoknak mondja Jézus Krisztus közöttünk lételetét. Bizony emberi elménk számára titok az, hogy akit nem látunk, itt van közöttünk. Ez a titok a hit számára nyílik meg. Ahogyan olvassuk: „A hit [...] a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (Zsid 11,1) Jézus csodálatos titka, hogy közöttünk van, sőt bennünk él! Földi szemekkel nem láthatjuk, de ízlelhetjük az ostyában és a borban. Áldott legyen a vele való találkozásunk!

**Szombat (február 20.)** És ha megtalálta [az elveszett juhot], felveszi a vállára örömeiben... Lk 15,5 (Ézs 63,9b–c; Zak 7,2–13; Lk 10,1–16) Mindnyájunk számára ismert öröm a megtalálás öröme. Hányszor kerestem már kétségbeesetten egy fontos papírt vagy egy telefonszámot! És amikor megtaláltam, tele voltam örömmel és hálával. Pedig ezek pótolható dolgok feletti aggodalmak voltak. A pásztor a megtalált bárányának örült. Jézus pedig a megtalált és megmentett ember fölötti örömről beszél. Örök életünk egyszeri, pótolhatatlan. Jézus mindent megtett azért, hogy megmentsen minket a kárhozattól. Jó megtaláltként Jézus kezében lenni. Ő örül nekünk. A mi szívünk pedig a megtaláltságunk feletti örömmel legyen tele!



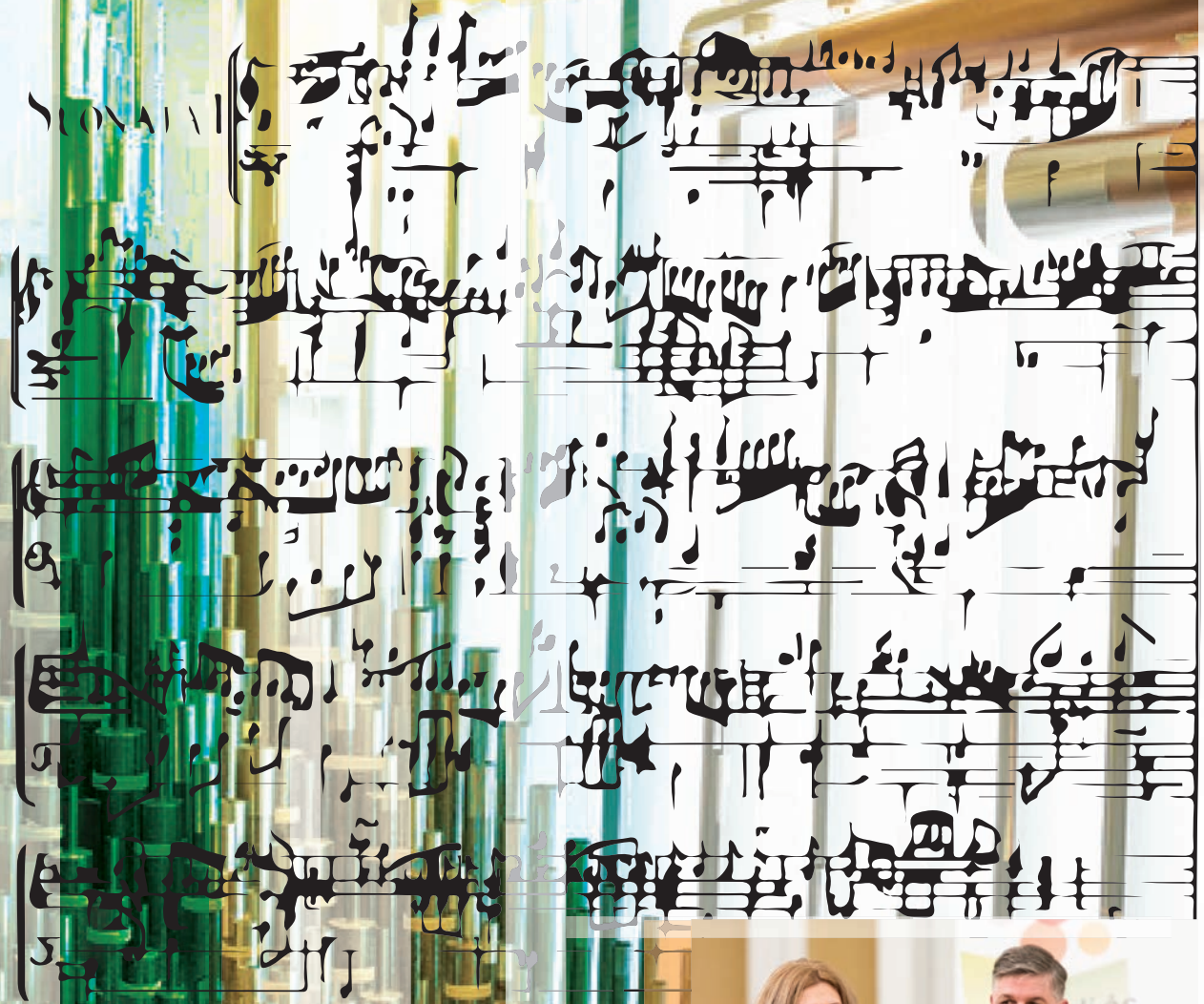
KÜLDJÖN  
AJÁNDÉKBA

EVANGÉLIKUS ÉLETET!

AZ ÖN SEGÍTSÉGÉVEL a Luther Kiadó olyan evangélikus testvérekhez is el tudja juttatni egyházunk magazinját, akik másként nem vehetnék kézbe.

Ha támogatni szeretné akciónkat, adományát  
a 10918001-00000058-01930000 számlaszámra várjuk.  
Kérjük, a Közlemény rovatban tüntesse fel: „Evangélikus Élet-adomány”.

*Házasság hete* igei alkalommal egybekötött  
**ORGONAKONCERT**  
a Deák téri evangélikus templomból



**FEBRUÁR 12-ÉN, PÉNTEKEN 18 ÓRÁTÓL ONLINE**

Közreműködnek a házasság hetének idei nagykövetei, Pálúr János orgonaművész és felesége, Pálúr Kornélia.

*Az alkalom felvétele a házasság hetének honlapjáról ([Hazassaghete.hu](http://Hazassaghete.hu)) és Facebook-oldaláról lesz elérhető.*



A házasság hete központi programjainak fővédnöke Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége. **Házasság hete**